

ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมี
กรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส
กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน
ขยายโอกาสประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย

นายวิศรุต นุชพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา
คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมี
กรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส
กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน
ขยายโอกาสประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย

นายวิศรุต นุชพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา
คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“LAND AND AIR OF GROWTH”
THE CHARACTERISTICS AND THE CONTEXTS OF STUDENTS WITH
GROWTH MINDSET. A MULTIPLE CASE STUDY OF MIDDLE
SCHOOL STUDENTS IN SMALL EXTENDED EDUCATIONAL
OPPORTUNITY SCHOOLS UNDER THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

BY

MR. WISAROOT NOOTPONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN LEARNING SCIENCES AND EDUCATIONAL INNOVATION
FACULTY OF LEARNING SCIENCES AND EDUCATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2018
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นายวิศรุต นุชพงษ์

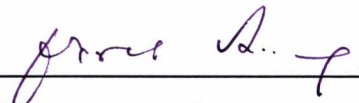
เรื่อง

ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการงอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของ
นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส
ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพ.ชัยชนะ นิ่มนวล)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร.สุรวิตย์ อัสสพันธ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.วาสนา ศรีปรัชญาอนันต์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชาติ พวงสำลี)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	นายวิศรุต นุชพงษ์
ชื่อปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	วิทยาการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา วิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.สุรวิทย์ อัสสพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.วาสนา ศรีปรัชญาอนันต์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากรอบความคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษานักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาบริบทของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบแบบวัดกรอบความคิดจำนวน 10 ข้อ ขั้นตอนที่ 2 เลือกผู้เข้าร่วมวิจัยที่ผลการวัดกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีคะแนนระดับสูง จำนวน 2 คน และเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยที่ผลการวัดกรอบความคิดแบบจำกัดระดับสูง จำนวน 2 คน เพื่อทำการศึกษารายกรณีโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแล้วผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุประเภทกรอบความคิดได้ จากผู้เข้าร่วมวิจัย 163 ราย มีเพียง 13 รายที่มีผลการวัดกรอบความคิดแบบเติบโตและกรอบความคิดแบบจำกัดสอดคล้องกันและใน 13 รายนี้มีเพียง 4 รายที่มีผลการวัด

สอดคล้องกันอย่างชัดเจน 2) ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดที่แตกต่างกัน มีผลต่อมุมมอง ท่าที่ทัศนคติและพฤติกรรมต่อความฉลาดแตกต่างกันโดยผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าความฉลาดคือสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ส่งผลให้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพยายามอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าความฉลาดคือสิ่งที่ไม่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ซึ่งมุมมองเช่นนี้ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยขาดความพยายามที่จะพัฒนาตนเองให้ฉลาดขึ้นได้ และในผู้เข้าร่วมวิจัยที่กรอบความคิดแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อเศรษฐกิจฐานะของครอบครัวที่มีผลต่อตัวเองแตกต่างกัน โดยในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าเศรษฐกิจฐานะของครอบครัวเป็นอุปสรรคเพียงเล็กน้อยด้านการเข้าถึงสื่อ อุปกรณ์ แต่นั่นไม่ส่งผลถึงความฉลาดของตน ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าความจำกัดด้านเศรษฐกิจฐานะของครอบครัวส่งผลให้ตนเองไม่สามารถฉลาดได้เทียบเท่าคนที่มาจากครอบครัวที่ร่ำรวย 3) ผลการศึกษาบริบทของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแตกต่างกัน พบว่าลักษณะครอบครัวและชุมชนของผู้เข้าร่วมวิจัยจะมีลักษณะทางกายภาพไม่ต่างกัน แต่ผลของบริบทในระดับต่าง ๆ นับตั้งแต่ครอบครัว เพื่อนสนิท ครู โรงเรียนไปจนถึงชุมชนมีความแตกต่างกัน โดยครอบครัวของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตผู้ปกครองให้ความสำคัญกับพูดคุยกับลูก ในขณะที่เพื่อนของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมีความฝันและความตั้งใจที่คล้ายคลึงกันจึงมีส่วนในการสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยที่ครูมีบทบาทสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโต โดยที่บริบทของโรงเรียนเกื้อหนุนให้นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากครูส่วนใหญ่สอนอยู่ที่โรงเรียนมาเป็นเวลานานเข้าใจของบริบทของนักเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการทำงานร่วมกันอย่างเหนียวแน่นระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งบริบทที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ไม่พบในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดเลย

คำสำคัญ: กรอบความคิดแบบเติบโต, กรอบความคิดแบบจำกัด, เศรษฐฐานะ, ระบบนิเวศทางสังคม

Thesis Title	“LAND AND AIR OF GROWTH” THE CHARACTERISTICS AND THE CONTEXTS OF STUDENTS WITH GROWTH MINDSET. A MULTIPLE CASE STUDY OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS IN SMALL EXTENDED EDUCATIONAL OPPORTUNITY SCHOOLS UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION
Author	Mr. Wisaroot Nootpong
Degree	Master of Education
Major Field/Faculty/University	Learning Sciences and Educational Innovation Learning Sciences and Education Thammasat University
Thesis Advisor	Surawit Assapun, Ph.D.
Thesis Co-Advisor	Wasana Sriprachya-anunt, Ph.D.
Academic Years	2018

ABSTRACT

Qualitative research was done to study how context affected student mindset about small extended educational opportunity school under the Bangkok metropolitan administration. A distinction was made between growth and fixed mindset in small extended educational opportunity school under the Bangkok metropolitan administration. 163 samples were all students at small extended educational opportunity school under the Bangkok metropolitan administration. Data was gathered by in-depth interviews and non-participative observation.

Results were that most samples were middle school students in small extended educational opportunity schools under the Bangkok metropolitan administration cannot be identified their mindsets. Only 13 samples had consistent growth fixed mindset relationships. Four of these were prominently consistent. Sample mindset was influenced by attitude and behavior towards differing intelligence. Growth

mindset opinions showing that intelligence may be developed affected clear effort behavior expression Fixed mindset opinions showing that intelligence cannot be developed, affected self-development behavior. Sample mindset was differently affected by socioeconomic status attitudes. Growth mindset held that socioeconomic status meant few barriers in media literacy or instruments, not affecting intelligence. Yet fixed mindset views were that socioeconomic status affects intelligence according to family income. Contextual studies of samples with different mindset found that identical family and community physical aspects resulted in different family, friend, teacher, school, and community contexts. These indicated that parents from growth mindset families stressed talking to their children. Sample friends with the growth mindset shared similar dreams and intentions, contributing to each other's development. Teachers offered support in learning management, encouraging students to develop growth mindsets. Schools continuously encouraged and supported growth mindset students through experienced teachers who understood student contexts, as well as strong school-community collaboration. All of these contexts were not found among fixed mindset samples.

Keywords: Growth Mindset, Fixed Mindset, Socioeconomic Status,
Bioecological System

กิตติกรรมประกาศ

หากต้องกล่าวขอบคุณใครสักคนที่นำพาให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เดินทางมาถึงได้ถึงตอนจบได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจะขอขอบคุณครูดี วิศรุต นุชพงษ์ ขอขอบคุณสำหรับบทบาทในการเป็นครู 2 ปี ในโครงการ Teach for Thailand ที่สร้างความเชื่อ ทศนคติ มุมมองและชุดประสบการณ์จำนวนมากที่เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการทำงานด้านการศึกษาของผู้วิจัย ขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์ของครูดีทุกคนที่เป็นรากแห่งการพัฒนาตัวเองของผู้วิจัย โอกาสในการเข้าร่วมโครงการ Teach for Thailand ในครั้งนั้นเป็นสะพานเชื่อมมาถึงการได้รับโอกาสจากมูลนิธิยูเอสทีซีเอ็มที่มอบทุนการศึกษาเต็มจำนวนให้ศึกษาในคณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อันถือเป็นโอกาสสำคัญในชีวิตของผู้วิจัย

ตลอดระยะเวลา 3 ปีนับจากวันแรกของการเรียนมาจนถึงวันนี้มีเรื่องราวต่าง ๆ เข้ามาในชีวิตมากมาย มากจนหลายครั้งที่ผู้วิจัยอยากยอมแพ้แล้วหันหลังให้กับทุก ๆ อย่าง แต่ท่ามกลางปัญหาที่ถาโถมเข้ามาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยนี้ช่างเอื้อให้ผู้วิจัยเลือกจะเดินก้าวต่อเพื่อให้บรรลุภารกิจที่สำคัญนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สุรวิทย์ อัสสพันธ์ และอาจารย์ ดร.วาสนา ศรีปรัชญาอนันต์ ที่ไม่แสดงท่าทีกดดันให้ผู้วิจัยรู้สึกกังวลใด ๆ ถึงแม้ผู้วิจัยจะทำงานทุกอย่างไม่เป็นไปตามแผน ขอขอบคุณอาจารย์ทั้งสองท่านสำหรับคำแนะนำใด ๆ ในงานวิจัยนี้ ขอขอบคุณที่เข้าใจในความแปลก ๆ ของลูกศิษย์คนนี้และผลักดันให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ลุล่วงจนสมบูรณ์

คนที่ต้องขอขอบคุณมากที่สุดในชีวิตคือเด็กหญิงจิรัฐติกา อินชวี หรือชมพู น้องสาว ซึ่งเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้วิจัย ตัวชมพูเองอาจไม่รู้ตัวว่าเขาเองเป็นกำลังใจของพี่คนนี้ เพราะยังเด็กอยู่มาก แต่ถ้าวินหนึ่งเขาโตขึ้นได้โปรดรู้ว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีชมพูเป็นกำลังใจที่ทำให้วิจัยฝ่าฟันและเอาชนะช่วงเวลาที่ย่ำแย่ ๆ ทั้งหมดมาได้ ขอขอบคุณแม่ พี่สาว ป้า สำหรับคำอวยพรต่าง ๆ ที่เป็นพลังแห่งความรักช่วยขับเคลื่อนชีวิตให้เดินหน้าต่อไป ขอขอบคุณส้ม ก้อย แอน พี่ซัน พี่แซ่ ที่ร่วมลงเรือเดินทางในหนทางเดียวกันนี้และหมั่นคอยให้กำลังใจแก่กันและกัน ขอขอบคุณพี่ต้นสำหรับการช่วยเหลือที่พิเศษยิ่งและขอขอบคุณกำลังใจจากอาจารย์ป้าที่มีให้ตลอดเวลา

ขอบคุณพี่ธีราฟ ขอขอบคุณ Saturday School สำหรับเป็นพื้นที่ให้งานวิจัยนี้เติบโต ขอขอบคุณชะนีน้อยสำหรับทุก ๆ เรื่อง ขอขอบคุณมหาภักยาณมิตรแอม ฝ่าย ที่ช่วยตั้งค่า ตรวจสอบ ตรวจสอบรูปแบบเล่มวิจัย สำหรับงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่ถนัดเอาเสียเลย ขอขอบคุณแก๊ง 4 สาวที่คอยสนับสนุนกันและกันมาตลอด และไม่อาจลืมได้เลยขอขอบคุณใครบางคนสำหรับความรักที่มีให้กันและกัน ขอขอบคุณใครบางคนที่มีอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้ชีวิตของผู้วิจัยเติบโตและเรียนรู้ที่จะยอมรับความจริงหลาย ๆ อย่างของชีวิต ขอขอบคุณความรักจากทุกคนบนโลกที่ส่งความปรารถนาดี

มายังผู้วิจัยในช่วงจังหวะของชีวิตที่แสนท้าทายนี้ส่งเป็นพลังให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์
และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณตัวเองอีกครั้งที่ไม่ยอมแพ้ ขอบคุณ...

นายวิศรุต นุชพงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	5
2.1 โดเมนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด	6
2.1.1 ความเป็นมาของคำว่า กรอบความคิด	7
2.1.2 ความหมายของกรอบความคิด	8
2.1.3 ประเภทของกรอบความคิดและความต่างกันในแต่ละกรอบความคิด	8
2.1.4 ความสำคัญของกรอบความคิด	12
2.2 โดเมนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐฐานะ	13
2.2.1 ความเข้าใจพื้นฐานของแนวคิดเศรษฐฐานะ	13
2.2.2 เศรษฐฐานะในบริบทประเทศไทย	14
2.2.3 เศรษฐฐานะกับผลกระทบเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเด็กนักเรียน	15
2.3 โดเมนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยาของ บรอนเฟนเบรนเนอร์	16
2.3.1 ความเป็นมาของทฤษฎีนิเวศวิทยา	17

2.3.2 The Bioecological Model of Human Development สำคัญอย่างไรกับ งานวิจัยนี้	17
2.3.2.1 ระบบจุลภาค (Microsystems)	18
2.3.2.2 ระบบระดับกลาง (Mesosystems)	19
2.3.2.3 ระบบภายนอก (Exosystems)	19
2.3.2.4 ระบบมหภาค (Macrosystems)	20
2.3.2.5 ระบบเวลา (Chronosystems)	20
2.4 โดเมนที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับเศรษฐฐานะ	21
2.5 โดเมนที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดและแนวคิดนิเวศวิทยา	22
2.6 โดเมนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐฐานะกับทฤษฎีนิเวศวิทยา	24
2.6.1 งานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เศรษฐฐานะและระบบจุลภาค	24
2.6.2 งานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เศรษฐฐานะและระบบกลางและ ระบบมหภาค	25
2.7 โดเมนที่ 7 สรุปความสัมพันธ์ทฤษฎีกรอบความคิด แนวคิดเศรษฐฐานะและ ทฤษฎีนิเวศวิทยา	26
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	28
3.1 การออกแบบการวิจัยและเหตุผล	28
3.2 บทบาทของผู้วิจัย	29
3.2.1 วัตถุประสงค์กรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน	29
3.2.2 สังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม	29
3.2.3 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เข้าร่วมวิจัย	30
3.2.4 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล	30
3.2.5 สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์โดยทั่วไป	30
3.3 ระเบียบวิธีวิจัย	30
3.3.1 ผู้เข้าร่วมวิจัย	30
3.3.1.1 กำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัย	30
3.3.1.2 กำหนดขอบเขตผู้เข้าร่วมวิจัย ขั้นการทดสอบกรอบความคิดในนักเรียน	31
3.3.1.3 กำหนดผู้เข้าร่วมวิจัย	31

3.3.1.4 กำหนดบริบทสำหรับสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่ออธิบายคำตอบของงานวิจัย	31
3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
3.3.2.1 แบบวัดกรอบความคิด	31
3.3.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก	31
3.3.2.3 การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม	32
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	32
3.4.1 การวิเคราะห์สรุปอุปนัย	32
3.4.2 การวิเคราะห์เหตุการณ์แบบอิงทฤษฎี	32
3.5 ประเด็นความน่าเชื่อถือในงานวิจัย	33
3.5.1 ด้านความน่าเชื่อถือ	33
3.5.2 ด้านการให้ข้อมูล	33
3.5.3 ความถูกต้องด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	34
3.5.4 ด้านความสอดคล้องของข้อมูล	34
3.6 จริยธรรมในการวิจัย	34
3.6.1 ด้านการถอนตัวจากงานวิจัยของผู้เข้าร่วมวิจัยและแหล่งข้อมูล	34
3.6.2 การใช้สื่อบันทึกข้อมูล	34
3.6.3 ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย	34
3.6.4 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้วิจัย	35
3.6.5 การได้การรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในคน	35
3.6.6 แนวทางทบทวนจริยธรรมการวิจัย	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการใช้แบบวัดกรอบความคิดในนักเรียน	37
4.1.1 ผลการวัดกรอบความคิดแบบเติบโต	37
4.1.2 ผลการวัดกรอบความคิดแบบจำกัด	37
4.2 ผลการศึกษารายกรณี	38
4.2.1 กรณีศึกษาที่ 1 ผลการศึกษาของเด็กหญิงภาวะเกดผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบ ความคิดแบบเติบโต	38
4.2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน	38

4.2.1.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน	40
4.2.2 กรณีศึกษาที่ 2 ผลการศึกษาของนายชาคริต ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเต็บโต	43
4.2.2.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน	43
4.2.2.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน	45
4.2.3 กรณีศึกษาที่ 3 ผลการศึกษาของเด็กชายต้องมานะผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด	49
4.2.3.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน	49
4.2.3.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน	51
4.2.4 กรณีศึกษาที่ 4 ผลการศึกษาเด็กชายต้องพากเพียร ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด	54
4.2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน	54
4.2.4.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน	56
4.3 ผลการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม	58
4.3.1 บริบทสภาพแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัย	58
4.3.2 บริบทสภาพแวดล้อมของโรงเรียน	60
4.3.3 ข้อสังเกตอื่นใดเพิ่มเติม	62
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
5.1 การศึกษากรอบความคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	64
5.2 การศึกษานักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเต็บโตและนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	65
5.2.1 มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความฉลาด ความเก่ง	65
5.2.2 มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความสถานการณ์ที่ท้าทายความกดดัน และความล้มเหลว	66
5.2.3 พฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้	67
5.2.4 บทสรุปและผลการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	68

5.3 การศึกษาบริบทของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและนักเรียนที่มีกรอบ ความคิดแบบจำกัดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	69
5.3.1 ผลการศึกษาระบบระดับจุลภาคของนักเรียน	69
5.3.2 ผลการศึกษาระบบกลางของนักเรียน	71
5.3.3 ผลการศึกษาระบบภายนอกและระบบมหภาคของนักเรียน	72
5.4 เสนอแนะแนวทางการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา	73
5.5 บทสรุป	73
5.6 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	75
5.7 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	76
รายการอ้างอิง	77
ภาคผนวก	80
ภาคผนวก ก เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยฉบับนักเรียน	81
ภาคผนวก ข เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยฉบับผู้ปกครอง	83
ภาคผนวก ค หนังสือหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย ฉบับนักเรียน	85
ภาคผนวก ง หนังสือหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย ฉบับผู้ปกครอง	86
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม	87
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างคำถามในขั้นตอนการสัมภาษณ์	88
1. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์นักเรียน	88
2. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้ปกครอง	88
3. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์ครู	89
4. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์เพื่อนสนิท	89
ประวัติผู้เขียน	90

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 โมเดลแรงจูงใจทางสังคม (Model of Social Motivation)	9
ตารางที่ 2.2 มุมมองที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม	10
ตารางที่ 2.3 ข้อมูลจำแนกระดับชั้นเศรษฐกิจสถานะของประเทศไทย ปี 2552 โดยสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย	14
ตารางที่ 2.4 ตารางแสดงเปรียบเทียบร้อยละ ของนักเรียนที่มีฐานะยากจน กับนักเรียนที่มี ฐานะไม่ยากจนในประเด็นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้	15

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1	แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ	5
ภาพที่ 2.2	แผนภาพโดเมนที่ 1 แสดงแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด	6
ภาพที่ 2.3	ภาพความแตกต่างของกรอบความคิดสองประเภท	11
ภาพที่ 2.4	แผนภาพโดเมนที่ 2 แสดงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสถานะ	13
ภาพที่ 2.5	แผนภาพโดเมนที่ 3 แสดงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยา ของบรอนเฟนเบรนเนอร์	16
ภาพที่ 2.6	แผนภาพชีวนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์	18
ภาพที่ 2.7	แผนภาพโดเมนที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับเศรษฐกิจสถานะ	21
ภาพที่ 2.8	แผนภาพโดเมนที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดและแนวคิด นิเวศวิทยา	22
ภาพที่ 2.9	แผนภาพโดเมนที่ 6 แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสถานะกับทฤษฎี นิเวศวิทยา	24
ภาพที่ 2.10	แผนภาพโดเมนที่ 7 แผนภาพสรุปความสัมพันธ์กรอบความคิด เศรษฐกิจสถานะ และทฤษฎีนิเวศวิทยา	26

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความคาดหวังต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนอาจเป็นความคาดหวังพื้นฐานของครูที่มีต่อนักเรียน เพราะหากนักเรียนตั้งใจเรียน และมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปในทางที่ดี ก็ย่อมนำมาสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอาจมีอยู่ด้วยกันหลายสาเหตุ แต่หนึ่งในคำอธิบายจากงานวิจัยพบว่า พฤติกรรม ท่าที และทัศนคติ ในการเรียนรู้ของนักเรียนมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วความเชื่อในตัวนักเรียนและการกำหนดเป้าหมาย มีพลังอย่างยิ่งที่จะกำหนดความสำเร็จด้านการเรียนรู้ (Mangels, Butterfield, Lamb, Good, & Dweck, 2006) ทั้งนี้การอธิบายภายใต้ทฤษฎีความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด (Theory of Intelligence) มีการจำแนกความแตกต่างระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดไว้ 2 ประเภท ซึ่งทำให้เห็นความแตกต่างของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันมาจากความเชื่อที่ต่างกันทั้ง 2 แบบอย่างชัดเจน โดยความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดแบบแรก คือ การเชื่อว่าความฉลาดคือสิ่งที่ถูกกำหนดมาแล้วและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ กับแบบที่สองที่เชื่อว่าความฉลาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Dweck, 1986) โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความเชื่อทั้ง 2 แบบสามารถใช้เป็นคำอธิบายได้ว่าทำไมนักเรียนในห้องเรียนถึงมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มแรกที่เชื่อว่าความฉลาดถูกกำหนดไว้แล้วจะแสดงพฤติกรรมที่หลีกเลี่ยงความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้ ในขณะที่นักเรียนกลุ่มที่เชื่อว่าความฉลาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้จะชอบความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และความน่าสนใจของนักเรียนกลุ่มหลัง คือ เมื่อเผชิญกับความล้มเหลว นักเรียนกลุ่มนี้จะยิ่งเพิ่มแรงผลักดันที่จะเรียนรู้ให้มากขึ้นต่อไป (Dweck, 1986)

ในยุคหลังมานี้คำที่ใช้เรียกความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดถูกเรียกว่า กรอบความคิด (Mindset) โดยความเชื่อที่ว่าความฉลาดคือสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และถูกกำหนดมาแล้วจะเรียกว่ากรอบความคิดแบบจำกัด (Fixed Mindset) ในขณะที่กลุ่มที่เชื่อว่าความฉลาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้จะเรียกว่ากรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ทั้งนี้ความสำคัญอย่างยิ่งของกรอบความคิด คือ เป็นตัวกำหนดสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ (Academic Achievement) ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนในนักเรียน (Dweck, 1999) ซึ่งจะใช้เป็นคำอธิบายว่าเพราะเหตุใดนักเรียนที่มีกรอบความคิดที่ต่างกันจึงมีพฤติกรรม ท่าที และทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน คำอธิบายที่ชัดเจนมากขึ้นอาจสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนที่เกิดขึ้นเมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์

ต่าง ๆ เช่น ในกลุ่มนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะมีความกังวลอย่างชัดเจนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการเรียนรู้ นอกจากความกังวลแล้วยังจะนำมาสู่พฤติกรรมที่แสดงความสับสน งุนงง หรือไม่รู้จักเริ่มทำอะไรก่อนหลัง ในทางตรงกันข้ามนักเรียนกลุ่มที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต จะมีแรงผลักดันที่จะเรียนรู้ในสถานการณ์ที่มีความท้าทาย และเมื่อเผชิญหน้ากับความล้มเหลวนักเรียนกลุ่มนี้จะเพิ่มความพยายามที่จะบรรลุความสำเร็จนั้นมาให้ได้ (Dweck, 1999)

ทั้งนี้ในสภาพการณ์ที่จะใช้อธิบายว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความแตกต่างกันของกรอบความคิดในนักเรียน งานวิจัยล่าสุดพบว่า เศรษฐฐานะ (Socioeconomic Status) ของครอบครัวนักเรียน มีผลอย่างยิ่งต่อความแตกต่างกันของกรอบความคิด (Hennessey, 2016) ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ข้อสรุปว่านักเรียนที่เกิดมาในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่เกิดมาในครอบครัวที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งผลดังกล่าวนำมาสู่คำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความแตกต่างในเชิงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Academic Achievement) ซึ่งจะมีความแตกต่างกันโดยในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด (Claro, Paunesku, & Dweck, 2016) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐฐานะยืนยันว่า พื้นหลังทางเศรษฐฐานะคือหนึ่งในเครื่องบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เนื่องจากเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำอาจขาดปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ นับตั้งแต่การเข้าถึงทรัพยากรด้านการศึกษาที่มีคุณภาพไปจนถึงเรื่องพื้นฐานที่สุดคือการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน (Coleman & Hopkins, 1966)

ในข้อค้นพบที่สนับสนุนว่าเศรษฐฐานะมีผลต่อกรอบความคิดรวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน อาจทำให้เราเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันข้อสรุปจากงานวิจัยที่น่าสนใจจากความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐฐานะกับเรื่องกรอบความคิด คือ นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต แต่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ นักเรียนกลุ่มนี้แทบไม่มีความแตกต่างกันเลยกับนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตที่มาจากรายได้สูง (Claro et al., 2016) อีกข้อสรุปหนึ่งที่น่าสนใจคือการค้นพบว่าในนักเรียนกลุ่มที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตที่มาจากทุกระดับรายได้ มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการดีกว่านักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจากทุกกลุ่มรายได้เช่นกัน (Hennessey, 2016) ข้อสรุปในย่อหน้านี้ผู้วิจัยมองว่า กรอบความคิดแบบเติบโตได้ทำลายกำแพงของเศรษฐฐานะลงไปเรียบร้อยแล้ว สิ่งสำคัญเบื้องต้นจึงควรมุ่งพัฒนาเด็กให้มีกรอบความคิดแบบเติบโต โดยมีพื้นฐานที่เข้าใจว่า เมื่อนักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโตแล้ว นักเรียนก็มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้โดยไม่ติดอยู่กับเงื่อนไขของเศรษฐฐานะของครอบครัว

ทั้งนี้ในแง่ของการพัฒนาในตัวเด็กนั้น หรือแม้แต่การตั้งคำถามว่ากรอบความคิดจะถูกพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างไร คงไม่มีคำตอบที่ง่ายสำหรับคำถามนี้ เพราะหากจะอธิบายว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาของเด็ก คงมีปัจจัยรายล้อมจำนวนมากในคำอธิบายนั้น เพราะปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กมีอยู่จำนวนมากและหลายระดับ ตั้งแต่ระดับตัวบุคคล คือ ตัวนักเรียนเอง ไปจนถึงอิทธิพลของบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งครอบครัว โรงเรียน ไปจนถึงสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม (Bronfenbrenner, 1994) หนึ่งในโมเดลที่ได้รับการพัฒนามาจากโมเดลของบรอนเฟนเบรนเนอร์ คือ โมเดลนิเวศวิทยาทางสังคมของการพัฒนามนุษย์ (A Bioecological Model of Human Development) ยิ่งจะชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนของปัจจัยตั้งแต่ระดับตนเองไปจนถึงบริบทและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อการพัฒนาตนเอง (Berns, 2012) ซึ่งหากนำมาใช้อธิบายในกรอบของทฤษฎีกรอบความคิดจะยิ่งชี้ให้เห็นการทำงานของบริบทต่อการพัฒนากรอบความคิดของนักเรียนชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งไปยังกลุ่มนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ โดยมุ่งศึกษาไปยังเด็กนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งจะถือเป็นกลุ่มที่นอกเหนือจากการคาดการณ์ปกติ และค้นหาข้ออธิบายถึงการมีกรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน ทั้งนี้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดที่ผ่านมาแล้วล้วนเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณเกือบทั้งหมดซึ่งขาดงานวิจัยเชิงคุณภาพที่จะมาช่วยอธิบายถึงรายละเอียดของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อกรอบความคิดจึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้ และข้ออธิบายจากการศึกษาครั้งนี้จะชี้ให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายต่ำ โดยวิเคราะห์และอธิบายอย่างรอบด้านบนพื้นฐานที่ว่า ไม่ว่านักเรียนจะมาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจฐานะอย่างไร หนึ่งในเครื่องมือที่จะพัฒนานักเรียนได้โดยก้าวข้ามเศรษฐกิจฐานะของครอบครัว คือ การสร้างให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบความคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษานักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต และนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาบริบทของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต และนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัยที่จะเลือกนำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้เลือกมาจากกลุ่มประชากรการวิจัยจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงเรียนที่ตรงกับขอบเขตการวิจัยทั้งหมด 4 โรงเรียน โดยผู้เข้าร่วมวิจัยที่เลือกมาทำวิจัย คือ กลุ่มนักเรียนจากกลุ่มประชากรที่มีผลการทดสอบได้กรอบความคิดแบบเติบโต

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. กรอบความคิด หมายถึง ชุดของความเชื่อในความฉลาด ที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ท่าที และทัศนคติ
2. กรอบความคิดแบบเติบโต หมายถึง ความเชื่อว่าระดับสติปัญญาและความสามารถ สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้
3. กรอบความคิดแบบจำกัด หมายถึง ความเชื่อว่าระดับสติปัญญาและความสามารถ เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
4. เศรษฐฐานะ หมายถึง ระดับฐานะของครอบครัว เมื่อเทียบกับครอบครัวอื่นในสังคม โดยดูที่รายได้และทรัพย์สินเป็นสำคัญ
5. นิเวศวิทยา หมายถึง บริบทนับตั้งแต่ตัวเองไปจนถึงระบบที่รายล้อมรอบข้างที่มีผลต่อกันและกัน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าเมื่อการศึกษาวิจัยนี้สิ้นสุดลงจะ จะช่วยเพิ่มความเข้าใจว่าตัวนักเรียนและบริบทที่ทำให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นอย่างไร ผ่านการอธิบายภายใต้บริบทในมิติต่าง ๆ โดยคำอธิบายดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียนกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยได้ต่อไป

บทที่ 2

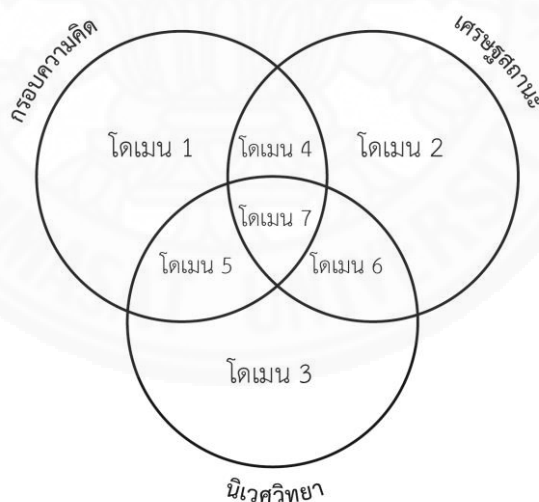
ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่อง ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเพื่อให้เห็นภาพของความสัมพันธ์ของการเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผนวกกับเพื่อให้เห็นภาพของงานวิจัยชิ้นนี้ชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเลือกนำเสนอเนื้อหาในบทนี้โดยแยกเป็นโดเมน (Domain) โดยเป็นโดเมนที่มาจากแนวคิด ทฤษฎีหลัก 3 ด้านดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด (Mindset)
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสถานะ (Socioeconomic Status)
3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยา ของบรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory)

(Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory)

โดยกระบวนการทบทวนวรรณกรรมจะองค์ความรู้โดยแบ่งเป็น 7 โดเมน ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

โดเมนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด

โดเมนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสถานะ

โดเมนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยาของบรอนเฟน เบรนเนอร์

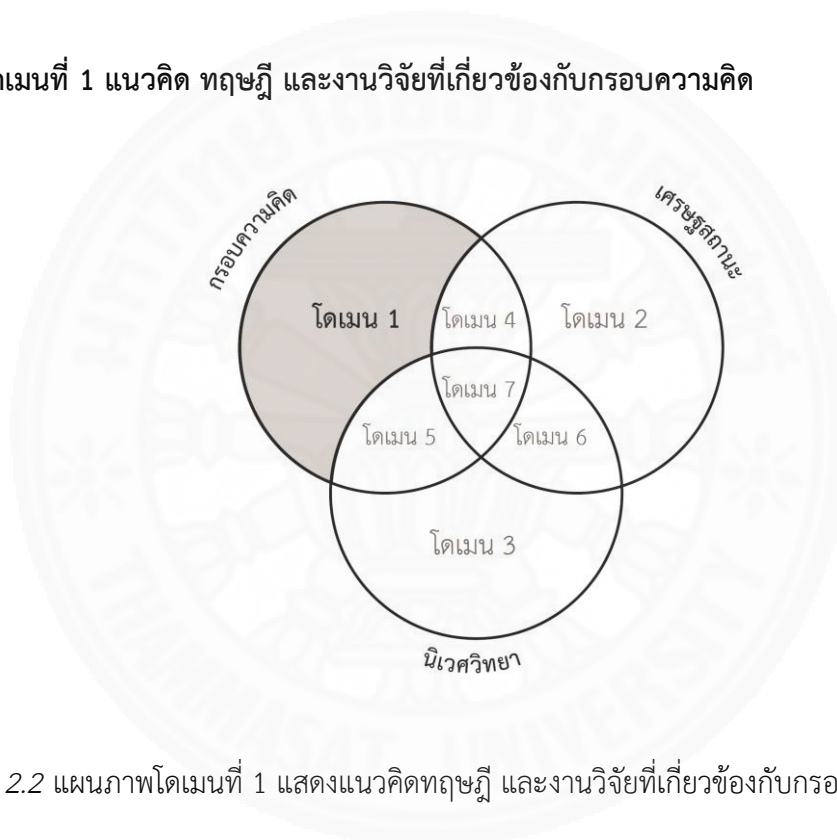
โดเมนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับเศรษฐฐานะ

โดเมนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดและแนวคิดนิเวศวิทยา

โดเมนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐฐานะกับทฤษฎีนิเวศวิทยา

โดเมนที่ 7 สรุปความสัมพันธ์ทฤษฎีกรอบความคิด แนวคิดเศรษฐฐานะและทฤษฎีนิเวศวิทยา

2.1 โดเมนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด

ภาพที่ 2.2 แผนภาพโดเมนที่ 1 แสดงแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด

พฤติกรรม ทำที่ และทัศนคติที่เกิดขึ้นของนักเรียนมีผลอย่างยิ่งต่อสิ่งทีนักเรียน แสดงออกต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งพฤติกรรม ทำที่และทัศนคติดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากชุดของความเชื่อ หรือความคิด ซึ่งชุดของความเชื่อในทฤษฎีความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด (Theory of Intelligent) แบ่งความเชื่อออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่เชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด คงที่ ไม่สามารถพัฒนาได้ ในขณะที่กลุ่มที่สองเชื่อว่าความฉลาดคือสิ่งที่สามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลง (Dweck, 1999) ซึ่งชุดของความเชื่อที่แตกต่างย่อมแสดงออกถึงพฤติกรรม ทำที่ และทัศนคติที่แตกต่างของนักเรียน ซึ่งอาจใช้เป็นคำอธิบายได้ว่าทำไมนักเรียนในชั้นเรียนจึงมีการแสดงออกต่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้คำอธิบาย และงานวิจัยจำนวนที่เกี่ยวข้องกับชุดของความ

เชื่อในความฉลาดมาจากศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด คาร์อล เอส ดเวก (Carol S. Dweck) ทั้งนี้หนังสือหรืองานวิจัยของดเวกในยุคหลังมานี้ เรียกชุดของความเชื่อ แทนด้วยคำว่า กรอบความคิด (Mindset) ซึ่งเป็นคำที่ผู้วิจัยจะใช้ในงานวิจัยเล่มนี้ต่อไป

2.1.1 ความเป็นมาของคำว่า กรอบความคิด

กรอบความคิด (Mindset) คือคำที่ใช้อธิบายชุดของความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด ซึ่งปรากฏคำนี้ขึ้นและแพร่หลายอย่างมากหลังจากการตีพิมพ์หนังสือเรื่อง Mindset: The New Psychology of Success ของดเวก ในปี ค.ศ. 2006 จากการทบทวนเอกสารจำนวนหนึ่งผู้วิจัยพบว่ามีรากฐานของกรอบความคิดมาจากงานวิจัยเรื่อง A Social-Cognitive Approach to Motivation and Personality (Dweck & Leggett, 1988) ซึ่งคำที่ใช้อธิบายความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด ปรากฏในงานวิจัยนี้ด้วยความคำว่า ทฤษฎีโดยนัยเกี่ยวกับความฉลาด (Implicit Theories of Intelligence) โดยในงานวิจัยชิ้นนี้แยกความต่างของความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดออกเป็น 2 ประเภท คือ Entity theory of intelligence กับ Incremental theory of intelligence โดย Entity theory of intelligence คือกลุ่มคนที่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่คงที่ เป็นคุณลักษณะที่ควบคุมไม่ได้ ในขณะที่ Incremental theory of intelligence คือกลุ่มคนที่เชื่อว่าความฉลาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพิ่มขึ้นได้ และควบคุมได้ ในขณะที่ดเวกกล่าวถึงคำว่า Entity theory of intelligence ด้วยคำว่า The theory of fix intelligence และกล่าวถึง Incremental theory of intelligence ด้วยคำว่า The theory of malleable intelligence โดยทั้งนี้ทั้งสองคำที่เปลี่ยนแปลงให้ความหมายที่เหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง (Dweck, 1999) โดยการเกิดขึ้นของหนังสือเรื่อง Mindset: The New Psychology of Success ที่ตีพิมพ์ในปี 2006 ทำให้เกิดคำว่ากรอบความคิด (mindset) ขึ้น โดยดเวกอธิบายว่ากรอบความคิดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือกรอบความคิดแบบจำกัด (fixed mindset) กับกรอบความคิดแบบเติบโต (growth mindset) ซึ่งภายในหนังสือเล่มนี้อธิบายกรอบความคิดแบบจำกัด ว่า คือ ความเชื่อที่ว่าความฉลาดและความสามารถเป็นสิ่งที่ตายตัว ในขณะที่กรอบความคิดแบบเติบโต คือความเชื่อที่ว่าความฉลาดและความสามารถคือสิ่งที่พัฒนาได้ (Dweck, 2006)

ทั้งนี้ในปัจจุบันคำว่ากรอบความคิดถูกนำมาใช้แทนคำในอดีตอย่างชัดเจน ทั้งในแง่การสื่อสาร หรือในงานวิจัย โดยนับตั้งแต่ปี ค.ศ.2012 คำว่ากรอบความคิด เริ่มถูกใช้ปะปนกับทฤษฎีโดยนัยเกี่ยวกับความฉลาด ในขณะที่ปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2016) คำว่า กรอบความคิดถูกนำมาใช้ในงานวิจัยอย่างชัดเจน โดยมีวิจัยที่มีชื่อเสียงอย่างน้อย 2 ชิ้นในปี 2016 ใช้คำว่า กรอบความคิด ในงานวิจัย ทั้งนี้รายละเอียดการทบทวนวรรณกรรมหลังจากนี้มีการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดที่ครอบคลุมหลายช่วงเวลา เพื่อป้องกันการสับสนด้านการใช้คำ

ผู้วิจัยขอกำหนดเลือกใช้คำว่า กรอบความคิด เป็นคำอธิบายหลักเพื่อป้องกันการสับสน โดยคำเรียกที่ใช้ อธิบายประเภทของกรอบความคิด จะถูกเรียกด้วยคำว่า กรอบความคิดแบบจำกัด และกรอบความคิดแบบเติบโตต่อไป

2.1.2 ความหมายของกรอบความคิด

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาองค์ความรู้ในทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด ความหมายของแนวคิดนี้ไม่เปลี่ยนไปจากเดิมมากนัก โดยนิยามความหมายของกรอบความคิด (mindset) คือ **ชุดของความเชื่อ หรือความคิดที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ทำที่ และทัศนคติ** (Dweck, 2006) ทั้งนี้คำว่า mindset คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา บัญญัติเป็นภาษาไทยคือ กรอบคิดยึดติด หรือ ชุดความคิด โดยให้ความหมายคือ **กรอบ แนวทางของชุดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม หลัก ความคาดหวัง ซึ่งบ่งชี้พฤติกรรม หรือ ทำที่เชิง มโนทัศน์ของบุคคลให้ยอมรับ หรือตอบโต้เหตุการณ์ ที่เผชิญหน้า ตามความคิด ความเชื่อที่บุคคลยึดติด และเกี่ยวพันกับประสบการณ์ที่ผ่านมาจนยากที่จะ เปลี่ยนแปลง** (��ชวาลย์ ศิลปกิจ และคณะ, 2558)

ทั้งนี้ในยุคแรกๆของกรอบความคิด ในยุคที่ทฤษฎีนี้ชื่อว่า ทฤษฎีความเชื่อในความฉลาด อาจให้ภาพความหมายของคำได้ค่อนข้างชัดเจน นั่นคือชุดของความหมายที่ประกอบไปด้วยคำว่า ความเชื่อ (belief) และความฉลาด (intelligence) (Dweck, 1999)

ล่าสุด Claro et al. (2016) ได้กล่าวถึงกรอบความคิดแบบเติบโตไว้ว่า “students fare better if they believe that their intellectual abilities can be developed” และกล่าวถึงกรอบความคิดแบบจำกัดไว้ว่า “believe that their intellectual abilities are immutable” ถึงแม้งานวิจัยเรื่องนี้จะไม่ได้นิยามความหมายของกรอบความคิดไว้อย่างชัดเจน แต่การกล่าวถึงกรอบแนวคิดทั้งสองแบบก็ยังคงมีความหมายร่วมกันกับงานวิจัยต่าง ๆ ในอดีตของดเวก

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอนิยามความหมายของกรอบความคิดสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนี้ ความเชื่อในความฉลาด อันส่งผลให้เกิดการแสดงออกด้านพฤติกรรม ทำที่ และทัศนคติ

2.1.3 ประเภทของกรอบความคิดและความต่างกันในแต่ละกรอบความคิด

กรอบความคิดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือกรอบความคิดจำกัด (Fixed Mindset) และกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) โดยงานวิจัยเรื่อง A social cognitive approach to motivation and personality. ของ Dweck & Leggett ในปี 1988 ได้แสดงให้เห็นความต่างของกรอบความคิดทั้งสองประเภทไว้ในหลากหลายมิติ สรุปได้ดังนี้

มิติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตั้งเป้าหมาย (Goal Orientation) งานวิจัยชิ้นนี้ระบุว่า การกำหนดเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับกรอบความคิด โดยบุคคลที่กำหนดเป้าหมายแบบมุ่ง

การเรียนรู้ (Learning Goal) คือกลุ่มคนที่มีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบเติบโต โดยเป้าหมายแบบมุ่งการเรียนรู้คือเป้าหมายที่มุ่งหวังเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาความรู้ความสามารถตนเอง ในขณะที่เป้าหมายอีประเภทคือ เป้าหมายแบบมุ่งผลงาน (Performance Goal) คือเป้าหมายที่มีจุดมุ่งหมายของความสำเร็จของงานคือการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น โดยเป้าหมายประเภทนี้มักเกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด (Dweck & Leggett, 1988) ซึ่งการอธิบายในมิตินี้ไม่ได้มุ่งแสดงให้เห็นว่าเป้าหมายแบบใดส่งผลดีต่อการเรียนรู้มากกว่ากัน แต่ผู้วิจัยมุ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของกรอบความคิดแต่ละประเภทกับการกำหนดเป้าหมาย และยังใช้เป็นคำอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีกรอบความคิดที่ต่างกันอีกด้วย

มิติด้านสังคม ในโมเดลแรงจูงใจด้านสังคม ได้แสดงให้เห็นความแตกต่างของกรอบความคิดทั้งสองแบบไว้ในอีกมุมมองหนึ่งที่น่าสนใจ ตามตาราง

ตารางที่ 2.1

โมเดลแรงจูงใจทางสังคม (Model of Social Motivation)

กรอบความคิด	แนวโน้มเป้าหมาย	รูปแบบพฤติกรรม
กรอบความคิดแบบจำกัด (สังคม/บุคลิก เป็นคุณลักษณะสิ่งที่ยึดที่)	มุ่งผลงาน (เป้าหมายคือการได้รับการตัดสินเชิงบวก / หลีกเลี่ยงการตัดสินเชิงลบทางสังคม)	หมดหวัง (หลีกเลี่ยงความเสี่ยง ความอดทนต่ำ)
กรอบความคิดแบบเติบโต (สังคม/บุคลิก มีคุณลักษณะที่ยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้)	มุ่งการเรียนรู้และพัฒนา (เป้าหมายคือการพัฒนาความสามารถด้านสังคม และพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม)	มุ่งการเรียนรู้ (มองหาความท้าทาย และมีความอดทนสูง)

ที่มา Dweck & Leggett (1988) *Psychological Review*, Vol 95 (2) .P.264.

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความสำคัญของโมเดลนี้มุ่งไปที่ตัวเด็ก หรือบุคคลมองภาพของแรงจูงใจสังคมกับการเรียนรู้ของเราอย่างไร สภาพการณ์เช่นนี้อาจมองเห็นได้ค่อนข้างง่ายในบริบทการศึกษาไทย เราอาจเห็นสภาพแวดล้อมที่กดดันนักเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ เช่นการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เรียนในสาขาวิชาที่เป็นกระแสหลักของสังคม ซึ่งบริบทต่างสังคมที่มีอยู่อาจเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามโมเดลนี้

ในงานวิจัยเรื่อง A social cognitive approach to motivation and personality. ของดเวก และเลกเกตต์ ได้เสนอให้เห็นความแตกต่างกันระหว่างกรอบความคิดในหลากหลายมิติ แต่ทั้งนี้ยังมีอีก 1 มิติที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยมองว่ามีความสำคัญการงานวิจัยชิ้นนี้ คือ มิติมุมมองที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม (Control) โดยปรากฏในตาราง Perception of Control as a Function of Theory ดังนี้

ตารางที่ 2.2

มุมมองที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม

กรอบความคิด	ระดับการรับรู้ (ระดับการ เข้าใจในสิ่งที่ตนเองกำลังจะ ควบคุม)	มุมมองต่อการควบคุมต่อ สถานการณ์
กรอบความคิดแบบจำกัด (คุณลักษณะเป็นสิ่งที่คงทน และไม่สามารถควบคุมได้)	สูง	การควบคุมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้
	ต่ำ	การควบคุมเป็นไปไม่ได้ ผลลัพธ์คือสิ่งที่ถูกกำหนดโดย โชคชะตา
กรอบความคิดแบบเติบโต (คุณลักษณะเป็นสิ่งที่สามารถ ควบคุมได้)	สูง	การควบคุมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้
	ต่ำ	การควบคุมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่ต้องอาศัยความทุ่มเททั้ง เวลาและความพยายาม

ที่มา Dweck ;& Leggett (1988) *Psychological Review*, Vol 95 (2) .P.269

หนังสือเรื่อง Mindset: The New Psychology of Success ของ Dweck ในปี 2006 ได้นำเสนอแผนภาพที่ทำให้เห็นความแตกต่างของกรอบความคิดชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ภาพที่ 2.3 ภาพความแตกต่างของกรอบความคิดสองประเภท
ดัดแปลงจาก Dweck, 2006 อ้างใน ชนิตา รุ่งเรือง และเสรี ชัดรัมย์ (2559)

ประเภทและความแตกต่างกันของกรอบความคิดแต่ละชนิดที่น่าอธิบายข้างต้น ผู้วิจัยมองว่าเป็นมิติที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อบริบทต่าง ๆ นั้นยังอาจใช้อธิบายพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งประเภทของกรอบความคิดอาจใช้เป็นภาพสะท้อนเป้าหมาย และพฤติกรรม ในทางกลับกัน รูปแบบการกำหนดเป้าหมายที่ผู้ปกครองและครูมีต่อ นักเรียน ก็อาจเป็นภาพสะท้อนการหล่อหลอมกรอบความคิดของนักเรียนได้อีกด้วยในขณะที่เราสามารถเข้าใจความแตกต่างกันระหว่างสองกรอบความคิดได้ นั้นยังสำคัญน้อยกว่าการเข้าใจความสำคัญและแนวทางการพัฒนากลอบความคิด และแน่นอนว่าข้อความที่ปรากฏในส่วนข้างต้นก็ไม่ใช่การยืนยันว่าการที่มีกรอบความคิดแต่ละประเภท จะต้องมีพฤติกรรมเป็นไปตามตารางที่ปรากฏทั้งหมดล้วนเป็นการคาดการณ์และแนวโน้มความเป็นไปได้ ในแนวทางของการพัฒนาเองผู้วิจัยมองว่า

ข้อมูลข้างต้นเป็นประโยชน์ที่ดีสำหรับการใช้เป็นแนวทางการซื้อความยั่งยืนของการมีกรอบความคิดแบบเติบโต มากไปกว่านั้นคือการแสวงหาแนวทางการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียนต่อไป

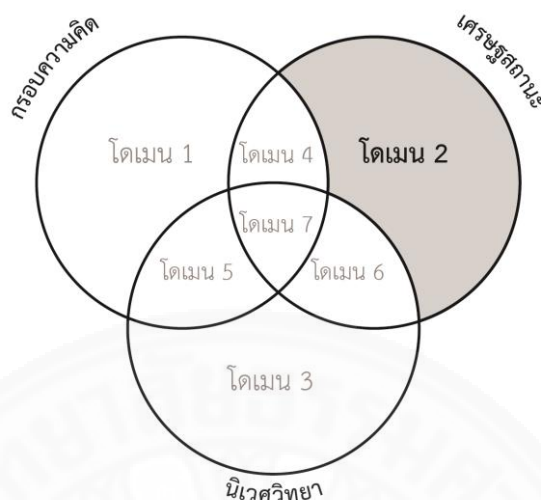
2.1.4 ความสำคัญของกรอบความคิด

การศึกษากรอบความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วในกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานักเรียนเป็นอย่างยิ่ง กรอบความคิดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ (Academic Achievement) (Claro et al., 2016) คำอธิบายเพิ่มเติมคือในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด หรือที่เชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่คงที่และเปลี่ยนแปลงไม่ได้ จะเกิดความกังวลอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญหน้ากับการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทาย ซึ่งยังนำมาสู่พฤติกรรมที่ต่อต้าน สับสน รวมไปถึงจัดการตนเองได้ยากในสถานการณ์ที่ท้าทาย (Dweck, 1999) จากผลกระทบด้านลบของกรอบความคิดแบบจำกัดต่อการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนานักเรียนให้มีกรอบความคิดแบบเติบโต เพราะในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะมีพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับกรอบความคิดแบบจำกัด ไม่ว่าจะเป็นการปรารถนาที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ หรือความพยายามที่ล้มเหลวจะผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้เพิ่มความพยายาม หรือสร้างกลยุทธ์ใหม่ในความท้าทายที่ต้องเผชิญ (Dweck, 1999) ซึ่งคำอธิบายใน 2 กรอบความคิดที่กล่าวมา คือลักษณะพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการทั้งสิ้น ดังนั้นความสำคัญของกรอบความคิดจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ รวมไปถึงสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการอีกด้วย

อีกหนึ่งความสำคัญของกรอบความคิด คือเป็นตัวกำหนดความพยายามในตัวของนักเรียน ซึ่งความพยายามนี้เองเป็นอีกภาพสะท้อนต่อการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถที่แตกต่างกัน ในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด มองว่ายิ่งใช้ความพยายามมากแสดงว่าระดับสติปัญญาของตนเองต่ำ ในขณะที่ในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่า ความพยายามเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของการเปิดสติปัญญาของตนให้เกิดขึ้น และใช้ความพยายามนั้นเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง (Dweck, 1999)

ความสำคัญของกรอบความคิด คือการที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพในตัวของนักเรียนได้ การพัฒนานักเรียนให้มีกรอบความคิดแบบเติบโตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากจะเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อความฉลาดของตนเองแล้ว ยังรวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้ การวิชาการ รวมไปถึงเป็นเหตุของการสร้างความพยายามให้มากขึ้นในตัว of นักเรียนได้อีกด้วย

2.2 โดเมนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐฐานะ

ภาพที่ 2.4 แผนภาพโดเมนที่ 2 แสดงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐฐานะ

การศึกษาเศรษฐฐานะ (Socioeconomic Status) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานวิจัยเล่มนี้เนื่องจากการศึกษาวิจัยในยุคหลังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนากรอบความคิดกับเศรษฐฐานะของครอบครัวนักเรียน (Hennessey, 2016) อีกทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจของครอบครัวยังถูกใช้เป็นคำอธิบายผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน อาทิ สมรรถนะทางวิชาการ (Academic Achievement) ดังนั้นการทำความเข้าใจเรื่องกรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน จึงไม่อาจละเลยความสำคัญของการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับเศรษฐฐานะได้เลย

2.2.1 ความเข้าใจพื้นฐานของแนวคิดเศรษฐฐานะ

สมาคมจิตวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา หรือ American Psychological Association (APA) นิยามว่าเศรษฐฐานะคือการศึกษารายได้และอาชีพของครอบครัว โดยเป็นแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาสถานะทางสังคมในระดับบุคคล ขณะที่สมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย (TMRS) ปี 2552 ได้กำหนดมาตรฐานสถานะเศรษฐกิจ-สังคม (SES : Standardization of Socio-Economic Status) ตามเกณฑ์ โดยวัดจากฐานการเงินเป็นสำคัญ เพื่อจัดกลุ่มครัวเรือนไทย โดยเป้าหมายโดยทั่วไปของการจัดกลุ่มเศรษฐฐานะในระยะแยกมีความเกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจเป็นสำคัญ แต่ในระยะหลังมานี้แนวคิดเรื่องเศรษฐฐานะเป็นหนึ่งในแนวคิดที่ถูกนำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมในหลากหลายมิติมากขึ้น นับตั้งแต่ความเหลื่อมล้ำทางสังคมความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ข้อมูลที่

เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสถานะเรื่องถูกนำมาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในวงการศึกษา และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กมากขึ้น

ทั้งนี้เอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจสถานะของสมาคมจิตวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา ได้นำเสนอข้อมูลหลายส่วนที่ทำให้เห็นภาพความพยายามศึกษาแนวคิดนี้ที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจสถานะกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม เศรษฐกิจสถานะกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในเด็กเยาวชน และครอบครัว เศรษฐกิจสถานะกับสุขภาพจิต เศรษฐกิจสถานะกับสุขภาพกาย เศรษฐกิจสถานะกับการศึกษา และเศรษฐกิจสถานะกับความผาสุกของครอบครัว (Family Well-Being)

2.2.2 เศรษฐกิจสถานะในบริบทประเทศไทย

ในประเทศไทยหน่วยงานที่มีการทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสถานะคือสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย (TMRS) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ทำให้เห็นการแบ่งชั้นทางสังคมโดยใช้ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยในประเทศไทยเองพิจารณาจากรายได้และการถือครองทรัพย์สินเป็นสำคัญ โดยข้อมูลทางเศรษฐกิจสถานะของไทยปีล่าสุดอ้างอิงปี 2552 ซึ่งเป็นข้อมูลที่สมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทยรวบรวมข้อมูลมาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยอธิบายให้เห็นระดับชั้นของเศรษฐกิจสถานะของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบออกเป็น 3 กลุ่มพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันคือพื้นที่กรุงเทพมหานคร พื้นที่ต่างจังหวัดในเขตเมือง และพื้นที่ต่างจังหวัดเขตชนบท (Poomontre, 2015)

ตารางที่ 2.3

ข้อมูลจำแนกระดับชั้นเศรษฐกิจสถานะของประเทศไทย ปี 2552 โดยสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย

ระดับชั้น (Class)	กรุงเทพมหานคร		ต่างจังหวัดในเขตเมือง		ต่างจังหวัดเขตชนบท	
	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ
E	0 - 7,500	6	0 - 5,000	7	0 - 3,200	8
D	7,501 - 18,000	32	5,001 - 10,000	21	3,201 - 6,500	23
C-	18,001 - 24,000	14	10,001 - 15,000	19	6,5001 - 11,000	26
C	24,001 - 35,000	16	15,001 - 22,500	20	11,001 - 20,000	24
C+	35,001 - 50,000	12	22,501 - 33,000	14	20,001 - 24,000	5
B	50,001 - 85,000	12	33,001 - 55,000	12	24,001 - 35,000	7
A	85,001 - 165,000	6	55,001 - 85,000	5	35,001 - 58,000	5
A+	160,000 - ∞	2	85,001 - ∞	2	58,001 - ∞	2

2.2.3 เศรษฐฐานะกับผลกระทบเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเด็กนักเรียน

ดังที่กล่าวในข้างต้นว่าการศึกษาวิจัยในภายหลังพบข้อมูลความเกี่ยวข้องระหว่าง เศรษฐฐานะกับตัวแปรอื่น ๆ ที่สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นในนักเรียน ทั้งนี้งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งมีข้อสนับสนุนผลกระทบนี้ซึ่งแสดงความต่างในเด็กที่มา จากครอบครัวที่มีเศรษฐฐานะที่แตกต่างกัน ดังนี้ (Duncan & Brooks-Gunn, 1997)

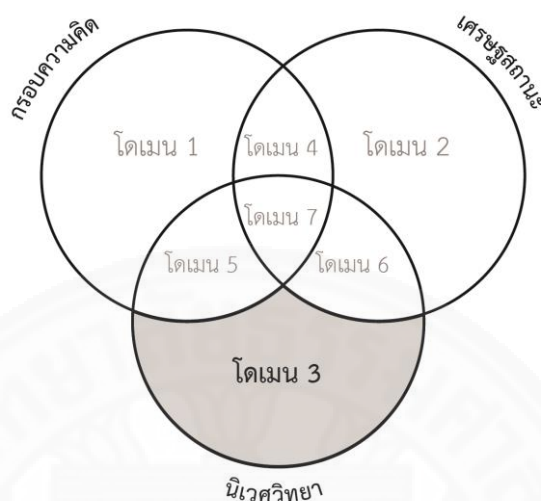
ตารางที่ 2.4

ตารางแสดงเปรียบเทียบร้อยละ ของนักเรียนที่มีฐานะยากจน กับนักเรียนที่มีฐานะไม่ยากจนใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับพฤติกรรมการเรียนรู้

ตัวชี้วัด	ร้อยละของเด็กที่มี ฐานะยากจน	ร้อยละของเด็กที่มี ฐานะไม่ยากจน	อัตราส่วน ของร้อยละ
การแสดงผลทางการปัญญา			
พัฒนาการล่าช้า (ในเด็ก 0-17 ปี)			
ความบกพร่องทางการเรียนรู้ (พิจารณาจาก การอ่าน และวิชาคณิตศาสตร์ ในเด็ก 3-17 ปี)	5.0	3.8	1.3
	8.3	6.1	1.4
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (5-17 ปี)			
การเข้าชั้นเรียน	28.8	14.1	2.0
การถูกไล่ออก หรือ พักการเรียน	11.9	6.1	2.0
การไม่เรียนต่อหรือลาออกในช่วงชั้นที่ 4	21.0	9.6	2.2
การแสดงผลทางพฤติกรรม และอารมณ์			
พ่อแม่รายงานปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียน ที่กินระยะเวลาเกิน 3 เดือน	16.4	12.7	1.3
พ่อแม่รายงานนักเรียนเข้ารับการรักษาที่ เกี่ยวข้องกับอารมณ์และพฤติกรรม	2.5	4.5	0.6
พ่อแม่รายงานว่าลูกมีปัญหาทางพฤติกรรมอย่าง น้อย 1 อย่างในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา	57.4	57.3	1.0

จากตารางข้างต้นจะมองเห็นความแตกต่างในเด็ก 2 กลุ่มอย่างชัดเจน กลุ่ม
ที่มาจากครอบครัวยากจน มีค่าผลกระทบเชิงลบสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ฐานะไม่ยากจน
ในเกือบทุกตัวชี้วัด ซึ่งข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่าความแตกต่างด้านเศรษฐฐานะสร้างผลกระทบที่
เกิดขึ้นในเด็กในหลายเรื่อง ดังนั้นปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการศึกษการพัฒนาในเด็กจำเป็นต้องมีความเข้าใจ
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐฐานะอีกด้วย

2.3 โดเมนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยาของ บรอนเฟนเบรนเนอร์

ภาพที่ 2.5 แผนภาพโดเมนที่ 3 แสดงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยาของ
บรอนเฟนเบรนเนอร์

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยในข้อที่ 2 และ 3 ดังนี้

ข้อ 2 เพื่ออธิบายผลของตนเองต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ข้อ 3 เพื่ออธิบายผลของบริบทต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

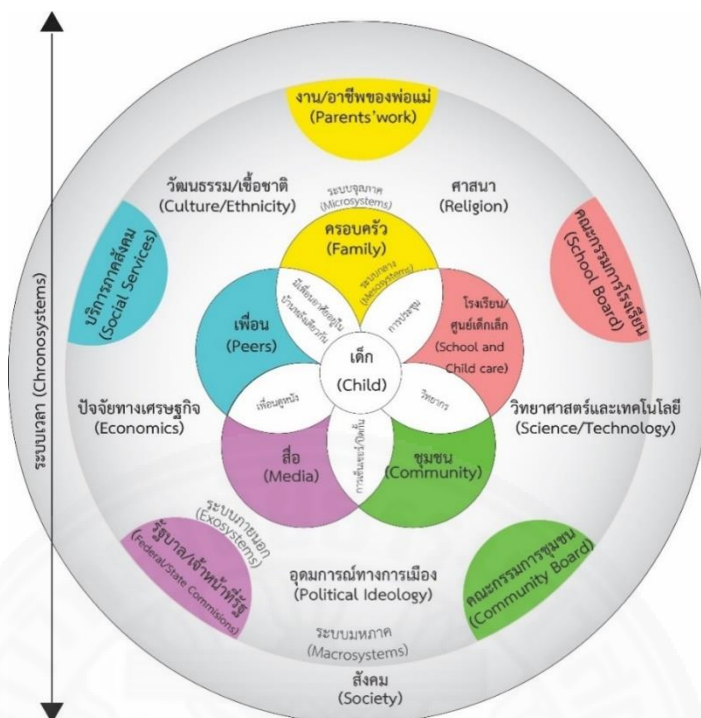
จากวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อนี้ผู้วิจัยตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่าการสร้างชุดคำอธิบายสำหรับ
การศึกษาผลของตนเองและบริบทที่มีต่อการพัฒนาการเด็กสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น มีข้อสำคัญ
เรื่องหนึ่งที่เราต้องพึงตระหนักไว้คือ การพัฒนา หรือการเติบโตขึ้นของเด็กไม่ได้มาจากปัจจัยใดปัจจัย
หนึ่ง ทั้งนี้มีปัจจัย บริบท จำนวนมากที่ล้วนมีผลต่อเด็กทั้งสิ้น ดังนั้นหากจะศึกษาการพัฒนาในมนุษย์
เราจำเป็นต้องพิจารณาบริบททั้งหมดเพื่อใช้อธิบายการเติบโตนั้น (Bronfenbrenner,
1994) โดยงานวิจัยชิ้นนี้จะนำทฤษฎีของบรอนเฟนเบรนเนอร์มาใช้ในการอธิบายการเติบโตขึ้น
ของกรอบความคิดในนักเรียน โดยอธิบายใน 5 ระบบตามทฤษฎีนิเวศวิทยา

2.3.1 ความเป็นมาของทฤษฎีนิเวศวิทยา

ทฤษฎีนิเวศวิทยา (Ecological System Theory) กำเนิดขึ้นโดยนักจิตวิทยาพัฒนาการ (Developmental Psychologist) ชื่อ ยูรี บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Urie Bronfenbrenner) พื้นฐานของทฤษฎีนี้เกิดจากการอธิบายปัจจัยของบริบทที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้ทฤษฎีเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปหลังจากการที่ บรอนเฟนเบรนเนอร์ได้ตีพิมพ์งานวิจัยที่ชื่อว่า Toward an Experimental Ecology of Human Development ในปี 1977 ซึ่งหลังจากนั้นเป็นต้นมาทฤษฎีมักถูกเรียกว่า Ecological of Human Development ซึ่งใช้เป็นการอธิบายบริบทของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาในตัวเด็ก ทั้งนี้ในยุคหลังของการพัฒนาโมเดลของทฤษฎีนี้ มีปัจจัยที่บรอนเฟนเบรนเนอร์ คำนึงถึงมากขึ้น โดยจากที่ก่อนหน้านี้ตัวทฤษฎีมุ่งอธิบายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกเท่านั้น หากแต่งานวิจัยเรื่อง Developmental ecology through space and time: A future perspective. ในปี 1995 ของเขาได้ให้ความสำคัญกับ ตัวบุคคล กระบวนการ และมีกระบวนการด้านชีววิทยามากยิ่งขึ้น (Bronfenbrenner, 1995) นำมาสู่การพัฒนาเป็น Biological Model หรือรูปแบบชีวนิเวศวิทยา ก่อนที่การตีพิมพ์บทความเรื่อง The Bioecological Model of Human Development ของ บรอนเฟนเบรนเนอร์ และมอร์ริส ในปี 2006 จะใช้คำว่า The Bioecological Model of Human Development เป็นคำที่ใช้ทั่วไปในปัจจุบัน

2.3.2 The Bioecological Model of Human Development สำคัญอย่างไรกับงานวิจัยนี้

เนื่องจากกระบวนการของงานวิจัยชิ้นนี้ให้ความสำคัญการอธิบายบริบท สภาพแวดล้อมที่รายล้อมตัวนักเรียน ซึ่งแนวคิดชีวนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์ (The Bioecological Model of Human Development) ในงานวิจัยนี้จะมุ่งอธิบายตามแผนภาพที่ปรากฏด้านล่างนี้

ภาพที่ 2.6 แผนภาพ ชีวนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์
ที่มา : ดัดแปลงภาพจาก Berns, R. M. (2012)

จากแผนภาพข้างต้น ระบบย่อยในแผนภาพชีวนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์ แบ่งออกเป็น 5 ระบบดังนี้

2.3.2.1 ระบบจุลภาค (Microsystems)

ระบบจุลภาคเป็นระบบเล็กที่สุด เป็นระบบที่มีรูปแบบเป็นกิจกรรมที่ซึ่งบุคคลมีส่วนร่วมโดยตรง และเผชิญหน้าอยู่ในระบบ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของกายภาพ กลุ่มสังคม กลุ่มสัญลักษณ์ หรืออาศัยอยู่ร่วมกัน (Bronfenbrenner, 1994) ทั้งนี้ระบบจุลภาคจัดว่าเป็นระบบพื้นฐาน และบุคคลต้องมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ หรือประสบการณ์ร่วมอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ชุมชน หรือแม้แต่สื่อต่าง ๆ รอบตัว ทั้งนี้สำหรับบรอนเฟนเบรเนอร์ สื่อไม่จัดเป็นระบบระดับจุลภาคเนื่องจากสื่อมีขนาดใหญ่ครอบคลุมระดับมหภาค แต่ Burn มีความเห็นที่ต่างไปโดยมองว่าปัจจุบันสื่อสามารถสร้างช่องทางตอบโต้ได้อย่างทันที่จากการพัฒนาทางเทคโนโลยีการสื่อสารและยังเป็นช่องทางให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคมไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์ แม้แต่เกมคอมพิวเตอร์ (Berns, 2012)

ในมุมมองของผู้เขียนเห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งว่า ระบบจุลภาคเป็นระบบที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการในตัวเด็ก ทั้งนี้ในปัจจุบันความท้าทายของระบบนี้ต่อการ

พัฒนาในเด็กที่อาจมีความแตกต่างไปจากอดีตคือ คือตัวแปรชุมชน และตัวแปรสื่อ ซึ่งในบริบทของประเทศไทย จะเห็นว่าบริบทของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาของภาครัฐ การขยายตัวของสังคมเมือง ทำให้ชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา นอกจากนี้ตัวแปรสื่อก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อเด็กอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเข้ามาของสื่อใหม่ จำพวก สื่อสังคมออนไลน์ ที่มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมาก สื่อสมัยใหม่มีบทบาทในการสร้างค่านิยมเชิงลบและสร้างสรรค์แก่เยาวชน นอกจากนี้มีบทบาทในฐานะเป็นเครื่องมือและพื้นที่ใหม่ให้เยาวชนได้ใช้ค้นหา สำรวจ ทดลองและทดสอบอัตลักษณ์ของตนเอง (ฐิตินัน, 2556)

ดังนั้นในมิติระบบจุลภาคมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอธิบายงานวิจัยชิ้นนี้ และมีความสำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากบริบทของระบบนี้ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการอธิบายระบบนี้ควบคู่ไปกับระบบเวลา (Chronosystems) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับระบบเวลา หมายถึงการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วม หรือใช้เวลา กับตัวระบบจุลภาคหน่วยต่าง ๆ มากขนาดใด ความแตกต่างด้านบริบทเวลาต่อการเป็นส่วนหนึ่งของบริบทอาจส่งผลต่อการพัฒนาในตัวเด็กที่แตกต่างกัน

2.3.2.2 ระบบระดับกลาง (Mesosystems)

ระบบระดับกลาง หากพิจารณาตามแผนภาพข้างต้น ระบบระดับกลางคือระบบที่เกิดจากการมีส่วนร่วมกัน เกี่ยวข้องกันระหว่างสองระบบ หรือมากกว่าในระดับจุลภาค ซึ่งเป็นความเกี่ยวข้องกันที่ส่งผลต่อการพัฒนาในตัวเด็ก (Bronfenbrenner, 1994) ตัวอย่างของระบบนี้คือ การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับร่วมโรงเรียน และมีความสัมพันธ์ระหว่างกันกับครู และโรงเรียน ที่จะช่วย ส่งเสริมพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ในตัวเด็ก ส่งผลให้เด็กมีความสามารถทางวิชาการเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (Hill & Tyson, 2009)

ซึ่งจากแผนภาพแผนภาพ ชีวิตนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์ ซึ่งแสดงตัวอย่างความสัมพันธ์ในระบบระดับกลาง จะเห็นได้ว่าในตัวอย่างที่ให้มาได้ยกตัวอย่างปรากฏการณ์ที่อาจเกิดขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่เชิงบวก เชิงลบต่อเด็กทั้งสิ้น กับตัวเด็กทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้ปกครองมีความสนิทกับเพื่อนของลูกและชวนมาทำกิจกรรมด้วยกันที่บ้านบ่อยครั้ง การที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกเป็นส่วนหนึ่ง หรือมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรม กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ หรือจะเป็นการที่ภาคธุรกิจชุมชนเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งหมดล้วนส่งผลต่อการพัฒนาในตัวเด็กตามแนวคิดของระบบระดับกลางทั้งสิ้น (Berns, 2012)

2.3.2.3 ระบบภายนอก (Exosystems)

ระบบนี้จัดได้ว่าเป็นส่วนขยายของระบบระดับกลาง (Bronfenbrenner, 1977) หรือเป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่มาจากระบบจุลภาคซึ่งเด็กไม่ได้เข้ามาเป็นหนึ่งในระบบนี้โดยตรง (Berns, 2012) ทั้งนี้ความสำคัญของระบบนี้ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาในตัวเด็กไม่แพ้กัน

เพราะเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์ในแบบตั้งใจ หรือเกิดขึ้นโดยปกติ เช่นสวัสดิการ และบริการจากภาครัฐ สาธารณูปโภคในระดับท้องถิ่น การเมืองภาคท้องถิ่น (Bronfenbrenner, 1977) ไปจนถึงที่สถานที่ทำงานของพ่อแม่ ผู้ปกครองเครือข่ายสังคมของครอบครัว

ตัวอย่างงานวิจัยของฮัสตัน และคณะ ในปี 2001 ศึกษาครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ (Low-income) ที่เข้าร่วมโครงการ work-base antipoverty ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนการสร้างรายได้ สร้างเสริมสุขภาพเด็ก ระบบสาธารณสุข และบริการพื้นฐานชุมชน พบว่าเด็กในครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการมีการเพิ่มขึ้นของศักยภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน รวมถึงยังมีทักษะทางสังคมที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย (Berns, 2012)

2.3.2.4 ระบบมหภาค (Macrosystems)

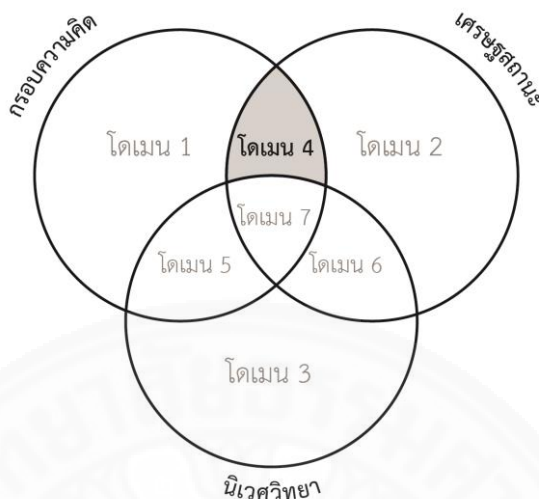
คือระบบขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมระบบจุลภาค ระบบระดับกลาง และระบบภายนอก ซึ่งเป็นระบบที่ครอบคลุมทั้งมิติสังคมและวัฒนธรรมทั้งนี้จากแผนภาพ ชีวนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์ ยังแสดงให้เห็นว่าระบบมหภาคครอบคลุมทั้งมิติสังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา เชื้อชาติ เศรษฐกิจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ อาจยังครอบคลุมไปถึงมิตีย่อยทางสังคม และวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อส่วนบุคคล องค์ความรู้ ทรัพยากร วิธีชีวิต การเข้าถึงโอกาส ทั้งนี้ระบบมหภาคที่อาจดูไกลออกไปในเงื่อนไขของการพัฒนาเด็ก เนื่องจากเป็นโครงสร้างขนาดใหญ่ แต่ในความเป็นจริงแล้วระบบนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อระบบจุลภาคที่มีอยู่ (Bronfenbrenner, 1994)

2.3.2.5 ระบบเวลา (Chronosystems)

ในระยะแรกของทฤษฎีนิเวศวิทยา ยังไม่ปรากฏระบบเวลาในทฤษฎี ระบบนี้ถูกเพิ่มขึ้นมาในภายหลังจากการที่บอนเฟรนเบนเนอร์พบคำอธิบายว่า แท้จริงแล้วภายใต้ชีวนิเวศวิทยา ยังมีเงื่อนไขของเวลาสำคัญ ภายใต้เวลาที่เปลี่ยนไป ทั้งบุคคลิกส่วนบุคคล สิ่งแวดล้อม โครงสร้างครอบครัว เศรษฐฐานะ อาชีพ ล้วนแปลงไปทั้งสิ้น (Bronfenbrenner, 1994) ซึ่งเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ในโดเมนที่ 3 นี้ผู้วิจัยต้องการสะท้อนความให้เห็นว่า การศึกษาตัวนักเรียนและบริบทต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายของงานวิจัยนี้จะละเลยความสำคัญของการทำความเข้าใจว่า ไม่มีคำอธิบายที่ง่ายสำหรับการพัฒนาในตัวเด็ก เพราะการพัฒนาในตัวเด็กล้วนมาจากการเกี่ยวข้องกันนับตั้งแต่ระดับตัวเด็ก ระบบ รวมถึงการทำงานของระบบที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกัน ชุดคำอธิบายที่จะเกิดขึ้นในงานวิจัยนี้คือการอธิบายปรากฏการณ์และสภาพการณ์ในการพัฒนากรอบความคิดในตัวเด็กผ่านแผนภาพชีวนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์ต่อไป

2.4 โดเมนที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับเศรษฐกิจสถานะ

ภาพที่ 2.7 แผนภาพโดเมนที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดกับเศรษฐกิจสถานะ

ข้อค้นพบที่สำคัญในการศึกษาเรื่องกรอบความคิดในปี 2559 คือการค้นพบว่ากรอบความคิดมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับเศรษฐกิจสถานะ ในขณะที่อาจมีข้อคำถามจำนวนมากว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีกรอบความคิดประเภทต่าง ๆ ในตัวเด็กนักเรียน งานวิจัยของ Hennessey ในปี 2559 ค้นพบว่านักเรียนที่เกิดมาในครอบครัวที่อยู่ในเศรษฐกิจสถานะระดับล่าง หรือครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ (Low-income) มีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัดมากกว่าการมีกรอบความคิดแบบเติบโต (Hennessey, 2016) ในขณะที่มีงานวิจัยค้นพบว่ากรอบความคิดเองก็มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนอีกด้วย (Dweck, 1999) ข้อค้นพบทั้งสองประการเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนเพื่อการพัฒนาในนักเรียน เนื่องจากในขณะที่เรากำลังพยายามหาหนทางในการพัฒนานักเรียนให้มีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการที่สูงขึ้น การพัฒนากรอบความคิดในนักเรียนจึงเป็นอีกแนวทางที่สามารถทำได้

ในข้อกังวลที่ว่านักเรียนที่เกิดมาในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ อาจมีความยากลำบากที่จะพัฒนากรอบความคิด รวมไปถึงพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการในข้อนี้ยังเป็นโอกาสอย่างยิ่งที่นักการศึกษาจะใช้ประโยชน์จากข้อค้นพบที่น่าสนใจในงานวิจัยชิ้นเดียวกันของ Hennessey ซึ่งค้นพบคำตอบของงานวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนอย่างยิ่ง ซึ่งข้อค้นพบที่น่าสนใจมีดังนี้ (Hennessey, 2016)

1. ในทุกระดับรายได้ นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมีศักยภาพทางวิชาการสูงกว่าเพื่อนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดทั้งสิ้น

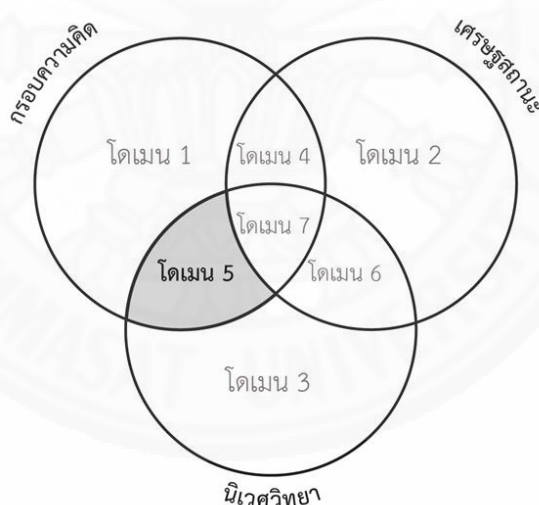
2. นักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำได้รับประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง ในแง่วิชาการ หากทั้งคู่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเหมือนกัน

3. กรอบความคิดแบบเติบโตสามารถลดช่องว่างของศักยภาพทางวิชาการอันเกิดจากความแตกต่างของรายได้ของครอบครัวนักเรียนได้

4. มีความแตกต่างของศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเมื่อเทียบกับกรอบความคิดแบบจำกัด ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 2 เท่า

ในทัศนะของผู้วิจัยมองว่า ข้อค้นพบ 4 ข้อนี้เป็นหนึ่งในการค้นพบที่สำคัญ หากครูสร้างกระบวนการ หรือสื่อสารให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโตได้ นี้อาจใช้เป็นเครื่องมือลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี

2.5 โดเมนที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดและแนวคิดนิเวศวิทยา

ภาพที่ 2.8 แผนภาพโดเมนที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิดและแนวคิดนิเวศวิทยา

ข้อค้นพบที่สำคัญในโดเมนที่ 5 คือ การค้นพบงานวิจัยตรงกลางระหว่างกรอบความคิดและแนวคิดนิเวศวิทยา ซึ่งมีเกี่ยวเนื่องกันนี้ถูกเชื่อมโดยสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ (Academic Achievement) กล่าวคือ กรอบความคิดมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ในขณะที่การ

เกิดขึ้นของสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการก็มาจากการสนับสนุนของระบบต่าง ๆ (นิเวศวิทยา) ที่รายล้อมตัวนักเรียนอยู่

สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวเด็กมีอิทธิพลอย่างยิ่งกับการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการในเด็ก ซึ่งเกิดขึ้นในระบบที่งานอย่างซับซ้อน ในบริบทต่าง ๆ นับตั้งแต่ระดับจุลภาคคือ ครอบครัว เพื่อน ห้องเรียน ความสัมพันธ์กันระหว่างบริบทระดับจุลภาค หรือที่เรียกว่าระบบระดับกลาง รวมไปถึงระบบมหภาคล้วนเป็นสิ่งที่ผลักดันการเรียนรู้ในตัวเด็กทั้งสิ้น (Chiu & Chow, 2015)

ทั้งนี้หากพิจารณาจากหนังสือMindset: The New Psychology of Successของ ดเวก ที่ตีพิมพ์ในปี 2006 ดเวกได้นำเสนอวิธีการผ่านอย่างน้อย 3 ปัจจัยที่สามารถพัฒนากรอบความคิดในนักเรียนได้ ดังนี้ (Dweck, 2006)

1. ผู้ปกครอง

พ่อแม่ต้องตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ให้กับลูก เน้นเพิ่มทักษะและความรู้ ไม่ใช่การแสวงหาพรสวรรค์เมื่อลูกกระทำผิดพลาดให้พ่อแม่วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์โดยมุ่งสะท้อนให้เด็กเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหา มากกว่าการตำหนิ กล่าวโทษ ทั้งนี้เมื่อเด็กประสบความสำเร็จให้ยกย่องเรื่องกระบวนการ มากกว่าผลงาน และพ่อแม่ต้องไม่มุ่งสนใจที่พรสวรรค์ ภาพลักษณ์ มากไปกว่าการเรียนรู้ระยะยาวในเด็ก

2. ครู

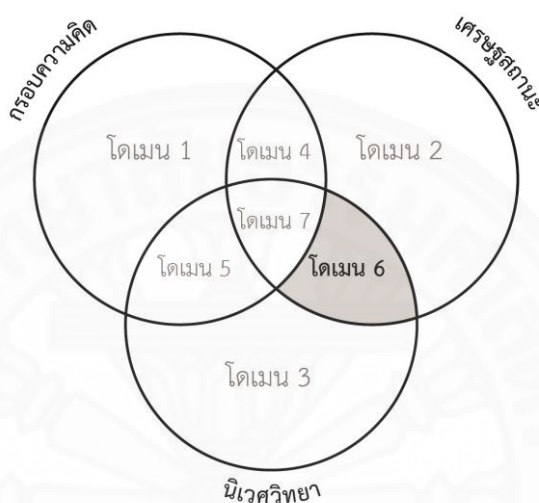
ครูห้ามลดมาตรฐานเพื่อให้นักเรียนทำได้มากขึ้น เพราะไม่ได้ช่วยเรื่องการนับถือตัวเองของผู้เรียน ในทางตรงกันข้ามห้ามยกมาตรฐานการเรียนรู้โดยปราศจากแนวทางการบรรลุเป้าหมาย เพราะไม่ช่วยส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโต โดยกรอบความคิดแบบเติบโตเกิดจากการที่ครูวางมาตรฐานสูงและแนะแนวทางในการให้นักเรียนไปถึงเป้าหมายนั้น จะให้ผลการพัฒนากรอบความคิดได้ดีกว่า ทั้งนี้ครูต้องแสวงหาสิ่งที่ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจและพัฒนารูปแบบวิธีเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น ต้องไม่กล่าวโทษว่านักเรียนโง่ หรือเรียนรู้ช้า นอกจากนี้แล้วบุคลิกที่รู้สึกสนุกสนานของครูต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ต้องตั้งมาตรฐานสูงกับนักเรียนทุกคน รวมทั้งนักเรียนที่ประสบความสำเร็จแล้วครูต้องไม่สร้างบรรยากาศการตัดสิน และครูต้องสร้างบรรยากาศเอาใจใส่อย่างเต็มที่ บรรยากาศที่เข้มงวด มีระเบียบวินัย แต่เต็มไปด้วยความรัก

3. โค้ช (กีฬา)

โค้ชต้องไม่หวังการแข่งขันที่ไร้ความผิดพลาด ไม่เรียกร้องการแพ้นชนะ แต่มุ่งไปที่การให้เตรียมตัวอย่างเต็มที่ และพยายามอย่างที่สุดให้เกิดริตผู้เล่นทุกคนอย่างเท่าเทียม โดยใช้เวลาและความสนใจกับผู้เล่นทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าทักษะการเล่นเริ่มต้นจะเป็นอย่างไร นอกจากนี้วิเคราะห์และสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เล่น จะช่วยดึงศักยภาพที่มีมาใช้อย่างเต็มที่

หากวิเคราะห์ 3 ปัจจัยที่นำเสนอโดยดเวกจะพบว่าล้วนเป็นปัจจัยของระบบระดับจุลภาคทั้งสิ้น ซึ่งตามทฤษฎีของบรอนเฟนเบรนเนอร์แล้วระบบระดับจุลภาคมีความสำคัญต่อการพัฒนาในตัวนักเรียนเป็นอย่างมาก

2.6 โดเมนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสถานะกับทฤษฎีนิเวศวิทยา

ภาพที่ 2.9 แผนภาพโดเมนที่ 6 แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสถานะกับทฤษฎีนิเวศวิทยา

ในโดเมนนี้ผู้วิจัยตั้งใจนำเสนอให้เห็นความสัมพันธ์ของสองแนวคิดนี้ ซึ่งคำอธิบายที่จะเกิดทำให้เห็นสภาพการณ์โดยทั่วไปของสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคม โดยเฉพาะประเด็นการสนับสนุนการพัฒนาในวัยเด็ก โดยแนวคิดเศรษฐกิจสถานะมักจะถูกอธิบายด้วยเหตุผล โดยเหตุผลนั้นมักเป็น 1 ในองค์ประกอบทางทฤษฎีนิเวศวิทยา ซึ่งผู้วิจัยมองว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมอง 2 ระบบนี้ร่วมกัน เนื่องจากจะยิ่งทำให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาในวัยเด็กมากยิ่งขึ้น

2.6.1 งานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เศรษฐกิจสถานะและระบบจุลภาค

นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจสถานะระดับสูง มีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการสูงกว่าเนื่องจากครอบครัวมีศักยภาพทางการเงินที่จะสนับสนุนทั้งในแง่ บุคคล สังคม และการเข้าถึงสังคมเมืองห้วงย้อมนำมาซึ่งโอกาสที่ดีกว่าในการเรียนรู้ (Chiu, 2013) ซึ่งตัวอย่างที่ชัดเจนคือครอบครัวมีความสามารถในการจ่ายคือสื่ออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น หนังสือ เครื่องคิดเลข ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Chiu, 2010)

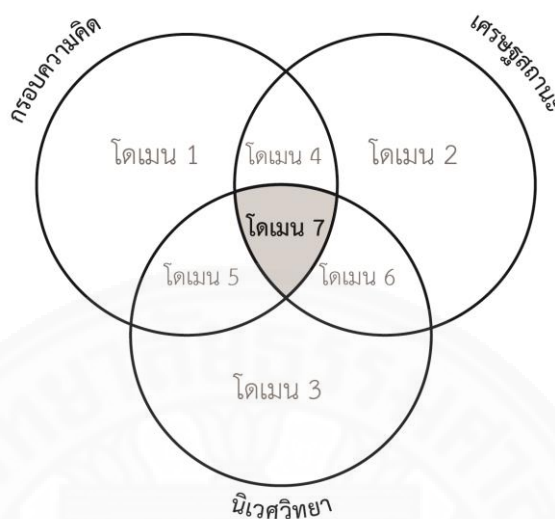
เนื่องจากนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นอยู่ตลอดเวลา ในนักเรียนที่มีเครือข่ายสังคมที่ใหญ่กว่า หรือมีความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างกลุ่มเพื่อน ย่อมเกิดประโยชน์ทางบวกต่อการเรียนรู้ (Pong, 1998) เพื่อสามารถแชร์องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น เพื่อนอธิบายความหมายของคำศัพท์ที่ตนเองเข้าใจให้ได้ฟัง (Murphey, 1994)

2.6.2 งานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เศรษฐฐานะและระบบกลางและระบบมหภาค

นักเรียนสามารถสามารถรับประโยชน์จากครอบครัวของเพื่อนได้ การเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ในบ้านของเพื่อนเช่น การยืมหนังสือ นอกจากนี้สถานะภาพทางการเงิน วัฒนธรรม ชีวิตในสังคมของเพื่อนร่วมห้องล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ต่อนักเรียนทั้งสิ้น นอกจากนี้ครอบครัวไม่จำเป็นต้องสนับสนุนทุกอย่าง เพราะความเข้มแข็งในความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่มีเศรษฐฐานะที่สูงกว่าก็เป็นปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งสิ้น (Ryan, 2001) ในขณะที่ประเทศที่มีร่ำรวย (สวีเดน) มีศักยภาพที่จำอำนาจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนใช้เพิ่มความสามารถของตนเอง เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในตัวเด็กทั้งสิ้น (Chiu & Chow, 2015)

ในโดเมนที่ 6 นี้จะเห็นตัวอย่างการพัฒนาในตัวเด็กนักเรียนที่ชัดเจน และมีตัวอย่างเป็นกรณีศึกษาที่สามารถเทียบเคียงกับบริบทของประเทศไทยได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กในเชิงการพัฒนาในตัวเด็กนักเรียนต่อไป

2.7 โดเมนที่ 7 สรุปลความสัมพันธ์ทฤษฎีกรอบความคิด แนวคิดเศรษฐฐานะและทฤษฎีนิเวศวิทยา

ภาพที่ 2.10 แผนภาพโดเมนที่ 7 แผนภาพสรุปลความสัมพันธ์กรอบความคิด เศรษฐฐานะ และทฤษฎีนิเวศวิทยา

งานวิจัยเรื่อง ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เสนอถึงข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหลัก 3 ด้าน คือ ทฤษฎีกรอบความคิด แนวคิดเศรษฐฐานะ และทฤษฎีนิเวศวิทยา ซึ่งทั้ง 3 แนวคิดดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจการเรื่องการมีกรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน หนึ่งในคำอธิบายที่สำคัญของการทบทวนวรรณกรรมครั้งนี้ที่จะใช้เป็นกรอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีอยู่ 4 ประเด็นสำคัญ

1. กรอบแนวคิด มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน และกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นประเภทของกรอบความคิดที่มีสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรม ทำที่ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ (Dweck, 1999)

2. นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีเศรษฐฐานะในระดับล่างมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด (Hennessey, 2016)

3. นักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำได้รับประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง ในแง่ศักยภาพทางวิชาการ หากทั้งคู่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเหมือนกัน (Hennessey, 2016)

4. การศึกษาการพัฒนาในนักเรียน ซึ่งในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต ต้องมีความเข้าใจพื้นฐานที่ว่า นักเรียนได้รับอิทธิพลการพัฒนาตนเองมาจากหลายปัจจัย นับตั้งแต่ตัวนักเรียนเองไปจนถึงระบบที่รายล้อมนักเรียน ซึ่งมีอย่างน้อย 5 ระบบใหญ่ตามแนวคิดชีวนิเวศสำหรับการพัฒนามนุษย์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาในตัวเด็ก (Bronfenbrenner & Morris, 2006)

ข้อค้นพบ 4 อย่างที่กล่าวมา แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ในโดเมนทั้งหมดที่กล่าวมา ซึ่งทั้งนี้ข้อค้นพบดังกล่าวจะนำไปสู่การเติมเต็มคำอธิบายที่สำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมีทัศนะที่ว่าประโยชน์ที่จะได้รับอย่างสูงสุดในการทำวิจัยครั้งนี้ คือการศึกษาสิ่งที่ไม่ใช่คำอธิบายตามแนวโน้มปกติ หรือกรณีศึกษาที่มีลักษณะสุดโต่ง (Extreme Case) ซึ่งคือ การเข้าไปศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตกับกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีเศรษฐกิจฐานะระดับล่าง ซึ่งการค้นพบนักเรียนที่มีคุณลักษณะดังกล่าว และเข้าไปศึกษาเพื่ออธิบายถึงการมีกรอบความคิดแบบเติบโตในสภาพการณ์ที่ไม่ปกติเกิดขึ้นได้อย่างไร นั่นคือคำอธิบายที่จะนำมาเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ (Knowledge Gap) ที่สำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากคำอธิบายที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีเศรษฐกิจฐานะระดับล่าง ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด ได้รับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต โดยข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู โรงเรียนได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนากรอบความคิดในนักเรียน มากไปกว่านั้น คำอธิบายที่ค้นพบอาจสะท้อนให้ภาครัฐได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระดับการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียนต่อไป

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิด แบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออก เป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

- 3.1 การออกแบบการวิจัยและเหตุผล
- 3.2 บทบาทของผู้วิจัย
- 3.3 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.4 ประเด็นความน่าเชื่อถือในงานวิจัย
- 3.5 จริยธรรมในการวิจัย

3.1 การออกแบบการวิจัยและเหตุผล

การวิจัยเรื่อง ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร คืองานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study)

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ บนฐานการอธิบายคำถามการวิจัยของงานวิจัย โดยมีคำถามงานวิจัยดังนี้ *ผู้เรียนและบริบทต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียนเป็นอย่างไร*

คำอธิบายโดยทั่วไปจากการทบทวนวรรณกรรมพบข้อสรุป 4 ด้านที่นำมาสู่การออกแบบการวิจัยดังนี้

1. กรอบแนวคิด มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน และกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นประเภทของกรอบความคิดที่มีสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรม ทำที่ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ (Dweck, 1999)
2. นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีเศรษฐฐานะในระดับล่างมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด (Hennessey, 2016)

3. นักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำได้รับประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง ในแง่ศักยภาพทางวิชาการ หากทั้งคู่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเหมือนกัน (Hennessey, 2016)

4. การศึกษาการพัฒนาในนักเรียน ซึ่งในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต ต้องมีความเข้าใจพื้นฐานที่ว่า นักเรียนได้รับอิทธิพลการพัฒนาตนเองมาจากหลายปัจจัย นับตั้งแต่ตัวนักเรียนเองไปจนถึงระบบที่ร่ายล้อมนักเรียน ซึ่งมีอย่างน้อย 5 ระบบใหญ่ตามแนวคิดชีวนิเวศสำหรับการพัฒนามนุษย์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาในตัวเด็ก (Bronfenbrenner & Morris, 2006)

การศึกษาวิจัยชิ้นครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งไปยังกรณีศึกษาจากผู้เข้าร่วมวิจัยที่ความสุดโต่ง หรือมีลักษณะเฉพาะ (Extreme Case) กล่าวคือจะเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยในทิศทางตรงกันข้ามจากคำอธิบายทั่วไปจากการทบทวนวรรณกรรม โดยข้อสรุปพื้นฐานที่นำมาสู่การกำหนดผู้เข้าร่วมวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมักมีกรอบความคิดแบบจำกัดและมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่ต่ำไปด้วย ซึ่งมีข้อสรุปที่เข้าใจได้ด้วยคำอธิบายของงานวิจัยในก่อนหน้านี้ ความตั้งใจในการเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีความสุดโต่ง (Extreme Case) เกิดจากผู้วิจัยคาดหวังว่าคำอธิบายได้จะได้รับการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้มีกรอบความคิดแบบเติบโตต่อไป ดังนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยในงานวิจัยชิ้นนี้คือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ แต่มีกรอบความคิดแบบเติบโต

3.2 บทบาทของผู้วิจัย

บทบาทของผู้วิจัยในขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 วัตถุประสงค์กรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน

ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะมีบทบาทเป็นผู้เข้าไปวัตถุประสงค์กรอบความคิดของนักเรียน โดยใช้แบบวัตถุประสงค์กรอบความคิด ขั้นนี้ผู้วิจัยจะไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับนักเรียน โดยผู้วิจัยจะนำแบบวัดนี้ไปให้ครูที่ปรึกษาของนักเรียนเป็นผู้นำไปทำการวัดผลให้ และผู้วิจัยจะนำแบบวัดนั้นมาทำการแปลค่าด้วยตนเอง

3.2.2 สังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม

ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะเข้าไปสังเกตการณ์พฤติกรรมการเรียนรู้ ท่าที ต่าง ๆ ของนักเรียนที่ได้ผลการวัดระดับกรอบความคิดอยู่ในระดับกรอบความคิดแบบเติบโต โดยจะเข้าไปทำการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยที่มีเพียงแค่ครูที่ปรึกษาและครูประจำวิชาที่ทราบ

วัตถุประสงค์ของการเข้ามาสังเกตการณ์ในครั้งนี้ โดยนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะยังไม่ทราบว่าจะตนเองกำลังถูกสังเกตการณ์พฤติกรรมหรือท่าทีในการเรียนรู้

3.2.3 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เข้าร่วมวิจัย

ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การวัดกรอบความคิด โดยเบื้องต้นนักเรียนจะได้รับการแจ้งจากผู้วิจัยว่า เป็นการเลือกมาสัมภาษณ์โดยการสุ่ม ซึ่งผู้วิจัยยังไม่ได้ชี้แจงผลการวัดระดับกรอบความคิดในขั้นนี้กับตัวนักเรียน เพื่อป้องกันความโน้มเอียงของข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์

3.2.4 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล

ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์บริบทรอบข้างผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน เพื่อนสนิทของผู้เข้าร่วมวิจัย

3.2.5 สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์โดยทั่วไป

ในขั้นนี้ผู้วิจัยอาจมีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ข้อมูลโดยทั่วไปที่จะใช้เป็นคำอธิบายเพื่อเติม โดยมุ่งเน้นสัมภาษณ์ หรือสังเกตการณ์บริบทอื่น ๆ รอบตัวนักเรียน ที่อาจเป็นปัจจัยที่ช่วยอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการงอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.3.1 ผู้เข้าร่วมวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเรื่อง ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการงอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยประเภทกรณีศึกษาที่เลือกผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

3.3.1.1 กำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัย

งานวิจัยนี้กำหนดผู้เข้าร่วมวิจัยเป็น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้ในขอบเขตของกรณีศึกษาที่เลือกมาจะมีโรงเรียนที่เป็นไปตามข้อกำหนดนี้ทั้งหมด 4 โรงเรียน

3.3.1.2 กำหนดขอบเขตผู้เข้าร่วมวิจัย ชั้นการทดสอบกรอบความคิดใน นักเรียน

งานวิจัยนี้เลือกวัดระดับกรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นทุกคนของโรงเรียนในขอบเขตการวิจัย

3.3.1.3 กำหนดผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัยที่จะเข้าสู่กระบวนการวิจัยคือผู้เข้าร่วมวิจัยผ่านการวัดระดับ
กรอบความคิด โดยได้ผลการวัดเป็น กรอบความคิดแบบเติบโต และกรอบความคิดแบบจำกัด

3.3.1.4 กำหนดบริบทสำหรับสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่ออธิบายคำตอบของ งานวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งหาคำอธิบายของบริบทต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโตใน
นักเรียน ทั้งนี้ตามทฤษฎีนิเวศวิทยาทางสังคมได้อธิบายได้ว่า บริบทที่รายล้อมเด็กล้วนมีอิทธิพลต่อ
การพัฒนา ศักยภาพ ความสามารถและการตระหนักรู้ของตัวเด็ก (Bronfenbrenner & Morris,
2006) ทำให้ออกเหนือจากการหาคำอธิบายจากตัวของนักเรียนแล้ว งานวิจัยนี้ยังมุ่งหาคำอธิบายจาก
พ่อแม่ เพื่อน ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน รวมไปถึงบริบทอื่น ๆ ตามทฤษฎีนิเวศวิทยาทางสังคม
(Bioecological System Theory) อีกด้วย

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 อย่างดังนี้

3.3.2.1 แบบวัดกรอบความคิด

แบบวัดกรอบความคิด ใช้เพื่อวัดกรอบความคิดนักเรียนสำหรับการเลือก
ผู้เข้าร่วมวิจัยเพื่อนำมาสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้แบบวัดกรอบความคิดชุดที่ผู้วิจัยเลือกใช้ คือแบบวัดที่
ได้รับการแปลและวัดความตรง โดย นพ.ชัชวาลย์ ศิลปกิจ และคณะ (2558) โดยข้อความดังกล่าว
ประยุกต์จากแบบวัดของ Dweck โดยเป็นแบบวัดที่มีข้อความ 10 ข้อ (ค่า Cronbach's alpha
เท่ากับ 0.67)

3.3.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ได้รับการวัดกรอบความคิดออกมาเป็นกรอบความคิดแบบ
เติบโต และกรอบความคิดแบบจำกัด จะถูกสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยคำถามกึ่งมีโครงสร้าง โดยโครงสร้าง
คำถามหลักคือชุดคำถามที่นำมาจากแบบวัดชุดความคิด เน้นถามเพื่อให้นักเรียนอธิบายเพิ่มเติม ทั้งนี้
รูปแบบคำถามอาจปรับเปลี่ยนไปตามบทสนทนา

ทั้งนี้นอกจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนแล้ว ยังมีการสัมภาษณ์เชิง
ลึกกับ ผู้ปกครอง ครูเพื่อนสนิท และบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมวิจัยอีกด้วย

3.3.2.3 การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม

ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมในงานวิจัยเป็นเครื่องเริ่มต้นงานวิจัย และใช้เป็นเครื่องมือระหว่างการศึกษาตลอดเวลา โดยมุ่งหาคำอธิบายเพิ่มเติมที่การสัมภาษณ์เชิงลึกอาจไม่สะท้อนภาพข้อมูลบางประการ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์สรุปลุบนี้

เป็นการวิเคราะห์ที่มุ่งหาข้ออธิบายอันมาจากการพิจารณาข้อมูลที่มีลักษณะร่วมกัน ซึ่งเกิดจากข้อมูลหลายๆส่วนมาประกอบกัน โดยงานวิจัยนี้มุ่งสรุปลุบนี้ประเด็นอิทธิพลของบริบทต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน ซึ่งเป็นประเด็นที่มีข้อมูลร่วมวิเคราะห์จากหลายส่วน นับตั้งแต่การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์ อันมาจากบุคคลหลายส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สรุปลุบนี้จะเป็นข้อมูลที่มีการแยกประเภทวิเคราะห์จำแนกหมวดหมู่ และนำเสนอข้อสรุปเชิงพรรณนา

3.4.2 การวิเคราะห์เหตุการณ์แบบอิงทฤษฎี

เป็นการแยกและอธิบายข้อมูลที่ได้ผ่านทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยผู้วิจัยเลือกการอธิบายผ่าน 6 ชนิดข้อมูล ดังนี้ (Lofland, 2006)

1) การกระทำ (Acts) คือ การสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างและบริบทที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเกิดขึ้นเพียงช่วงเวลาใด เวลาหนึ่ง ไม่ต่อเนื่องกัน

2) กิจกรรม (activities) คือ การสังเกตพฤติกรรม การกระทำที่เกิดขึ้นอยู่ช่วงระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน และมีการแสดงออกถึงความต่อเนื่องกันของการกระทำนั้น ๆ

3) ความหมาย (Meaning) คือ การให้ความหมายของการกระทำ หรือกิจกรรม โดยคำพูดที่แสดงออกของผู้ให้ข้อมูล โดยข้อความ หรือคำอธิบายเหล่านั้น ได้ซ่อนความหมายเชิงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม หรือคุณค่าต่าง ๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลที่ความสัมพันธ์อยู่ด้วย

4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participation) คือ การสังเกตพฤติกรรม ท่าที และการแสดงออกของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้เข้าร่วม

5) ความสัมพันธ์ (Relationship) คือ ความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลหลาย ๆ คนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง โครงแบบความสัมพันธ์ทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ ที่รูปแบบความสัมพันธ์นั้น ๆ อาจใช้เป็นคำอธิบายของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

6) สถานการณ์ หรือสภาพการณ์ (Setting) คือ สถานการณ์ หรือสภาพการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่ ดำรงอยู่อาจใช้เป็นคำอธิบายเพิ่มเติมสำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ทั้งนี้ใน 6 ขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการสังเกตการณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยเบื้องต้น ทั้งนี้อาจมีการใช้เครื่องมืออื่นเป็นแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมด้วย

ทั้งนี้ในแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลอื่น ๆ ผู้วิจัยอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามแต่ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเปรียบเทียบเหตุการณ์ การวิเคราะห์ส่วนประกอบ หรืออาจมีการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารประกอบร่วมด้วย

3.5 ประเด็นความน่าเชื่อถือในงานวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งประเด็นความน่าเชื่อถือของงานวิจัยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

3.5.1 ด้านความน่าเชื่อถือ

การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าผู้วิจัยสามารถใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้ถูกต้องเหมาะสม และเห็นถึงการนำทฤษฎีต่าง ๆ มาอธิบายเพื่อต่อยอดทั้งเนื้อหาและการตีความในงานวิจัยของตนเอง

การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการที่ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับถึงระเบียบวิธีวิจัย และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือบางตัวที่ต้องมีคำอธิบายเพิ่มเติมด้านการใช้งานโดยผู้เชี่ยวชาญ ตัวอย่างการตรวจสอบด้านการเก็บข้อมูลของวิจัยนี้คือ การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเรื่องการใช้แบบวัดชุดความคิดในการวัดกรอบความคิดในนักเรียน

นอกจากนี้ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัย อาจใช้การสัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกันเพื่อตรวจสอบความตรงกันของข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

3.5.2 ด้านการให้ข้อมูล

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยในประเด็นของการให้ข้อมูล ผู้วิจัยอาจเลือกสัมภาษณ์ หรือสอบถามเพิ่มเติมในประเด็นเดียวกัน จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ เพื่อความถูกต้องของข้อมูลมากที่สุด นอกจากนั้นยังนำข้อมูลนั้น ๆ กลับไปยืนยันความถูกต้องกับแหล่งข้อมูล เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

3.5.3 ความถูกต้องด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยมีการระบุขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัยไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่จะนำวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้เข้าใจความใกล้เคียงกันของบริบทของการวิจัย และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้บริบทที่ใกล้เคียงกัน

3.5.4 ด้านความสอดคล้องของข้อมูล

ผลที่ได้จากการวิจัยจะนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาของวิจัยเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล และยืนยันความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.6 จริยธรรมในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัยอย่างสูงสุด เพราะคำอธิบายของงานวิจัยมาจากการได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นมนุษย์ ดังนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถปฏิเสธการให้ข้อมูลได้ทุกเมื่อ ตลอดกระบวนการวิจัยที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้กำหนดประเด็นด้านจริยธรรมของวิจัยเล่มนี้ไว้ดังนี้

3.6.1 ด้านการถอนตัวจากงานวิจัยของผู้เข้าร่วมวิจัยและแหล่งข้อมูล

การเข้าร่วมการวิจัยเป็นความสมัครใจของแหล่งข้อมูล ทั้งนี้แหล่งข้อมูล สามารถออกจากกรวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องบอกเหตุผล

3.6.2 การใช้สื่อบันทึกข้อมูล

เนื่องจากวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ต้องอาศัยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการพูดคุย เพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูลอาจมีการใช้สื่อบันทึกเสียงการสนทนาในการเก็บข้อมูล หรือสื่ออื่นใดที่จะทำให้งานวิจัยนี้ถูกต้อน่าเชื่อถือมากขึ้น ทั้งนี้ทุกครั้งที่มีการใช้สื่อบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยจะมีการแจ้งไปยังผู้เข้าร่วมวิจัยและแหล่งข้อมูลทุกครั้ง ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยและแหล่งข้อมูลสามารถปฏิเสธการใช้สื่อบันทึกข้อมูล หรือระงับการใช้สื่อเป็นครั้งคราวได้ ตามแต่ความสะดวกของผู้เข้าร่วมวิจัยและแหล่งข้อมูล

3.6.3 ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากงานวิจัยใด ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งสภาพแวดล้อมของผู้ให้ข้อมูล ความเสี่ยงของแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลสามารถระงับการกระทำใด ๆ ที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยงนั้น ๆ ได้ทันที

3.6.4 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้วิจัย

ผู้วิจัยมีอำนาจในการตัดสินใจกระทำใด ๆ อันเป็นไปเพื่อให้งานวิจัยเล่มนี้อยู่บนหลักจริยธรรมการวิจัยที่ถูกต้องและไม่กระทบกับแหล่งข้อมูล หากเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ที่ผู้วิจัยรับรู้ได้ว่ากำลังก่อปัญหาด้านจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยมีสิทธิ์ระงับปัญหาในส่วนนั้น ๆ ทันที และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเป็นความรับผิดชอบของผู้วิจัยแต่เพียงผู้เดียว

3.6.5 การได้รับการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในคน

งานวิจัยนี้จะเริ่มเก็บข้อมูลก็ต่อเมื่อได้รับการรับรองจากคณะกรรมการวิจัยและจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้สามารถเก็บข้อมูลได้ และจะไม่มี การดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูล หรือติดต่อไปยังผู้เข้าร่วมวิจัยแหล่งข้อมูล ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิจัยและจริยธรรมการวิจัย

3.6.6 แนวทางทบทวนจริยธรรมการวิจัย

ตลอดระยะเวลาที่มีการทำวิจัยหากผู้วิจัย หรืออาจารย์ที่ปรึกษาหลักของงานวิจัย รู้สึก หรือระบุนได้ว่ากำลังเกิดประเด็นครหาด้านจริยธรรมการวิจัยของการวิจัยครั้งนี้ จะมีการทบทวนแนวทางการทำวิจัยใหม่ทุกครั้ง และจะยุติการวิจัยทันทีหากเกิดประเด็นที่อาจกระทบด้านจริยธรรมการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่องผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสกรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสประเภทโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดกรุงเทพมหานครแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการใช้แบบวัดกรอบความคิดในนักเรียน
- 4.2 ผลการวิเคราะห์รายกรณีรายกรณี
- 4.3 ผลการวิเคราะห์การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกำหนดนามสมมติเพื่อใช้แทนชื่อของผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยโดยกำหนดนามสมมติไว้ ดังนี้

- 1) ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 1 ชื่อเด็กหญิงการะเกด

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 1 ทั้งสิ้น 3 บุคคล คือ แม่ เพื่อนสนิท และครู โดยกำหนดนามสมมติเป็น แม่ เด็กหญิงเอม และครูสมร ตามลำดับ

- 2) ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 2 ชื่อนายชาคริต

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 2 ทั้งสิ้น 3 บุคคล คือ แม่ เพื่อนสนิท และครู โดยกำหนดนามสมมติเป็น แม่ นายโต้ง และครูตั้ม ตามลำดับ

- 3) ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 ชื่อเด็กชายต้องมานะ

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 ทั้งสิ้น 3 บุคคล คือ แม่ เพื่อนสนิท และครู โดยกำหนดนามสมมติเป็น แม่ เด็กชายกานต์ และครูปรานี ตามลำดับ

- 4) ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 4 ชื่อเด็กชายต้องพากเพียร

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 4 ทั้งสิ้น 3 บุคคล คือ แม่ เพื่อนสนิท และครู โดยกำหนดนามสมมติเป็น แม่ เด็กชายต้อม และครูปรานี ตามลำดับ

ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 1 และ 2 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านเติบโตและอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเติบโต ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 และ 4 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านพัฒนาและอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านพัฒนา ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการใช้แบบวัดกรอบความคิดในนักเรียน

ผู้วิจัยแจกเอกสารตอบรับเข้าร่วมวิจัยและแบบวัดกรอบความคิดใน 4 โรงเรียน เป้าหมาย ถึงกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งหมด 240 คน และได้รับเอกสารตอบรับเข้าร่วมวิจัยมาทั้งสิ้น 163 ราย

ทั้งนี้เนื่องจากแบบวัดกรอบความคิดแยกการวัดผลระหว่างกรอบความคิดแบบเติบโต และกรอบความคิดแบบจำกัดออกจากกัน แต่ในขั้นการเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยผู้วิจัยจะนำผลทั้งสองมาพิจารณาร่วมกัน โดยจะพิจารณาค่า Z-Score ระหว่างกรอบความคิดทั้งสอง ซึ่งกำหนดให้ เมื่อค่าหนึ่งสูง อีกค่าหนึ่งจะต่ำ จะมีผู้เข้าร่วมวิจัยที่เข้าเงื่อนไขดังกล่าวทั้งสิ้น 13 คนจากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์เพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยสำหรับการวิจัยในขั้นที่ 2 โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตคือผู้เข้าร่วมที่มีค่า Z-Score ของกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างน้อย 1.5 และมีค่า Z-Score ของกรอบความคิดแบบจำกัดไม่เกิน -1

เกณฑ์ที่ 2 ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดคือผู้เข้าร่วมที่มีค่า Z-Score ของกรอบความคิดแบบจำกัดอย่างน้อย 1.5 และมีค่า Z-Score ของกรอบความคิดแบบเติบโตไม่เกิน -1

4.1.1 ผลการวัดกรอบความคิดแบบเติบโต

ผู้วิจัยนำผลรวมในแบบวัดความคิดแบบเติบโตจำนวน 4 ข้อ ของนักเรียนทั้งหมด มาหาค่า Z-Score และจัดลำดับจากน้อยไปหามากได้ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตระดับสูง (ค่า Z-Score มากกว่า 1.5) จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมด

4.1.2 ผลการวัดกรอบความคิดแบบจำกัด

ผู้วิจัยนำผลรวมในแบบวัดความคิดแบบจำกัด จำนวน 6 ข้อ ของนักเรียนทั้งหมด มาหาค่า Z-Score และจัดลำดับจากน้อยไปหามากได้ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดระดับสูง (ค่า Z-Score มากกว่า 1.5) จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.8 ของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมด

แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากทั้ง 2 เกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะมีผู้เข้าร่วมวิจัยที่เข้าเกณฑ์ที่ 1 จำนวน 4 ราย และผู้เข้าร่วมวิจัยที่เข้าเกณฑ์ที่ 2 จำนวน 3 ราย เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแต่ละประเภทที่ชัดเจน จึงได้เลือกผู้เข้าร่วมวิจัย 2 รายที่มีคะแนนจากเกณฑ์ที่ 1 ชัดเจนที่สุด (ผลต่างระหว่างค่า Z-Score สูงสุด) สำหรับนำมาศึกษารายกรณีและเลือก

ผู้เข้าร่วมวิจัยอีก 2 รายจากเกณฑ์ที่ 2 ชัดเจนที่สุด (ผลต่างระหว่างค่า Z-Score สูงสุด) เพื่อศึกษารายกรณีต่อไป รวมเป็นการศึกษารายกรณีจากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสิ้น 4 ราย

4.2 ผลการศึกษารายกรณี

จากผลการศึกษาในข้อ 4.1 ทำให้ได้ผู้เข้าร่วมวิจัยที่นำมาสู่การศึกษารายกรณีซึ่งผลการศึกษากรณีแบ่งเป็น 4 ข้อ แบ่งโดยใช้ผู้เข้าร่วมวิจัยกรณีศึกษาเป็นเกณฑ์ มีผลการศึกษา ดังนี้

4.2.1 กรณีศึกษาที่ 1 ผลการศึกษาของเด็กหญิงการะเกดผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต

4.2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน

(1) ข้อมูลพื้นฐาน

เด็กหญิงการะเกด เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 14 ปี อาศัยอยู่ในครอบครัวที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ปู่ ย่า น้องและตัวเด็กหญิงการะเกด ซึ่งมีพ่อและแม่เป็นเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว รายได้รวมของครอบครัวอยู่ที่ 12,000 บาท และมีรายจ่ายต่อเดือนราว ๆ 12,000 บาท ซึ่งรายได้และค่าใช้จ่ายจะใช้เพียงพอเดือนต่อเดือนหากในเดือนใดที่มีค่าใช้จ่ายพิเศษเพิ่มขึ้นมาก็จะทำให้ต้องกู้เงินนอกระบบเพิ่มเติม ซึ่งพ่อและแม่ทำงานอยู่ร้านอาหารที่ไม่ไกลจากบ้าน ครอบครัวอาศัยอยู่บ้านเช่าในเขตชุมชนแออัด ซึ่งห่างจากโรงเรียนไป 1.4 กิโลเมตร สภาพทั่วไปบริเวณที่อยู่อาศัยเป็นบ้านปลูกติดกัน ไม่มีพื้นที่ว่างในชุมชนสำหรับการพักผ่อน เด็กหญิงการะเกดและน้องจะออกไปเล่นกับเพื่อน ๆ บริเวณสวนสาธารณะบริเวณใกล้ ๆ กับโรงเรียนส่วนปู่กับย่าของน้องการะเกดจะอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงน้องของการะเกด

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปบริเวณชุมชนที่เด็กหญิงการะเกดอาศัยอยู่ 2 ครั้ง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้พาไป โดยครั้งแรกเป็นการลงไปสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ ก่อนที่จะสัมภาษณ์เด็กหญิงการะเกดในครั้งที่ 2 ของการลงพื้นที่โดยจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กหญิงการะเกดนั้นได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยให้เหตุผลในการสัมภาษณ์ว่าเด็กหญิงการะเกดตอบแบบสอบถามเข้าเกณฑ์การวิจัย ซึ่งข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ในด้านนี้ มีดังนี้

(2) ผลการวิเคราะห์นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต

ผู้วิจัยเน้นสอบถามใน 3 ประเด็นโดยเน้นอธิบาย ดังนี้

(ก) มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความฉลาด ความเก่ง

เด็กหญิงการะเกดมองว่าความฉลาดและความเก่งเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ เป็นลำดับ ขึ้นอยู่กับความพยายามในการพัฒนาตนเอง โดยมองว่าอุปสรรคเดียวที่ทำให้

คนเราเก่งต่างกันคือความพยายามไม่เท่ากัน ในประเด็นเรื่องเศรษฐกิจสถานะครอบครัวนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่าความยากจนเป็นอุปสรรคสำหรับเธอบ้างในการพัฒนาตัวเอง แต่เธอก็พยายามและไม่ยอมแพ้ในเรื่องนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลว่าวันหยุดของเธอไม่สามารถออกไปเที่ยว หรือทัศนศึกษาได้ แต่เธอก็คิดว่าการใช้เวลาช่วงกลางวัน หรือช่วงเย็นในห้องสมุด หรือห้องฟักครู ก็สามารถหาความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ได้เหมือนกัน

เด็กหญิงการะเกดมีทัศนคติต่อตนเอง โดยคิดว่าตนเองเป็นเด็กที่เรียนเก่ง แต่เธอให้เหตุผลว่าความเก่งนี้ได้มาจากความทุ่มเทความพยายาม สุดท้ายความพยายามเหล่านั้นก็สะท้อนออกมาเป็นความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการสอบผ่าน หรือการประกวดแข่งขันต่าง ๆ ที่เธอได้รับรางวัลมา ผู้เข้าร่วมวิจัยมีเป้าหมายที่ต้องการประสบความสำเร็จอีกมาก โดยเฉพาะเป้าหมายการเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มองว่าจะต้องใช้ความพยายามมาก ๆ เพื่อจะสำเร็จให้ได้

ประเด็นสุดท้ายที่ผู้วิจัยถามเด็กหญิงการะเกดถึงความใฝ่ฝัน โดยเด็กหญิงการะเกดให้ข้อมูลว่าตนเองมีความตั้งใจจะไปเป็นนักเต้นที่ประเทศเกาหลี และจะพยายามให้ได้ และคิดว่าตัวเองทำได้แน่ ๆ เมื่อผู้วิจัยถามว่าหากไม่ได้จะอย่างไร เด็กหญิงการะเกดให้ความเห็นภายใต้สีหน้าที่ยิ้มแย้มว่า “ไม่เป็นไร เป็นครูสอนเต้นก็ได้”

(ข) มุมมองความเชื่อและทัศนคติต่อสถานการณ์ที่ท้าทาย ความ

กดดัน และความล้มเหลว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านนี้เกิดจากการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้เด็กหญิงการะเกดอธิบายถึงสภาพอารมณ์และความรู้สึก รวมไปถึงมุมมอง ความเชื่อและทัศนคติต่อสถานการณ์ที่ท้าทาย ความกดดัน และความล้มเหลว โดยเริ่มจากที่เด็กหญิงการะเกดให้ข้อมูลว่าทุกครั้งที่เราไปประกวด หรือแข่งขันเต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอชอบ หรือแม้แต่การสอบที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเธอมักตื่นเต้นทุกครั้ง โดยบอกว่าไม่ว่าจะเตรียมตัวมาดีแค่ไหน ก็แอบตื่นเต้นไม่ได้ ความตื่นเต้นนั้นเกิดจากการที่กลัวจะผิดพลาด หรือทำได้ไม่ดีเหมือนที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้เมื่อเกิดความล้มเหลวผู้เข้าร่วมวิจัยมักให้คนที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นครู หรือเพื่อน ช่วยหาความผิดพลาดที่เกิดขึ้น รวมถึงเธอก็ยังทบทวนความล้มเหลวด้วยเหมือนกัน เมื่อหาสาเหตุได้แล้วก็จะพยายามพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ผู้เข้าร่วมวิจัยมักยกตัวอย่างการประกวดเต้นที่เธอประชันเป็นประจำเพื่ออธิบายให้เห็นมุมมองของเธอในด้านนี้

เด็กหญิงการะเกดมองว่าในสถานการณ์ที่ท้าทาย มักสร้างความกดดัน และอาจนำมาสู่ความล้มเหลวได้ แต่นั่นก็สร้างประสบการณ์ให้เธอได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หากต้องอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นก็จำเป็นต้องมีสติ ตั้งใจและไม่ประมาท โดยเธอยังให้ความเห็นว่าสถานการณ์เช่นนี้จะทำให้เราเก่งขึ้นอย่างรวดเร็ว

(ค) พฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้

จากการเข้าสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมในชุมชนที่เด็กหญิง การระเกดอาศัยอยู่ รวมไปถึงห้องเรียนเสริมทักษะช่วงปิดเทอม ซึ่งเกิดขึ้นก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัย สังเกตได้ถึงความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดของเด็กหญิงการระเกดกับเด็กคนอื่น ๆ ในชุมชน และใน ห้องเรียน

พฤติกรรมที่แตกต่างจากเด็กคนอื่นในชุมชนคือ เด็กหญิงการระเกด จะใช้เวลาอยู่ในบ้านกับย่าและปู่เป็นส่วนใหญ่ เพื่อช่วยเลี้ยงน้อง นอกจากนี้ยังเปิดโทรทัศน์แล้วซ้อม เต้นให้คุณย่าดู ในขณะที่เด็กในครอบครัวที่อยู่ติดกันมักไม่อยู่บ้าน ซึ่งสอบถามจากผู้ปกครองบริเวณ นั้นได้คำตอบว่า ช่วงสายๆเด็กในชุมชนมักรวมตัวกันไปขับรถจักรยานยนต์บริเวณสวนสาธารณะแถว โรงเรียน ในขณะที่ห้องเรียนเสริมทักษะที่โรงเรียนจัดขึ้นในช่วงปิดเทอมของโรงเรียน เด็กหญิง การระเกดกับเพื่อนสนิทจะนั่งอยู่บริเวณหน้าห้องแถวด้านในสุด และเป็นนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครู อยู่ตลอดเวลา จากการสังเกตการณ์กว่า 45 นาที ผู้วิจัยพบว่าเด็กหญิงการระเกดมีระดับความรู้ โดยทั่วไปไม่ต่างจากเพื่อนมากนัก แต่สิ่งที่แตกต่างค่อนข้างชัดเจนคือพฤติกรรมไม่รู้ ทักษะการตั้ง คำถาม อีกทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพยายามในการอธิบายให้เพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ กันได้เข้าใจใน เนื้อหาที่ซับซ้อน หลังจากจบกิจกรรมเด็กหญิงการระเกดจะวิ่งไปหาครูผู้สอนเพื่อถามถึงเรื่องต่าง ๆ ที่ ยังไม่เข้าใจ

4.2.1.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน

ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของเด็กหญิงการระเกดเกิดจากการ สัมภาษณ์แม่ เพื่อนสนิทและครูของเด็กหญิงการระเกดโดยมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์แม่ของเด็กหญิงการระเกด

แม่ของเด็กหญิงการระเกดให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูลูกเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะมีเวลาค่อนข้างน้อยในการอยู่ด้วยกัน เนื่องจากแม่ต้องทำงานอยู่ร้านอาหาร กว่าจะกลับ จากที่ทำงานก็ค่อนข้างดึก ซึ่งแม่จะใช้เวลาอย่างน้อย 15 นาทีของทุกวันเพื่อคุยกับเด็กหญิงการระเกด และถามไถ่ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยคุณแม่ให้ข้อมูลว่า ถึงแม่จะมีเวลาน้อยแค่ไหนแต่ก็จะ พยายามหาเวลาพูดคุยกับลูกให้ได้ทุกวัน และหากมีกิจกรรมพิเศษที่สำคัญ เช่น งานประชุมผู้ปกครอง หรือการประกวดเต้นของลูก แม่จะพยายามไปให้ได้ทุกครั้ง

แม่ของเด็กหญิงการระเกดรู้ว่าลูกต้องการจะเป็นนักเต้น โดยแม่กล่าวว่า “รู้มาตลอดว่าลูกสาวมีความฝันอยากเป็นนักเต้น ซึ่งเราเองก็ไม่ค่อยเห็นด้วยแต่ถ้าเขาชอบจริง ๆ ก็ไม่ ว่าอะไร” แม่เคยพูดคุยกับเด็กหญิงการระเกดหลายครั้งถึงความปรารถนาของแม่ โดยแม่ให้ข้อมูลว่า ตนเองนั้นอยากให้ลูกเป็นนายความ แต่เพราะแม่เองเล็งเห็นว่าการให้อิสระในการคิดและกำหนด

ชีวิตของลูกเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในประเด็นนี้แม่เองยังให้ข้อมูลทั้งทำว่า ตัวคุณแม่ก็ยังไม่ทิ้งความตั้งใจที่กล่อมลูกให้เป็นทนาย ซึ่งดูเหมือนเด็กหญิงการะเกดก็จะรู้ดีถึงความตั้งใจของแม่มาตลอด และไม่มีท่าทีต่อต้านความตั้งใจของแม่แต่อย่างใด

แม่ของเด็กหญิงการะเกดพูดถึงถึงพฤติกรรมการเรียนรู้และแนวทางการสนับสนุนการเรียนรู้ของลูกไว้หลายประเด็น เช่นช่วงหนึ่งของการสัมภาษณ์ซึ่งแม่กล่าวว่า “ทุกครั้งที่แม่ไปดูแลงูเต็น เมื่อแข็งเสร็จเค้าจะวิ่งมาถามตลอดว่าวันนี้หนูเต็นเป็นไงบ้าง มีอะไรผิดพลาดบ้างไหม” ซึ่งแม่เล่าว่าเด็กหญิงการะเกดเป็นเช่นนี้มาตั้งแต่ยังเล็ก

ผู้วิจัยสัมภาษณ์แม่ของเด็กหญิงการะเกดในประเด็นทัศนคติเกี่ยวกับความฉลาด และความเก่งซึ่งแม่มีทัศนคติว่า ความฉลาดและความเก่งเป็นสิ่งที่ทุกคนมีได้ไม่ต่างกันซึ่งหากใครที่ยืนยันเพียรก็จะสามารถพัฒนาตัวเองได้ไม่ต่างกัน ผู้วิจัยถามต่อในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสถานะของครอบครัว ซึ่งแม่มองว่าเศรษฐกิจสถานะมีผลต่อความฉลาดของคน ดังคำสัมภาษณ์ช่วงหนึ่งที่แม่กล่าวว่า “คนรวยเขาก็ส่งลูกไปทำกิจกรรม เรียนพิเศษที่คนอย่างเรา ๆ ไม่สามารถส่งลูกไปได้ พอเขามีโอกาสมากกว่าลูกเขาก็ฉลาดกว่า” ก่อนที่จะพูดต่อว่า “แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนจนจะไม่มีสิทธิ์ฉลาดนะ เพราะแม่เองก็รู้ว่าเราไม่พร้อมเหมือนครอบครัวอื่นเขา ก็ยังต้องสอนให้ลูกตั้งใจเรียน มีความพยายามไม่ย่อท้อ ซึ่งก็ทำให้เราฉลาดได้ไม่ต่างกัน”

หลังจากการสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยก็นั่งสนทนาเรื่องอื่น ๆ ต่อไปอีกประมาณ 20 นาที พบว่าครอบครัวของเด็กหญิงการะเกดค่อนข้างให้ความสำคัญกับความพูดคุยกัน ไม่มีใครในบ้านที่สร้างบรรยากาศเชิงลบที่สร้างความอึดอัดในการสื่อสารใด ๆ ทุกคนล้วนอารมณ์ดี ในระหว่างการเดินกลับออกมาจากหมู่บ้าน เด็กหญิงการะเกดเดินออกมาส่งผู้วิจัยหน้าหมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้ชวนสนทนาอย่างสั้น ๆ มีช่วงหนึ่งที่เด็กหญิงการะเกดกล่าวว่า “แม่ใจดี แม่ไม่เคยว่าเลยเวลาจะทำอะไร แม่ให้อิสระในการคิดทุกครั้ง”

(2) การสัมภาษณ์เพื่อนของเด็กหญิงการะเกด

ผู้วิจัยให้เด็กหญิงการะเกดเลือกเพื่อนสนิทมา 1 คนที่จะให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ โดยเด็กหญิงการะเกดเลือกเพื่อนสนิทที่สนิทกันมาตั้งแต่ประถมและอาศัยอยู่ไม่ห่างกันมากนัก โดยเพื่อนสนิทของเด็กหญิงการะเกดชื่อเด็กหญิงเอมโดยเลือกสถานที่สัมภาษณ์เป็นโรงเรียน ระหว่างการสัมภาษณ์เด็กหญิงเอมนั้นจะมีเด็กหญิงการะเกดมองเพื่อนอยู่ห่าง ๆ ตลอดเวลา

ผู้วิจัยให้เด็กหญิงเอมเล่าถึงนิสัยของเด็กหญิงการะเกด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าเด็กหญิงการะเกดมักทำอะไรแปลก ๆ ไม่เหมือนเพื่อน เช่น กล้าถามคำถามกับครูที่ดูอยู่ในสายตานักเรียนด้วยกัน กล้าแสดงออก ไม่ค่อยเขินอาย ซึ่งเด็กหญิงเอมให้ข้อมูลว่าสิ่งนี้เป็นนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของเพื่อน เด็กหญิงเอมเล่าว่าเวลานั่งอยู่ในห้องเรียน (ปกตินั่งติดกัน) เด็กหญิงการะเกดจะตั้งใจเรียนมาก สงสัยอะไรจะถามครูทันที ซึ่งนิสัยเช่นนี้เป็นมานานแล้ว

โดยเรื่องที่เด็กหญิงการะเกดมักปรึกษาและขอคำแนะนำจากเด็กหญิงเอมบ้อยที่สุดคือเรื่องการเรียนและการเดิน จากการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าทั้งสองคนมีความฝันไม่ต่างกันมากนัก เนื่องจากทั้งคู่เป็นนักเดินของโรงเรียน แล้วก็มีความฝันเหมือนกันคืออยากเป็นนักเดินอาชีพ การสัมภาษณ์เด็กหญิงเอมทำให้ทราบว่า การที่เป็นเพื่อนสนิทกันมีผลทำให้ชอบในสิ่งที่คล้ายกัน ซึ่งเกิดจากการชวนกันดั่งคำกล่าวของเด็กหญิงเอมในช่วงหนึ่งของการสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า “หนูชอบเดินก็เพราะเขานี้แหละ”

เด็กหญิงเอมแสดงความเห็นว่าการเป็นเพื่อนสนิทกันนั้นส่งผลให้มีความชอบคล้าย ๆ กัน ดังคำสัมภาษณ์ช่วง “หนูกับเขาชอบอะไรคล้ายๆกัน พอมีประกวดเวทีไหนเราก็ชวนกันไปแข่งและชวนกันซ้อมให้มากขึ้น” ก่อนจะรีบพูดขึ้นมาทันทีว่า “ปกติเขาจะเป็นคนชวนหนูนะ หนูไม่ค่อยรู้อะไรหรอก แต่ครั้งไหนหนูรู้ว่าอะไรมา ก็จะรีบมาบอกเขาเลย” เด็กหญิงเอมเล่าให้ฟังว่า เวลาว่างของทั้งสองคนที่โรงเรียนส่วนใหญ่จะหมดไปกับการซ้อมเดินและทำการบ้าน โดยทั้งคู่มีข้อตกลงด้วยกันว่าทุกเย็นก่อนการซ้อมเดินต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อนเสมอ

(3) ครูของเด็กหญิงการะเกด

ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์คุณครูสมรซึ่งสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คุณครูท่านนี้สอนเด็กหญิงการะเกดมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้วิจัยขอใช้ปัจจุบันอายุ 53 ปี

จากการสัมภาษณ์ครูสมรประมาณ 45 นาที ผู้วิจัยได้สังเกตถึงความเข้าใจในนักเรียนอย่างยิ่งจากครูสมร นักเรียนที่เดินผ่านระหว่างการสัมภาษณ์มักเรียกทักครูสมรว่าแม่และสีหน้าของครูสมรแสดงถึงความเมตตาในนักเรียนทุกคนที่เดินผ่าน ในช่วงต้นของการสัมภาษณ์ครูสมรกล่าวว่า “สอนมาตั้งแต่เด็กแล้ว เจ้าคนนี้มีอะไรก็มาหาครูตลอด” ก่อนที่ครูสมรจะให้ข้อมูลว่าเด็กหญิงการะเกดมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือเรื่องความพยายาม “เขาไม่ได้เก่งมากนะ แต่ความพยายามไม่เป็นรองใครเลย ยิ่งในเนื้อหาไหนที่ยาก หรือซับซ้อน อย่างในรายวิชาของครูเองเขาจะตั้งใจเรียนมาก ๆ มีเรื่องไหนสงสัยจะถามทันที” โดยพฤติกรรมเช่นนี้เป็นสิ่งที่ครูสมรสังเกตเห็นได้ตลอดตั้งแต่สอนเด็กหญิงการะเกดมา

ครูสมรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความล้มเหลว หรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นประจำในรายวิชาของครูสมร “เจ้าคนนี้มีปัญหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สอบที่ไรตายทุกที” ครูสมรอธิบายว่าเมื่อมีการสอบเด็กหญิงการะเกดจะรีบวิ่งมาหาแล้วสอบถามทันที จะไม่ปล่อยให้ข้ามวันเด็ดขาด ซึ่งสิ่งที่ครูสมรสังเกตเห็นได้ทุกครั้งคือความพยายามและทุ่มเทอย่างมากเวลาที่มีการสอบ ถึงแม้จะสอบได้คะแนนน้อยหลายครั้งก็ไม่ทำที่ยอมแพ้ โดยครูกล่าวว่า “เนื้อหาส่วนประวัติศาสตร์คือสิ่งที่การะเกดไม่ถนัดที่สุด แต่เขาไม่แสดงออกเลย说不ชอบ และจะตั้งใจมาก ๆ เมื่อต้องเรียนสาระนี้”

ครูสมรกล่าวว่าเด็กหญิงการะเกดชอบให้เล่าเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องราวสร้างแรงบันดาลใจ โดยเป็นที่รู้กันว่าเมื่อใดที่เข้าสอนจะต้องมีเรื่องมาเล่าให้ฟังเสมอ โดยครูกล่าวว่าเวลานักเรียนได้ฟังเรื่องราวเหล่านี้เค้าก็จะช่วยเปิดโลกให้เขาได้เห็นมุมมองที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตมากขึ้น นอกจากนี้ครูยังอธิบายถึงการเรียนรู้ในชั้นเรียนว่า โดยทั่วไปแล้วครูสมรเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด ซึ่งครูสมรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในด้านการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนตั้งคำถามช่วงหนึ่งที่กล่าวว่า “เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในการเรียนรู้ และเมื่อเขาเป็นเจ้าของการเรียนรู้ นั้น ๆ เขาจะทุ่มเทและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น” ซึ่งครูสมรใช้ Project Based Learning เป็นเครื่องมือหลักในการเรียนรู้ในรายวิชา

หลังจากการสัมภาษณ์ครูสมร ผู้วิจัยได้เดินไปเจอเด็กหญิงการะเกดอีกครั้งเพื่อพูดคุยอย่างสั้น ๆ โดยสาระสำคัญที่เด็กหญิงการะเกดกล่าวถึงครูสมรคือ วิธีการสอนของครูทำให้เขาชอบเรียน และเรื่องเล่าในห้องเรียนที่ครูมีมาเล่าเสมอ ๆ ช่วยกระตุ้นให้เขาอยากพัฒนาตัวเอง ซึ่งตรงนี้เพื่อนของเด็กหญิงการะเกดที่ยืนอยู่ข้างกันก็ช่วยยืนยันในสาระสำคัญดังกล่าว

4.2.2 กรณีศึกษาที่ 2 ผลการศึกษาของนายชาคริต ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต

4.2.2.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน

(1) ข้อมูลพื้นฐาน

นายชาคริตเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 15 ปี อาศัยอยู่ในครอบครัวที่ประกอบไปด้วย แม่ พ่อเลี้ยง ป้า พี่ชาย น้องสาว และนายชาคริต ซึ่งแม่ พ่อเลี้ยง และป้าเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว รายได้รวมของครอบครัวอยู่ที่ 18,000 บาท และค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ที่ 18,000 บาท โดยอาชีพของแม่ และพ่อเลี้ยงคือ นักร้องในร้านอาหาร ส่วนป้าเป็นแม่บ้านในร้านอาหารร้านเดียวกัน ซึ่งรายได้ของครอบครัวจะพอใช้สำหรับเดือนต่อเดือน หากเดือนใดที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมทางครอบครัวจะมีการกู้ยืมระบบเพิ่มเติมขึ้นมา ซึ่งก่อนหน้านี้ก็ได้กู้เงินนอกระบบและเพิ่งผ่อนใช้ไปจนหมด ครอบครัวนายชาคริตอาศัยอยู่บ้านเช่าในชุมชนหลังโรงเรียน ซึ่งห่างจากโรงเรียนไป 700 เมตร สภาพที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนเก่าแก่ ปลูกสร้างในพื้นที่ของราชการ เป็นบ้านไม้ปลูกติดกันอาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่ไม่ไกลจากชุมชน

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปบริเวณชุมชนที่นายชาคริตอาศัยอยู่ 3 ครั้ง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้พาไปโดยครั้งแรกเป็นการลงไปสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ ก่อนที่จะ

สัมภาษณ์นายชาคริตในครั้งที่ 3 ของการลงพื้นที่โดยจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับนายชาคริตนั้นได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยให้เหตุผลในการสัมภาษณ์ว่านายชาคริตตอบแบบสอบถามเข้าเกณฑ์การวิจัย ซึ่งข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ในด้านนี้ มีดังนี้

(2) ผลการวิเคราะห์นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต

ผู้วิจัยเน้นสอบถามใน 3 ประเด็นโดยเน้นอธิบาย ดังนี้

(ก) มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความฉลาด ความเก่ง

นายชาคริตมีมุมมองเรื่องความฉลาดใกล้เคียงกับเด็กหญิงการะเกด คือมองว่าความฉลาด ความเก่ง คือสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ ทุกคนล้วนเป็นคนฉลาดได้ แต่นายชาคริตมีมุมมองเพิ่มเติมเกี่ยวกับความฉลาด คือชาคริตมองว่า ความฉลาดความเก่งของแต่ละคนแตกต่างกัน พร้อมยกตัวอย่างว่าตนเองเก่งกีฬา แต่เรียนหนังสือไม่เก่งมาก แต่เขาก็ไม่ได้คิดว่าตัวเองเป็นคนโง่แต่อย่างใด เพราะเขาคิดว่าคนเรามีความฉลาดและความเก่งที่แตกต่างกันได้ นอกจากนี้นายชาคริตยังมองว่าความฉลาดและความเก่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับความพยายามและความทุ่มเท พร้อมกับยอมรับว่าที่ตัวเองไม่ค่อยเก่งในการเรียนหนังสือในห้องเรียน เพราะทุ่มเทสิ่งเหล่านี้น้อยกว่าการแข่งขันกีฬา ทั้งนี้นายชาคริตให้สัมภาษณ์ช่วงหนึ่งว่าหากจะต้องพัฒนาเรื่องการเรียนของตัวเองให้ดีขึ้น ก็มั่นใจว่าทำได้ไม่ต่างจากความเก่งด้านกีฬาของตนเอง

ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลด้านความพยายามเพื่อจะพัฒนาตัวเองให้เก่งกีฬาฟุตบอลไว้ว่าก่อนหน้าที่เขาจะเป็นตัวแทนโรงเรียนในการแข่งขัน เขาใช้เวลาในการเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ วันละ 1 – 2 ชั่วโมง แต่เมื่อสองปีที่แล้วโรงเรียนคัดเลือกให้เขาเป็นตัวจริงสำหรับการแข่งขัน เขามาโรงเรียนเช้าขึ้นเพื่อมาซ้อมในช่วงเช้าก่อนเข้าเรียนอย่างน้อย 1 ชั่วโมง และซ้อมช่วงเย็นหลังเลิกเรียนอย่างน้อย 2 ชั่วโมง โดยให้เหตุผลในการทุ่มเทซ้อมอย่างหนักว่า "การทุ่มเทเป็นสิ่งเดียวที่ช่วยยืนยันว่าเราจะทำได้สำเร็จ"

สำหรับทัศนคติด้านเศรษฐฐานะต่อความฉลาดนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยมีความเห็นว่าความยากจนมีผลต่อความฉลาดและความเก่งแต่มีผลเพียงเล็กน้อยเท่านั้นโดยมองว่าความเก่งกับความฉลาดทุกคนมีได้เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความพยายาม โดยพูดปิดท้ายว่า "คนรวยที่โง่ก็มีถมไป"

นายชาคริตมีความฝันที่จะเป็นนักฟุตบอลอาชีพ โดยเขาได้แสดงออกถึงทัศนคติเรื่องความพยายามดังช่วงหนึ่งของการสัมภาษณ์ว่า "รู้นะครับว่าความความฝันนี้ค่อนข้างยาก เพราะนักฟุตบอลทีมชาติต้องเก่งจริง ๆ คูอย่างพี่ ๆ ทีมชาติหลายคน แต่ละคนเก่ง ๆ ทั้งนั้น ดังนั้นต้องพัฒนาตัวเองให้มาก" ซึ่งจากการสัมภาษณ์ทำให้รู้ว่านายชาคริตนั้นให้ความสำคัญของการพยายามเป็นอย่างมาก เนื่องจากรู้ว่าในวงการฟุตบอลมีคนที่เก่งจำนวนมาก "คนเก่ง ๆ ในวงการนี้เยอะมาก ๆ แต่จะพยายามให้มากที่สุด และไม่ยอมแพ้"

(ข) มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความสถานการณ์ที่ท้าทาย

ความกดดัน และความล้มเหลว

นายชาคริตมองว่าความท้าทายคือส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวเองพัฒนาความเก่งขึ้นได้ พร้อมกับยกสถานการณ์ที่ตัวเองต้องไปแข่งขันฟุตบอล โดยบอกว่าหากการแข่งขันฟุตบอลนัดใดที่รู้ว่าคู่แข่งเป็นทีมที่เก่ง หรือแชมป์เก่า จะรู้สึกท้าทายมาก ซึ่งจะทำให้มีแรงในการฝึกซ้อมอย่างหนัก ในขณะที่เดียวกันการกดดันเรื่องการต้องชนะจากโค้ช (ครูพละ) โดยเฉพาะในรอบแพ้คัดออกจะทำให้ตัวเองและเพื่อนร่วมทีมรู้สึกว่าเป็นภารกิจที่ต้องชนะให้ได้ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าถึงอารมณ์ความรู้สึกเวลาอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นสถานการณ์ที่สร้างการตื่นตัวและกดดันดันไปพร้อม ๆ กัน ดังคำสัมภาษณ์ช่วงหนึ่ง "เวลาอยู่ในสถานการณ์แบบนี้มักกระช่มกระชวย ถึงแม้จะกดดันแต่ก็ตื่นเต้นไปด้วย"

สำหรับประเด็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่ทุ่มเทความพยายามอย่างหนักแล้วล้มเหลวนั้นนายชาคริตให้ข้อมูลว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้บ่อยและมีความเสียใจเป็นธรรมดา แต่จะใช้ช่วงเวลานั้นสำหรับการพูดคุยในทีมเพื่อวิเคราะห์หาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดขึ้น "ความล้มเหลวเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาแต่อย่าถอดใจ"

(ค) พฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้

จากการลงพื้นที่ชุมชนที่นายชาคริตอาศัยอยู่ และการสังเกตการณ์ในระหว่างการฝึกซ้อมกีฬาของนายชาคริต โดยจากการลงสังเกตในพื้นที่ชุมชน 2 ครั้งพบว่านายชาคริตไม่อยู่บ้านทั้ง 2 ครั้ง โดยเพื่อนบ้านและน้องสาวของชาคริตให้ข้อมูลตรงว่าช่วงวันหยุดแบบนี้ นายชาคริตจะอยู่แต่โรงเรียนเพื่อซ้อมฟุตบอล ผู้วิจัยจึงลงพื้นที่โรงเรียนเพื่อสังเกตการณ์การฝึกซ้อมของนายชาคริต โดยมีกลุ่มเพื่อน 10 คนและโค้ช (ครูพละ) 1 คนกำลังฝึกซ้อมฟุตบอลอย่างเข้มข้น โดยจากการสังเกตการณ์การฝึกซ้อมของนายชาคริต 1.30 ชั่วโมง ผู้วิจัยพบว่านายชาคริตมีพฤติกรรมทั่วไปเหมือนกับเพื่อนที่กำลังฝึกซ้อม คือทุ่มเทอย่างหนักในการซ้อม ทุกคำแนะนำจากโค้ชจะถูกนำไปปฏิบัติอย่างทันที แต่พฤติกรรมหนึ่งที่แตกต่างกันในระหว่างพักเหนื่อยคือบรรดาเพื่อนจะวิ่งไปดื่มน้ำอย่างรวดเร็ว ต่างจากนายชาคริตและเพื่อนสนิทสนิทอีก 1 คนที่จะวิ่งเข้าไปหาโค้ชก่อน โดยมีการพูดคุยกับโค้ชอย่างน้อย 1 – 2 นาที ในทุกครั้งเมื่อหยุดพักระหว่างการฝึกซ้อม และก่อนการฝึกซ้อมใหม่ในทุกครั้งชาคริตจะเป็นคนเรียกเพื่อนมารวมรวมตัวกันเพื่อฟังคำแนะนำจากโค้ช

4.2.2.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน

ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนายชาคริตเกิดจากการสัมภาษณ์แม่เพื่อนสนิทและครูของนายชาคริตโดยมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์แม่ของนายชาคริต

จากบริบทครอบครัวของนายชาคริตที่ผู้ปกครองจะทำงานช่วงกลางวัน และพักผ่อนในช่วงกลางคืนทำให้ผู้วิจัยเลือกต้องแจ้งล่วงหน้าเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ในช่วงเย็นก่อนการทำงานของผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์แม่ของนายชาคริตเพราะเด็กชายชาคริตให้ความเห็นว่าสนิทกับแม่ที่สุด โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 45 นาที

ในช่วงต้นของการสัมภาษณ์คุณแม่กล่าวขึ้นมาทันทีว่า “เมื่อก่อนนะอยู่บ้านตลอด แต่เดี๋ยวนี้แทบไม่เห็นเลยวัน ๆ อยู่ซ้อมบอลอยู่โรงเรียน” คุณแม่กล่าวถึงพฤติกรรมในช่วงนี้ของเด็กชายชาคริต คุณแม่บอกว่าลูกของตัวเองเมื่อตั้งใจจะทำอะไรแล้วจะจริงจังมาก หลายครั้งที่ถึงขั้นต้องเตือนให้กินข้าว เพราะว่าซ้อมจนลืมเวลานี้คือสิ่งที่แม่เห็นเป็นประจำและต้องคอยถามไถ่เสมอ ๆ คุณแม่เล่าให้ฟังว่าก่อนหน้านี้จะสนิทกับลูกค่อนข้างมากแต่หลังจากนี้ลูกจะหมดเวลาส่วนใหญ่ไปการซ้อมฟุตบอล

สำหรับการทุ่มเทซ้อมอย่างหนักนั้นคุณแม่ไม่แน่ใจว่ามีผลต่อการเรียนในห้องเรียน หรือไม่ ซึ่งประเด็นเรื่องผลการเรียนในห้องเรียนไม่ได้เป็นสิ่งที่แม่ของชาคริตให้ความสำคัญมากนักดังคำพูดช่วงหนึ่งของการสัมภาษณ์ “ซ้อมหนักจะมีผลต่อการเรียนไหม แม่ไม่แน่ใจนะ แม่ไม่ค่อยใส่ใจตรงนั้น” ผู้วิจัยพูดคุยในประเด็นนี้ก่อนคุณแม่ค่อนข้างยาวโดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า คุณแม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่ลูกชายชอบ เพราะรู้ว่าตนเองไม่ค่อยมีเวลาให้ อะไรที่ลูกชอบแม่ก็ไม่อยากขัด โดยแม่ให้ข้อมูลว่าตนเองมีความฝันที่อยากจะให้ลูกชายโตขึ้นเพื่อจะเป็นข้าทวาร หรือไม่กี่ตำรวจ และเคยบอกกับลูกไปแล้ว โดยที่เด็กชายชาคริตก็รู้มาตลอด

คุณแม่ให้ข้อมูลว่านายชาคริตเมื่อแข่งฟุตบอลแพกลับมาก คุณพ่อจะเข้าไปคุยและชวนพูดคุยถึงเกมการแข่งขัน โดยนายชาคริตจะเล่าเกมการแข่งขันให้พ่อฟังก่อนจะสนทนากันอย่างมีธรรมชาติ แม่เล่าให้ฟังว่าพ่อจะคอยให้กำลังใจอยู่เป็นระยะ ๆ ในการสนทนาที่เกิดขึ้น ซึ่งเหตุการณ์แบบนี้จะเกิดเป็นประจำทุกครั้งหลังการแข่งขันที่แพกลับมาก ทั้งนี้คุณแม่เล่าว่า ระยะเวลาหลังมานี้ลูกชายจะค่อนข้างจริงจังกับเกมการแข่งขันมากขึ้น เพราะคาดหวังว่าจะได้ทุนนักกีฬาเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเขาเองก็รู้ว่าจะช่วยลดภาระทางบ้านได้พอสมควร

ผู้วิจัยถามคุณแม่เพื่อให้แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจสถานะต่อความฉลาดซึ่งแม่ของชาคริตให้ความเห็นว่าคนที่ยากจนและร่ำรวยสามารถฉลาดได้ไม่แตกต่างกัน และสิ่งที่ทำให้คนเรามีความฉลาดแตกต่างกันคุณแม่มองว่าขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูและส่งเสริมจากผู้ปกครองมากกว่า ดังคำสัมภาษณ์ช่วงหนึ่ง “การเลี้ยงดูสำคัญนะ หากให้เจอว่าเขาชอบอะไรแล้วก็ส่งเสริมให้เขาได้พัฒนาจนเก่งขึ้น” คุณแม่ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าความฉลาดและความเก่งของคนไม่เหมือนกัน พ่อและแม่ต้องยอมรับในข้อนี้ให้ได้ และตัวคุณแม่เองก็รู้ว่าลูกเก่งกีฬามากกว่าการเรียนวิชาการ จึงไม่ได้กดดันลูกในเรื่องผลลัพธ์การเรียนมากนัก เพียงแต่ขอให้ตั้งใจเรียนและทำให้ดีที่สุดก็เพียงพอแล้ว

(2) การสัมภาษณ์เพื่อนของนายชาคริต

ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้ตั้งเพื่อนสนิทของนายชาคริตซึ่งเป็นนักกีฬาฟุตบอลด้วยกันโดยเป็นเพื่อนสนิทกันมาตั้งแต่เด็ก ผู้วิจัยเลือกสถานที่สัมภาษณ์เป็นบริเวณสนามฟุตบอลของโรงเรียน โดยระหว่างการสัมภาษณ์มีนายชาคริตมองดูอยู่ห่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์ในช่วงต้นนั้นทำให้ทราบนิสัยของชาคริตผ่านมุมมองของเพื่อนโดยสรุปได้ว่า ชาคริตเป็นคนที่ตั้งใจมาก ๆ โดยตั้งใจพยายามยกสถานการณ์การฝึกซ้อมฟุตบอลให้ผู้วิจัยได้เห็นภาพ โดยชาคริตมักมาซ้อมก่อนใคร ตั้งใจและจริงจังทุกครั้งที่ฝึกซ้อม โต่งเล่าต่อว่า นายชาคริตมีความตั้งใจที่จะสมัครชิงทุนเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายโดยอยากได้ทุนนักกีฬา จึงมีความพยายามมาก ๆ

ผู้วิจัยถามนายโต่งถึงแนวทางการสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในฐานะนักกีฬา โดยนายโต่งให้ข้อมูลว่าในฐานะเพื่อนที่มีความชอบคล้ายกันบทบาทที่สำคัญที่สุดคือการช่วยกันฝึกซ้อม และคอยกระตุ้นเตือนกันเมื่ออีกฝ่ายถอดใจ หรือแสดงออกถึงความเกียจคร้านมากไปกว่านั้นโต่งให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่านอกบทบาทการสนับสนุนการแล้ว บทบาทการให้กำลังใจก็มีความสำคัญในฐานะเพื่อนสนิทดังคำสัมภาษณ์ช่วงหนึ่งของโต่ง “เวลาแพ้กันมาก็ให้กำลังใจครับ เวลาทีมเราแพ้มาชาคริตดูเป็นคนที่มีความทุกข์เยอะที่สุด ผมกับเพื่อนๆคนอื่นก็คอยให้กำลังใจ” ซึ่งนายโต่งจะสังเกตเห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกของชาคริตได้เป็นอย่างดีในทุกครั้งที่มีการแข่งขัน

สำหรับมุมมองเรื่องความล้มเหลวนั้นโต่งให้ให้ข้อมูลว่า หากการแข่งขันครั้งที่ที่แพ้ นายชาคริตจะค่อนข้างจริงจัง ซ้อมหนักมากขึ้นวางแผนมากขึ้น วันเสาร์และวันอาทิตย์จะใช้เวลาเกือบทั้งวันอยู่ที่โรงเรียนชวนเพื่อนและโค้ชมาซ้อม โดยที่ชาคริตจะไม่สนใจว่าใครจะมาซ้อมได้หรือไม่แต่ตนเองจะมาซ้อมในทุกครั้ง ซึ่งถึงแม้ครั้งที่แข่งขันแล้วชนะกลับมาก็ไม่มีการท้อถอย น้อยลง หรือประมาทเลย เพียงแต่ครั้งใดที่แพ้กลับมาจะมีความจริงจังเพิ่มขึ้นกว่าปกติซึ่งเป็นสิ่งที่โต่งเห็นได้ตลอดเวลา

(3) ครูของนายชาคริต

ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ครูผู้คุม ครูพลซึ่งเป็นโค้ชกีฬาฟุตบอลที่นายชาคริตสนิทมากที่สุดและแนะนำให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณครูท่านนี้ ในช่วงต้นของการสัมภาษณ์โค้ชบรรยายคุณลักษณะนิสัยของนายชาคริตไว้ว่าเป็นเด็กที่มีความมุ่งมั่น และแสดงออกถึงความพยายามอย่างโดดเด่น “เขาเป็นเด็กมุ่งมั่น ตั้งใจมากกว่าใครเพื่อนมีความพยายามที่โดดเด่น คิดเป็นระบบทำอะไรชอบวางแผน” โค้ชผู้ให้ข้อมูลว่านายชาคริตมีเป้าหมายที่ค่อนข้างชัดเจนที่จะชิงทุนนักกีฬาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคาดหวังดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่โค้ชผู้ให้ข้อมูลเป็นอย่างดี เพราะนายชาคริตได้เข้ามาบอกเป้าหมายนี้กับโค้ชเมื่อ 2 ปีที่แล้ว ซึ่งโค้ชผู้ให้ข้อมูลเล่าว่า ใน 2 ปีมานี้ นายชาคริตก็ได้ทุ่มเทซ้อม

และแสดงความตั้งใจออกมาค่อนข้างโดดเด่นและไม่เคยลดละความพยายามเลย โดยมีช่วงหนึ่งที่โค้ช ต้มพูดถึงคุณลักษณะที่โดดเด่นนี้ว่า “เขาไม่ได้เป็นหัวหน้าทีมนะ แต่ความตั้งใจมุ่งมั่นไม่แพ้หัวหน้าทีมเลย ผลออกมาดีกว่าเสียอีกเคยถ้าทุกคนในทีมได้ความตั้งใจมาสักครึ่งหนึ่งของเค้าทีมเราเป็นแชมป์ระดับประเทศไปแล้ว”

โค้ชต้มให้ข้อมูลการซ้อมกีฬาฟุตบอลของทีม โดยสรุปได้ว่าในวันธรรมดา จะซ้อม 45 นาทีช่วง 07.00 - 07.45 น. โดยประมาณ และช่วงเย็นเวลา 16.30 - 19.00 น. ในขณะที่ช่วงวันหยุดจะซ้อมตั้งแต่ 09.00 - 16.30 น. โค้ชต้มบอกว่าเด็กเกือบทั้งหมดบ้านอยู่ใกล้โรงเรียนจึงไม่มีปัญหาเรื่องการกลับบ้านช้า และตัวโค้ชต้มเองก็พักที่บ้านพักครูของโรงเรียนจึงทำให้สามารถทุ่มเทเวลาให้กับนักเรียนค่อนข้างมาก

โค้ชต้มเล่าว่าหลังที่นายชาคริตบอกความตั้งใจที่จะสอบชิงทุนนักกีฬา ได้มาขอคำแนะนำและขอให้โค้ชช่วยวางแผนการฝึกซ้อมให้ ซึ่งโค้ชบอกว่าตั้งแต่เป็นโค้ชมานายชาคริตคือตัวอย่างของนักกีฬาที่มีความตั้งใจสูงมาก ถึงแม้จะไม่ใช่นักที่เล่นเก่งที่สุดแต่เป็นคนที่มีวินัย ตั้งใจ ขอบวางแผนและวิเคราะห์เกมแข่งขัน โค้ชต้มกล่าวว่าการที่นายชาคริตมีคุณลักษณะโดดเด่นเช่นนี้ทำให้การพัฒนาให้เป็นนักกีฬาที่เก่งเป็นไปได้ง่าย โค้ชเล่าถึงแนวทางการพัฒนาตัวเองและแนวทางการสนับสนุนจากตัวโค้ช โดยสรุปสาระสำคัญได้เป็น 2 ส่วน คือการวางแผนแนวทางการพัฒนาตัวเองของนายชาคริตและการได้รับการสนับสนุนจากโค้ชต้ม ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

การวางแผนแนวทางการพัฒนาตัวเองของนายชาคริต แนวทางนี้เริ่มขึ้นมาตั้งแต่ 2 ปีที่แล้ว (ปี 2559) โดยนายชาคริตได้ให้โค้ชต้มช่วยวางแผนแนวทางการซ้อม สร้างตารางฝึกซ้อมโดยมีการติดตามและอัปเดตแผนเหล่านี้เป็นประจำทุกเดือน สิ่งที่โค้ชต้มพูดย้ำในการอธิบายในส่วนนี้คือ “เด็กจำนวนไม่น้อยนะที่อยากจะเป็นนักฟุตบอลและมาให้วางแผนแนวทางการซ้อมให้ แต่มีไม่กี่คนที่จะปฏิบัติตนได้อย่างสม่ำเสมอบางคน 2-3 เดือนก็เก่งแล้ว แต่สำหรับนายชาคริตนี้ 2 ปีแล้วยังทำได้ซึ่งโค้ชเองยอมรับเขาในเรื่องนี้” โค้ชต้มบอกว่ามีบางช่วงเหมือนกันที่นายชาคริตหลุดออกไปตามเพื่อน แอบไปเที่ยวเล่นตามประสาเด็กแต่พอโค้ชพูดเน้นย้ำถึงเป้าหมายนายชาคริตก็จะรีบกลับมาซ้อมตามแผนที่ตั้งไว้

สำหรับบทบาทในการสนับสนุนจากโค้ชต้มต่อเนื่องจากจากส่วนก่อนหน้านั้นโค้ชให้ข้อมูลว่าหน้าที่ของโค้ชส่วนใหญ่คือวางแผนการซ้อมและควบคุมการซ้อมของนักกีฬาทุกคนโดยนอกจากนี้การประเมินบทบาทผู้เล่นและตำแหน่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องวางแผนตลอดเวลา ทุกการตัดสินใจของโค้ชสำคัญสำหรับนักกีฬาค่อนข้างมาก ในประเด็นของนายชาคริตเองโค้ชให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “สำหรับเด็กคนนี้นอกจากคอยติดตามการฝึกซ้อม การเล่นและการวางแผนการแข่งขันแล้ว ยังต้องให้กำลังใจมากเป็นพิเศษ เพราะถ้าครั้งไหนแพ้มาเค้าจะค่อนข้างกดดันตัวเองที่จะซ้อมอย่างหนัก ซึ่งการให้กำลังใจในฐานะโค้ชจะช่วยให้เขายอมรับและเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น”

ช่วงท้ายของการสัมภาษณ์โค้ชแสดงทัศนคติถึงความเก่งและการพัฒนาในตัวนักกีฬา โดยให้ความเห็นว่าทุกคนสามารถเป็นนักกีฬาที่เก่งได้ไม่ต่างกัน แต่ความพยายาม ความทุ่มเท และวินัยในการฝึกซ้อมที่แตกต่างกันจะทำให้นักกีฬาแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

4.2.3 กรณีศึกษาที่ 3 ผลการศึกษาของเด็กชายต้องมานะผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด

4.2.3.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน

(1) ข้อมูลพื้นฐาน

เด็กชายต้องมานะ เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 14 ปี อาศัยอยู่กับครอบครัวที่มี พ่อ แม่ พี่ชาย และเด็กชายต้องมานะในห้องเช่าในชุมชนแออัด โดยพ่อและแม่เป็นผู้หารายได้หลักโดยพ่อขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง ส่วนแม่ขายขนมอยู่หน้าโรงเรียน รายได้รวมเฉลี่ย 12,000 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนมากกว่า 12,000 บาท จากคำบอกเล่าของแม่ทำให้ทราบว่าครอบครัวเป็นหนี้นอกระบบอยู่หลายหมื่นบาท บริเวณที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนแออัดมาก สภาพแวดล้อมในชุมชนมีเพียงทางเดินแคบ ๆ โดยพื้นที่ทั้งหมดเป็นบ้านและห้องเช่าปลูกติดกันอย่างแออัด จากคำบอกเล่าของคนในชุมชนทำให้ทราบว่าพื้นที่ที่ปลูกสร้างเป็นพื้นที่ของหน่วยงานรัฐ

จากการลงพื้นที่บริเวณชุมชนของเด็กชายต้องมานะ 3 ครั้ง โดย 2 ครั้งแรกเป็นลงไปสังเกตการณ์การในพื้นที่ร่วมกับครูผู้สอนของเด็กชายต้องมานะ ผู้วิจัยสัมผัสได้ตั้งแต่วินาทีแรกที่เข้าไปว่าชุมชนที่อยู่อาศัยค่อนข้างวิตกต่อคนแปลกหน้าที่เข้าไปในชุมชน ซึ่งการมีครูเข้าไปด้วยในชุมชนทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้มากขึ้น ครูกล่าวว่าเป็นไปไม่ได้เลยที่คนแปลกหน้าจะเดินเข้ามาในชุมชนได้โดยลำพัง เนื่องจากคนในชุมชนมักหวาดระแวงคนแปลกหน้าเสมอๆ จากบริบทเช่นนี้ ผู้วิจัยได้พูดคุยกับครูเพิ่มเติมเมื่อกลับมาที่โรงเรียนพบว่า คนในชุมชนบางส่วนซึ่งเป็นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต ทำให้ผู้คนในชุมชนค่อนข้างป้องกันตัวเองจากคนแปลกหน้าที่เข้ามาในชุมชน ซึ่งครูเล่าต่อว่าปกติคนแปลกหน้าที่จะเข้ามาในชุมชนก็คือตำรวจ หรือไม่ก็ทหารที่ลงพื้นที่เฉลี่ย 2 – 3 ครั้งต่อเดือน

(2) ผลการวิเคราะห์นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด

ผู้วิจัยเน้นสอบถามใน 3 ประเด็นโดยเน้นอธิบาย ดังนี้

(ก) มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความฉลาด ความเก่ง

จากการเริ่มพูดคุยเพื่อสัมภาษณ์กับเด็กชายต้องมานะในครั้งที่ 3 ของการลงพื้นที่ ผู้วิจัยเลือกใช้พื้นที่โรงเรียนเป็นการพูดคุย ซึ่งห่างจากบ้านของเด็กชายต้องมานะไม่

มากนัก จากการเจอกันเพื่อพูดคุยในครั้งแรกเด็กชายต้องมานะได้พาเพื่อนสนิทมาด้วย ซึ่งดูจากภายนอกดูค่อนข้างสนิทกันมาก ผู้วิจัยจึงตัดสินใจให้นั่งอยู่ด้วยกันระหว่างสัมภาษณ์ เพื่อลดอาการประหม่าของเด็กชายต้องมานะ โดยผู้วิจัยบอกกับผู้ปกครองและเด็กชายต้องมานะว่าการสัมภาษณ์ครั้งนี้เกิดจากการเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยที่เข้าเกณฑ์การวิจัยจากการตอบแบบวัด

การสัมภาษณ์เด็กชายต้องมานะค่อนข้างยากลำบาก เนื่องจากเด็กชายต้องมานะพูดและตอบคำถามได้น้อยในขณะที่เพื่อนของเด็กชายต้องมานะก็ช่วยยืนยันว่าปกติเด็กชายต้องมานะจะค่อนข้างเงียบและไม่พูด ดังนั้นระหว่างการสัมภาษณ์จะมีเพื่อนสนิทคอยช่วยทำให้สถานการณ์การสัมภาษณ์เป็นไปได้ง่ายขึ้นทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดและความเก่งนั้นเด็กชายต้องมานะมองว่าตนเองเป็นคนธรรมดาไม่ได้เก่ง หรือฉลาดเป็นพิเศษ โดยคิดว่าตัวเองน่าจะไม่ได้เก่งเช่นเดียวกันที่ชาย ในขณะที่ทัศนคติส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความฉลาด หรือความเก่งนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยมักแสดงความเห็นเกี่ยวข้องกับผลการเรียน เช่นคนที่ฉลาด หรือเก่งคือคนที่สอบผ่านทำให้มีทัศนคติต่อตนเองว่าไม่ฉลาดเหมือนกันคนอื่น

ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่าความยากจนเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ แตกต่างจากคนรวยซึ่งเป็นผลให้มีความฉลาดแตกต่างกัน ดังคำสัมภาษณ์ช่วงหนึ่งว่า *“คนรวยมีโทรศัพท์มือถือดี ๆ เน็ตแรง ๆ อยากรู้อะไรก็ได้รู้ อยากรู้อะไรก็ได้ไป”* ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมองว่าคนจนจะเก่งได้ยาก หาได้ยากและมองว่าคนเหล่านี้ประหลาดผู้วิจัยใช้เวลาประมาณ 45 นาทีในการพูดคุยและสัมภาษณ์ พบว่าประเด็นเรื่องความเก่งและความฉลาดเป็นประเด็นที่เด็กชายต้องมานะเด็กไม่ค่อยอยากตอบ หรือตอบแบบสั้นๆเป็นส่วนใหญ่และเมื่อขอเหตุผลประกอบมักไม่แสดงอาการไม่อยากตอบ

(ข) มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความสถานการณ์ที่ท้าทาย

ความกดดัน และความล้มเหลว

จากการพูดคุยในประเด็นเรื่องความฉลาดมาก่อนหน้านี้ ทำให้รู้ว่าเด็กชายต้องมานะไม่ค่อยชอบตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนให้เด็กชายต้องมานะกับเพื่อนพาเดินชมโรงเรียนและพูดคุยไปด้วยเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศการสัมภาษณ์ โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

เด็กชายต้องมานะมองว่า เวลาตนเองเจอเรื่องท้าทายและเรื่องที่ไม่คุ้นชิน จะพยายามหลีกเลี่ยงออกจากสถานการณ์เช่นนั้นยิ่งถ้าสิ่งนั้นทำให้ตนเองกลัวจะพยายามหลีกเลี่ยงจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าชีวิตของเด็กชายต้องมานะไม่ค่อยเรื่องราวกดดัน หรือท้าทายอะไรมากนัก โดยเด็กชายต้องมานะมีมุมมองว่าปัญหาหนี้สินของบ้านเป็นสถานการณ์ที่กดดันที่สุด เรื่องอื่นจึงไม่มีอะไรสำคัญและน่ากดดัน ในประเด็นเรื่องมุมมองต่อความล้มเหลว เด็กชายต้อง

มานะคิดว่าตนเองเป็นคนล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จเช่นคนอื่นเขา แต่ทั้งนี้ตัวผู้เข้าร่วมวิจัยเองก็ไม่ได้รู้สึกวิตกใด ๆ กันเหตุการณ์เช่นนี้

(ค) พฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์เด็กชายต้องมานะ 1 ครั้ง และสังเกตการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนช่วงปิดเทอมกับวิชาปรับพื้นฐานที่จัดขึ้นโดยโรงเรียน 1 ครั้งเป็นเวลา 1 ชั่วโมง นั้นผู้วิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กชายต้องมานะได้ดังนี้

เด็กชายต้องมานะขาดความมั่นใจในตัวเองอย่างมาก จากการพูดคุยการตอบคำถามจากการสัมภาษณ์ รวมไปถึงถึงพฤติกรรมในห้องเรียน เด็กชายต้องมานะจะนั่งและคอยถามเพื่อนสนิทอยู่ตลอดเวลา ในคำถาม หรือประเด็นใด ๆ ที่เด็กชายต้องมานะแสดงออกถึงความกังวล เขาจะรีบหันไปหาเพื่อน เหมือนให้เพื่อนช่วยตอบให้เด็กชายพากเพียรและเพื่อนสนิทจะนั่งอยู่หน้าห้องสุดแถวติดหน้าต่าง และใช้เวลาส่วนใหญ่ในคาบเรียนไปกับการคุยกันอย่างเบาๆ โดยน้อยครั้งมาก ที่จะหันขึ้นมามีปฏิสัมพันธ์กับวิชาที่กำลังเรียนอยู่ช่วงท้ายของวิชาเรียนที่ครูแจกแบบฝึกหัดจะสังเกตได้ถึงความกระวนกระวายของเด็กชายต้องมานะและเพื่อนสนิท แต่ทั้งคู่ก็ทำแบบฝึกหัดเสร็จเป็นคนแรก ๆ และวิ่งออกจากห้องไปอย่างรวดเร็ว

4.2.3.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน

ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของเด็กชายต้องมานะมาจากการสัมภาษณ์แม่ เพื่อนสนิทและครูของต้องมานะโดยมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์แม่ของเด็กชายต้องมานะ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณแม่ของเด็กชายต้องมานะโดยปกติแล้วคุณแม่ของเด็กชายต้องมานะจะขายขนมอยู่หน้าโรงเรียนในช่วงเปิดเทอมซึ่งในช่วงที่ไปทำการสัมภาษณ์นั้นตรงกับช่วงปิดเทอมคุณแม่ของเด็กชายต้องมานะจึงย้ายไปขายขนมอยู่บริเวณปากซอยติดถนนใหญ่ห่างจากชุมชนไปราว ๆ 1 กิโลเมตร ท่าทีของคุณแม่ต้องการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นไปอย่างกังวลโดยคุณแม่ให้เหตุผลว่าเป็นคนพูดไม่เก่ง โดยการสัมภาษณ์นั้นมีครูของเด็กชายต้องมานะพาไปพบคุณแม่ซึ่งช่วยลดความกังวลของคุณแม่ได้บ้างเนื่องจากคุณแม่สนิทสนมกับคุณครูเป็นอย่างดีการสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 25 นาที โดยผู้วิจัยมุ่งสัมภาษณ์สาระสำคัญของการวิจัยโดยมีผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

คุณแม่ให้ข้อมูลว่าครอบครัวมีภาระหนี้สินซึ่งเป็นหนี้นอกระบบอยู่จำนวนมากทำให้พ่อและแม่มีเวลาให้กับอยู่กับลูก ๆ ค่อนข้างน้อย ระยะเวลาที่ผ่านมาไม่คอยได้พูดคุยกันโดยเฉพาะกับพ่อแล้วจะออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามืดและกลับดึกส่วนแม่เองหลังจากขายของเสร็จจะออกไปรับจ้างล้างจานร้านอาหารซึ่งอยู่ห่างจากบ้านไปไม่ไกลนัก คุณแม่ยอมรับว่าไม่ได้พูดคุยกันอย่าง

เป็นเรื่องราวกับเด็กชายต้องมานะมาหลายปีแล้ว โดยกล่าวเพิ่มเติมว่าเด็กชายต้องมานะค่อนข้างจะติดเพื่อนมาก ๆ ซึ่งแม่จะคอยปรามแต่ก็ไม่ค่อยมีโอกาสเจอกันและพูดคุยกันอย่างจริงจัง

ความคาดหวังของคุณแม่ที่มีต่อเด็กชายต้องมานะคืออยากให้ลูกรีบออกมาช่วยทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระของทางบ้าน ดังสัมภาษณ์ในช่วงหนึ่งว่า “ไม่รู้เหมือนกันว่าจะเอาอย่างไร จะเรียนจบชั้นไหนก็ไม่รู้ แม่อยากให้มันออกมาช่วยทำงานเร็ว ๆ จะได้ช่วยลดภาระได้บ้าง แต่ก็ไม่รู้ว่าจะให้ทำอะไร แม่ได้เรื่องสักอย่าง” น้ำเสียงของคุณแม่ค่อนข้างจริงจัง และผู้วิจัยพยายามเน้นย้ำถามถึงเป้าหมายที่คาดหวังต่อลูกชายก็ได้คำตอบที่เป็นรูปธรรมได้นอกไปจากข้อความข้างต้นที่คุณแม่กล่าวมา

ผู้วิจัยใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ถามคุณแม่เกี่ยวกับทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดและความเก่งของคุณแม่ของเด็กชายต้องมานะมีความเห็นว่าเศรษฐกิจสถานะมีความเกี่ยวข้องกับฉลาด โดยมองว่าคนจนเพียงแค่ว่านับก็เพียงพอแล้วและมองว่าคนรวยเท่านั้นที่สามารถเก่งได้ ซึ่งส่วนหนึ่งจากการสัมภาษณ์คุณแม่แสดงความเห็นไว้ว่า “ลูกคนรวยก็เก่ง ๆ ทั้งนั้น เขามีเงินนี้ ส่วนคนจน ๆ อย่างเราเอาแค่ว่านับได้ก็ดีแล้ว” บรรยายการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างยากลำบากเนื่องจากมีลูกค้าเข้ามาซื้อของเป็นระยะ ๆ โดยในระหว่างที่คุณแม่อยู่กับการขายของผู้วิจัยได้พูดคุยกับครูของเด็กชายต้องมานะทำให้ทราบว่าครูมีข้อมูลเรื่องครอบครัวของเด็กชายต้องมานะพอสมควร ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะจับกับสัมภาษณ์แต่เพียงแค่นี้โดยก่อนจากกันกับคุณแม่มีการพูดคุยเรื่องอื่นเพื่อสังเกตมุมมองคุณแม่ด้านอื่น ๆ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปในช่วงท้ายว่า ครอบครัวของเด็กชายต้องมานะอยู่ในสภาพที่ต้องแบกรับหนี้สินที่พอดีกับรายรับที่หามาได้ ในช่วงหลายปีมานี้ครอบครัวไม่ได้มุ่งให้ความสำคัญกับเรื่องอื่น ๆ เลยสนใจเพียงแต่จะใช้หนี้จนกระทั่งหมดเร็วที่สุด

(2) การสัมภาษณ์เพื่อนของเด็กชายต้องมานะ

ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์เด็กชายกานต์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเด็กชายต้องมานะโดยเด็กชายกานต์มีบุคลิกภายนอกที่มีความมั่นใจและพูดจาฉะฉานกว่าเด็กชายต้องมานะ เด็กชายกานต์ให้ข้อมูลว่าเด็กชายต้องมานะเป็นคนขี้อาย ไม่กล้าทำอะไรคนเดียว ซึ่งหากจะทำอะไรจะต้องมีเด็กชายกานต์ไปด้วยเสมอในขณะที่กิจกรรมของทั้งคู่เริ่มจากตอนเช้าของทุกวันเด็กกานต์จะเดินมารอเด็กชายต้องมานะที่บ้านและเดินมาโรงเรียนด้วยกัน โดยมากินข้าวเช้าด้วยด้วยกันที่โรงเรียนซึ่งเป็นข้าวที่โรงเรียนจัดไว้ให้ ตลอดเวลาทั้งวันที่อยู่โรงเรียนทั้งคู่จะอยู่ด้วยกันตลอดเวลา หลังจากโรงเรียนเลิกทั้งคู่จะเล่นอยู่ในโรงเรียนด้วยกันจนถึงเวลา 17.00 น. และเดินกลับบ้านด้วยกัน โดยเด็กชายกานต์เล่าว่าหากวันใดพี่ชายของเด็กชายต้องมานะไม่อยู่บ้านตนเองจะนั่งดูโทรทัศน์กับเด็กชายต้องมานะอยู่ในบ้านจนกว่าพี่ชายจะกลับมา ซึ่งกิจกรรมเป็นเช่นนี้มาตลอดหลายปี

จากการพูดคุยกับเด็กชายกานต์ไปสักช่วงเวลาหนึ่งผู้วิจัยเริ่มสังเกตได้ว่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นห้องเรียน โรงเรียน หรือที่บ้านมักมีแค่ตัวเขาและเด็กชายต้องมานะ ไม่ค่อยมี

คนอื่นมาเกี่ยวข้องจึงได้ถามประเด็นนี้กับเด็กชายกานต์ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ทั้งคู่ไม่ค่อยสูงส่งกับใคร และพบว่าพฤติกรรมการเรียนแบบกลุ่มในห้องเรียนของทั้งคู่ก็ไม่สามารถเลือกกลุ่มตัวเอง ต้องรอให้กลุ่มใดที่มีสมาชิกไม่ครบทั้งคู่จึงจะไปอยู่ด้วยดังคำสัมภาษณ์ช่วงหนึ่งว่า “กลุ่มไหนขาดคนเราก็จะอยู่กลุ่มนั้นครับ เพื่อน ๆ ไม่ค่อยเอาเราเข้ากลุ่มหรอกครับ กลุ่มไหนขาดพวกผมก็อยู่กลุ่มนั้น”

การสัมภาษณ์ในช่วงท้ายทำให้ทราบว่าทั้งคู่มีความฝันที่จะเรียนต่อวิทยาลัยดอนบอสโก (วิทยาลัยเทคนิคศึกษาเอกชนที่อยู่ไม่ห่างจากชุมชนที่อาศัยอยู่) เหมือนกันแต่ก็ยอมรับว่าคงเป็นไปได้ค่อนข้างยากเนื่องจากวิทยาลัยดังกล่าวมีค่าเทอมที่ค่อนข้างแพง และเด็กชายกานต์ยังกล่าวต่อในช่วงท้ายว่าหากไม่ได้เรียนต่อที่วิทยาลัยนี้ก็ไม่รู้ว่าจะไปเรียนต่อที่ไหนเหมือนกัน ซึ่งเด็กชายกานต์และเด็กชายต้องมานะยังไม่เคยคิดเรื่องนี้ไว้

(3) การสัมภาษณ์ครูของเด็กชายต้องมานะ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูปราณีซึ่งเป็นผู้ที่ช่วยประสานงานการวิจัยในพื้นที่โรงเรียนบ้านพัฒนาและชุมชนบ้านพัฒนา ประกอบกับเด็กชายต้องมานะเองได้เลือกครูปราณีให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ โดยครูปราณีสอนในหลายวิชา นับตั้งแต่วิชาแนะแนว วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี และวิชาสังคมศึกษา การสัมภาษณ์ในช่วงแรกทำให้ทราบว่าคุณครูมีความคุ้นเคยกับแม่ของเด็กชายต้องมานะเป็นอย่างดี เนื่องจากแม่ของเด็กชายต้องมานะขายของอยู่หน้าโรงเรียน โดยครูปราณีเล่าว่าหากมีกิจกรรมใดของโรงเรียน หรือคุณครูต้องการพูดคุยกับผู้ปกครองนั้น แม่ของเด็กชายต้องมานะจะได้รับการแจ้งข้อมูลทุกครั้ง เนื่องจากทำงานอยู่หน้าโรงเรียน ครูปราณีเล่าข้อมูลเพิ่มเติมว่าถึงแม่แม่มของเด็กชายต้องมานะจะทำงานอยู่ใกล้โรงเรียนซึ่งถือว่าอยู่ใกล้ชิดลูกมาก แต่ในความเป็นจริงนั้น แม่ของเด็กชายต้องมานะแทบไม่มีเวลาพูดคุยกับลูกเลย เพราะที่บ้านมีภาระหนี้สินจำนวนมากที่ทำให้หลังจากขายของหน้าโรงเรียนแล้วแม่ยังรับงานล้างจานอีกในช่วงค่ำถึงดึกของทุกวัน ด้วยเวลาการทำงานของทั้งพ่อและแม่ที่กลับค่อนข้างดึกทำให้เกิดช่องว่างการสื่อสารในครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาที่ครูปราณีรู้มาตลอดและพยายามอย่างยิ่งที่จะใช้หลาย ๆ โอกาสออกไปพูดคุยเพื่อแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ของเด็กชายต้องมานะแก่แม่ของเขา

คุณครูเล่าว่าในห้องเรียนเองเด็กชายต้องมานะจะมีพฤติกรรมที่เงียบและมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนน้อยมากซึ่งเป็นเช่นนี้มานานแล้ว ครูปราณีให้ข้อมูลว่าได้สอนเด็กชายต้องมานะมาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งพฤติกรรมของเด็กชายต้องมานะเป็นเช่นนี้มาตลอด ครูปราณียอมรับว่าเด็กในโรงเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนคล้าย ๆ กันซึ่งในขณะเดียวกันก็ขาดแคลนครูที่จะทำงานพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง ครูปราณีเล่าว่าครั้งหนึ่งเคยออกกฎให้เด็กชายต้องมานะกับเพื่อนนั่งทำการบ้านที่โรงเรียนให้เสร็จ ไม่เช่นนั้นจะไม่ให้กลับบ้านซึ่งครูกล่าวว่าถึงแม่จะออกไปเช่นนั้นก็ไม่เคยบังคับเด็กชายต้องมานะกับเพื่อนสนิทเขาไปเลย เพราะเมื่อโรงเรียนเลิกก็จะแอบหนีไปตลอด

คุณครูปราณีให้ข้อมูลว่าพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียนของเด็กชายต้องมานะ เป็นสิ่งที่ครูเองก็ถอดใจที่จะเคี่ยวเข็ญ แต่ทั้งนี้ครูปราณีกล่าวว่าข้อดีอย่างหนึ่งที่ทำให้ครูเบาใจคือ เด็กชายต้องมานะและเพื่อนสนิทไม่เคยก่อความวุ่นวายใด ๆ และไม่มีเรื่องความรุนแรงชกต่อย ซึ่งครูไม่เคยพบพฤติกรรมดังกล่าวตั้งแต่ได้สอนมา คุณปราณีกล่าวว่าสิ่งที่เป็นห่วงที่สุดคือเป้าหมายการเรียนของเด็กชายต้องมานะที่ยังไม่รู้ว่าจะเรียนจบในระดับชั้นมัธยมศึกษาแล้วจะไปเรียนต่อที่ใด คุณครูปราณียอมรับว่าตนเองเป็นครูที่มีอายุงานมากที่สุดในโรงเรียนเข้าใจปัญหาของโรงเรียน และเด็กนักเรียนดีที่สุดในที่สุด แต่ด้วยภาระงานจำนวนมากประกอบกับการทำงานคนเดียวทำให้ไม่มีโอกาสที่จะพูดคุย หรือวางแผนใด ๆ กับเด็กชายต้องมานะเลย ซึ่งเป็นความตั้งใจที่ครูปราณีพยายามจะทำให้ได้ หากมีเวลาว่าง

4.2.4 กรณีศึกษาที่ 4 ผลการศึกษาเด็กชายต้องพากเพียร ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด

4.2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการวิเคราะห์นักเรียน

(1) ข้อมูลพื้นฐาน

เด็กชายต้องพากเพียร เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 14 ปี อาศัยอยู่กับครอบครัวที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ พี่ชาย และเด็กชายต้องพากเพียร โดยมีพ่อและแม่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวซึ่งมีอาชีพค้าขาย มีรายได้เดือน 8,000 –10,000 บาทต่อเดือน โดยครอบครัวของเด็กชายต้องเพียรอาศัยอยู่ในบ้านเช่าในชุมชนแออัดซึ่งไม่ห่างจากโรงเรียนมากนัก ซึ่งครอบครัวมีภาระหนี้สินจากหนี้นอกระบบ และค่าเช่าบ้านเป็นค่าใช้จ่ายหลักในแต่ละเดือนโดยชุมชนที่เด็กชายต้องพากเพียรอาศัยนั้นอยู่ที่เดียวกับเด็กชายต้องมานะ และมีบ้านอยู่ไม่ห่างกันมากนัก

เด็กชายต้องพากเพียรสนิทกับพี่ชายซึ่งมีอายุมากกว่าเขา 2 ปี และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน เนื่องจากพ่อและแม่จะออกไปขายของตั้งแต่เช้ามีตจนถึงค่ำตลอดทั้ง 7 วัน และพี่ชายของเด็กชายต้องพากเพียรไม่ได้เรียน โดนไล่ออกจากโรงเรียนมาตั้งแต่ปี 2560 และยังไม่ได้หาที่เรียนใหม่ ระหว่างที่หยุดเรียนนั้นจะออกจากบ้านไปช่วยคนรู้จักในชุมชนรับจ้างทั่วไป ซึ่งในช่วงวันหยุดบางครั้งเด็กชายต้องพากเพียรก็ออกไปช่วยพี่ทำงานด้วย ซึ่งจะได้ค่าแรงมาครั้งละ 300 บาท

(2) ผลของตนเองต่อการมีกรอบความคิดในนักเรียน

ผู้วิจัยเน้นสอบถามใน 3 ประเด็นโดยเน้นอธิบาย ดังนี้

(ก) มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความฉลาด ความเก่ง

ผู้วิจัยใช้คำถามหลายคำถามเพื่อให้เด็กชายต้องพากเพียรสะท้อน มุมมอง ความเชื่อและทัศนคติ ต่อความฉลาด ความเก่ง โดยมีผลจากการสัมภาษณ์โดยสรุปดังนี้ ดังนี้

เด็กชายต้องพากเพียรมองความเก่งและความฉลาดสามารถพัฒนา ให้ดีขึ้นได้ แต่คนคนนั้นต้องเป็นคนเก่งและคนฉลาดอยู่แล้ว โดยเด็กชายต้องพากเพียรใช้ตนเองเป็น มาตรฐานในการอธิบายในขั้นนี้ โดยให้ความเห็นว่าเนื่องจากตนเองไม่เก่งและนี่ไม่ดีกว่าคนไม่เก่ง จะเก่งขึ้นได้อย่างไร เด็กชายต้องพากเพียรมองว่าความฉลาดและความเก่งคือการสอบผ่าน หรือสอบ ตก โดยให้เหตุผลว่าตัวเองสอบตกเกือบทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษกับคณิตศาสตร์ที่สอบตก ทุกครั้งตั้งแต่จำความได้ ทำให้เขามองว่าตนเองเป็นคนไม่เก่งอยู่ตลอดเวลา

ท่าทีในการตอบคำถามของเด็กชายต้องพากเพียร ค่อนข้างมั่นใจว่า เด็กชายต้องมานะ แต่ใช้เวลาในการคิดคำตอบค่อนข้างนาน ทำให้การสัมภาษณ์ใช้เวลาค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความฉลาด โดยช่วงหนึ่งของการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพยายามเน้นย้ำ ถามโดยตั้งคำถามว่า “หากมีใครบอกว่าสามารถพัฒนาให้เราเก่งขึ้นได้จะเชื่อไหม” เด็กชายต้อง พากเพียรตอบว่า “เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง” แล้วก็ยิ้มแบบเขินอาย โดยให้เหตุผลต่อว่าตัวเองอาจพัฒนาได้ นะ แต่ผมยังไม่ออกเลยว่าเป็นคนที่ไม่เก่งจะเก่งขึ้นได้อย่างไร

เด็กชายพากเพียรมีความฝันที่จะเปิดร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ใน ชุมชนที่ตัวเองอาศัยอยู่ โดยให้เหตุผลว่าเป็นสิ่งที่ตัวเองชอบ และดูเป็นความฝันเดียวที่น่าจะทำได้ง่าย ที่สุด ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกล่าวกับเด็กชายต้องพากเพียร โดยให้ประเด็นว่า หากไม่มี ข้อจำกัดใด ๆ เลยในเรื่องความเก่ง คิดว่าความฝันของตนจะเป็นอะไร ซึ่งเด็กชายต้องพากเพียรตอบ ว่า “เปิดร้านซ่อมรถนี้แหละ ง่ายสุดแล้ว” โดยเขาคิดว่านี่เป็นสิ่งที่สามารถทำได้แน่นอน

(ข) มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความสถานการณ์ที่ท้าทาย

ความกดดัน และความล้มเหลว

การสัมภาษณ์เด็กชายต้องพากเพียรในมุมมอง ความเชื่อและ ทัศนคติต่อสถานการณ์ที่ท้าทาย ความกดดัน และความล้มเหลวนั้น ท่าทีของเด็กชายต้องพากเพียร ระหว่างการสัมภาษณ์นั้นมีการหลบสายตา เข้มริมฝีปาก และหันหน้ามองเป็นทางอื่น ซึ่งแสดงออก ถึงความกังวลในการตอบคำถามด้านนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกสอบถามเพียงบางข้อที่คิดว่าจะไม่สร้างความ กัดดันให้กับเด็กชายต้องพากเพียร และเลือกสัมภาษณ์อย่างสั้นๆในด้านนี้

เด็กชายต้องพากเพียรเล่าว่า เมื่อตนเองอยู่ในสถานการณ์ที่ท้าทาย กัดดัน จะเลือกหลีกเลี่ยงและไม่เผชิญหน้ากับสถานการณ์ดังกล่าว เขาเล่าอย่างสั้นๆว่า เขาไม่ชอบ แข่งขันอะไรเลย เพราะกลัว ผู้วิจัยให้เด็กชายต้องพากเพียร ย้อนนึกถึงอารมณ์ความรู้สึกหลักจากการ สอบตกซึ่งเขาตอบว่า เขาไม่รู้สึกระไรตามการให้สัมภาษณ์ในช่วงท้ายว่า “เฉยๆนะครับ เพราะรู้ว่าต้อง สอบตกอยู่แล้ว”

หลังจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขอให้เด็กชายพากเพียรพาเดินไปรอบ ๆ ชุมชน โดยมีครูผู้สอนเดินติดตามไปด้วย ตำแหน่งบ้านของเด็กชายต้องพากเพียรอยู่ในช่วงทางเข้าของชุมชน เขาเล่าว่าปกติไม่ค่อยได้เดินไปหลังชุมชนบ่อยนัก นาน ๆ จะมาสักครั้ง ซึ่งทั้งตัวผู้วิจัยและครูผู้สอนเห็นสิ่งหนึ่งที่คล้ายกันคือ บางช่วงจังหวะที่เด็กชายต้องพากเพียรเดินผ่านบ้านบางหลัง จะพยายามเดินเร็ว และมองบ้านเรือนโดยหมุนศีรษะซ้ายขวากลับไปมาแบบเร็ว ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นอยู่ 3 – 4 ครั้ง ซึ่งหลังจากการพาเดินรอบชุมชนผู้วิจัยก็ได้ไปสัมภาษณ์กับผู้ปกครองของเด็กชายต้องพากเพียรต่อไป

(ค) พฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้

จากการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมในห้องเรียนเสริมทักษะช่วงปิดเทอม และจากการพูดคุยสัมภาษณ์พฤติกรรมที่ค่อนข้างสังเกตได้ชัดเจนคือ เด็กชายต้องพากเพียรขาดความมั่นใจในตัวเอง ในหลายๆสถานการณ์แสดงออกถึงความกลัวและกังวลอย่างชัดเจน โดยพฤติกรรมในห้องเรียนจากนั่งหลบสายตาจากครูเสมอๆ และนั่งอยู่ท้ายห้องติดประตูทางออก ใน 1 ชั่วโมงของการเรียนเด็กชายต้องพากเพียรขออนุญาตครูเข้าห้องน้ำถึง 2 ครั้ง และแต่ละครั้งจะหายไปไม่น้อยกว่า 5 นาที ซึ่งดูเป็นเรื่องปกติของเด็กชายต้องพากเพียร ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากเมื่อเด็กชายต้องพากเพียรกลับมาจากห้องน้ำ ครูผู้สอนจะพูดว่า “ตามเคยนะเรา” ซึ่งสะท้อนว่าพฤติกรรมนี้เกิดขึ้นเป็นประจำ

4.2.4.2 ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของนักเรียน

ผลการศึกษาบริบทระดับจุลภาคของเด็กชายต้องพากเพียรเกิดจากการสัมภาษณ์แม่ เพื่อนสนิทและครูของต้องพากเพียรโดยมีผลการศึกษา ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์แม่ของเด็กชายต้องพากเพียร

การสัมภาษณ์คุณแม่ของเด็กชายต้องพากเพียร เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาเพียง 15 นาที เนื่องจากคุณแม่พยายามเบี่ยงให้ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์พี่ชายของเด็กชายต้องพากเพียร โดยคุณแม่ให้เหตุผลว่าต้องรีบออกไปทำงาน ซึ่งคุณครูที่ตามไปด้วยช่วยพูดคุยให้จึงทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสสัมภาษณ์ ซึ่งการพูดคุยในช่วงต้นสรุปได้ว่าพ่อและแม่ต้องออกไปทำงานตลอดไม่มีเวลาอยู่กับลูก ๆ และเด็กชายต้องพากเพียรสนิทกับพี่ชายมากกว่า ซึ่งจากการสอบถามทำให้ทราบว่า พี่ของเด็กชายต้องพากเพียรไม่ได้อยู่บ้าน โดยแม่ให้ข้อมูลว่าพี่ชายของเขาจะออกไปทำงานนอกบ้านซึ่ง 2 – 3 วันจะกลับมาสักครั้ง

ปัญหาสำคัญของครอบครัวของเด็กเด็กชายต้องพากเพียรคือหนี้นอกระบบ ทำให้พ่อและแม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหานี้ และไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องราวอื่น ๆ ในครอบครัวมากนัก ตามคำสัมภาษณ์ช่วงหนึ่งว่า “ไม่รู้หรอกหลังจากนี้จะเป็นอย่างไร เอาช่วงนี้ให้ผ่านไปก่อน” และคุณแม่เองก็ไม่รู้ว่าลูกของตนมีความใฝ่ฝันอย่างไร และให้ความเห็นว่าคงอยากไปทำงานกับพี่ชาย การพูดคุยในช่วงสุดท้ายคุณแม่แสดงความคิดเห็นว่าความยากจนเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้คนเราฉลาดต่างกัน “คนจนจะไปเก่งสู้คนรวยได้ไง คนรวยได้กินของดี ๆ เรียนที่ดี ๆ จะไม่เก่งได้อย่างไร”

(2) การสัมภาษณ์เพื่อนของเด็กชายต้องพากเพียร

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชายต่อมซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเด็กชายต้องพากเพียร มาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาและมีบ้านอยู่ในระแวกเดียวกัน ในช่วงต้นของการสัมภาษณ์นั้นเด็ก

ผู้วิจัยใช้เวลาพูดคุยกับเด็กชายต่อมราว ๆ 25 นาที โดยในช่วงต้นของคำถามนั้นเด็กชายต่อมแสดงความกังวลค่อนข้างชัด ผู้วิจัยจึงเรียกให้เด็กชายต้องพากเพียรมานั่งอยู่ด้วยกันแล้วเปลี่ยนการสัมภาษณ์เป็นการนั่งพูดคุยซึ่งทำให้บรรยากาศดีขึ้นอย่างชัดเจน จากการสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อมูลว่าทั้งคู่ใช้เวลาส่วนใหญ่ด้วยกันไปกับการเล่นเกมบนโทรศัพท์มือถือ และเกมออนไลน์ในร้านเกม และในช่วงเวลาวันเสาร์ อาทิตย์เด็กชายต่อมจะมาเล่นฟุตบอลกับเพื่อนที่โรงเรียนเป็นบางครั้ง ในขณะที่เด็กชายต้องพากเพียรจะไปทำงานกับพี่ชาย

ในประเด็นเรื่องของความฝันและเป้าหมายของเด็กชายต้องพากเพียร เด็กชายต่อมสามารถบอกข้อมูลได้ค่อนข้างมากดังการให้สัมภาษณ์ช่วงหนึ่งว่า “ผมรู้ว่าเขาอยากเปิดตู้ซ่อมรถ มันพูดมานานแล้ว” ซึ่งเด็กชายต่อมให้ข้อมูลว่าความฝันนี้เป็นสิ่งที่เด็กชายต้องพากเพียรพูดถึงมานาน โดยทั้งคู่ให้ข้อมูลตรงกันถึงอุปสรรคในการไปถึงความฝันนั้นคือการขาดเงินลงทุนซึ่งเงินเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดในการไปถึงความฝันที่ตั้งใจไว้

(3) การสัมภาษณ์ครูของเด็กชายต้องพากเพียร

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูปราณีซึ่งเป็นบุคคลเดียวกับครูที่ให้ข้อมูลของเด็กชายต่อมมานะ จากการสัมภาษณ์ในช่วงแรกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็กชายต้องพากเพียรนั้น ผู้วิจัยทราบได้ทันทีว่าครูปราณีมีความกังวลใจในหลาย ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กชายต้องพากเพียร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วประเด็นที่พี่ชายของเด็กชายต้องพากเพียรซึ่งถูกไล่ออกจากโรงเรียนไปเมื่อปีที่แล้ว (ปี 2560) จากคำบอกเล่าของครูปราณีทำให้ทราบว่าพี่ชายของเด็กชายต้องพากเพียรเป็นหัวหน้ากลุ่มเด็กในชุมชน และเด็กชายต้องพากเพียรก็สนิทกับพี่ชายเป็นอย่างมากซึ่งเกิดจากการที่คนอื่นในครอบครัวไม่มีเวลาให้ ทำให้พี่น้องสนิทกัน ในประเด็นนี้สร้างความกังวลใจต่อครูปราณีว่าเด็กชายต้องพากเพียรจะทิ้งการเรียนและออกไปทำงานกับพี่ชาย ซึ่งการสัมภาษณ์ช่วงนี้ครูเล่าให้ฟัง

อย่างไม่เต็มปากแต่พอจับประเด็นได้ว่างานที่พี่ชายของเด็กชายต้องพากเพียรทำนั้นน่าจะเป็นงานที่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นสิ่งที่ครูปรารถนีกังวลใจเป็นอย่างมาก

ครูปรารถนีก่อปัญหาหนี้สินในครอบครัวของเด็กชายต้องพากเพียร ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่กระทบกับทุก ๆ เรื่องของครอบครัวผู้ปกครองทั้งพ่อและแม่ให้ความสำคัญลูกน้อยมากครูปรารถนีก่อปัญหาว่าพ่อแม่ของเด็กชายต้องพากเพียรไม่เคยมาประชุมผู้ปกครองเลยและไปเยี่ยมที่บ้านก็แทบไม่เจอตัว ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่รู้ว่าจะแก้ได้อย่างไรครูปรารถนีก่อปัญหาว่าเด็กชายต้องพากเพียรจัดเป็นกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง โดยเฉพาะเรื่องการเรียนที่เด็กชายต้องพากเพียรมีผลการเรียนระดับต่ำในทุกรายวิชา มีประวัติการติด 0 ติด ร ในหลายวิชา ซึ่งครูปรารถนีก่อปัญหาว่าคุณครูหลายท่านถอดใจกับพฤติกรรมเช่นนี้ของเด็กชายต้องพากเพียร และตัวครูเองก็ยอมรับว่าเคยถอดใจไปแล้วหลายรอบ แต่ก็ต้องพยายามให้มากเพื่อที่จะเข้าใจเนื่องจากครูกังวลใจว่าเด็กชายต้องพากเพียรจะไม่เรียนต่อเหมือนพี่ชาย

ในช่วงท้ายของการสัมภาษณ์ครูปรารถนีก่อปัญหาว่าตนเองรู้ถึงความฝืนความตั้งใจของเด็กชายต้องพากเพียร แต่สิ่งที่กังวลใจคือการขาดความรู้ ขาดการสนับสนุนจากคนในครอบครัวรวมถึงขาดการสนับสนุนเพิ่มเติมจากครู โรงเรียน หรือแม้แต่ชุมชนที่อยู่อาศัย ทั้งหมดล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญที่อาจทำให้เด็กชายต้องพากเพียรไปไม่ถึงความฝัน และถ้าฟังตัวครูปรารถนีก่อปัญหาว่ากำลังที่จะสนับสนุนและผลักดันได้อย่างเต็มที่ตามที่ตั้งใจไว้

4.3 ผลการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม

นอกจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยและบุคคลซึ่งเป็นบริบทรอบข้างของผู้เข้าร่วมวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังได้ใช้การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมซึ่งเป็นเครื่องมืออย่างไม่เป็นทางการ เน้นจดบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ที่เป็นข้อสังเกตที่อาจมีผลต่อการมีกรอบความคิดแบบต่าง ๆ ในผู้เข้าร่วมวิจัยโดยผู้วิจัยแบ่งประเด็นการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมไว้ 3 มิติ ดังนี้

4.3.1 บริบทสภาพแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัย

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยรายละเอียด 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 และ 2 เป็นการลงพื้นที่ชุมชนที่นักเรียนอยู่อาศัยซึ่งมีครูของผู้เข้าร่วมวิจัยพาลงพื้นที่

ชุมชนบ้านเต็บโต เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีผู้อยู่อาศัยอยู่ราว ๆ 1,000 คนใน 250 ครัวเรือน โดยสภาพบ้านเรือนปลูกติดกันอย่างแออัด ซึ่งจากการสอบถามครูและชาวบ้านบางส่วนได้ข้อมูลว่าพื้นที่ของชุมชนเป็นของหน่วยงานรัฐ ผู้ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เข้ามาอยู่ในพื้นที่นานกว่า 30 ปี

และถือครองกรรมสิทธิ์นับตั้งแต่นั้นมา ซึ่งมีเพียง 10 ครัวเรือนที่กรรมสิทธิ์เป็นโฉนดของตัวเอง อาชีพของผู้คนในส่วนใหญ่ในชุมชนคือเป็นพนักงานของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ 2 แห่งบริเวณชุมชน นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขายในบริเวณชุมชน

สภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านเด็บโตไม่มีพื้นที่สาธารณะให้ผู้คนในชุมชนมาใช้ประโยชน์ พื้นที่สาธารณะที่คนส่วนใหญ่ใช้คือสวนสาธารณะที่อยู่ติดกับโรงเรียนซึ่งห่างจากชุมชนไปราว ๆ 400 เมตร จากคำบอกเล่าของครูทำให้ทราบว่าชุมชนมีปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งหากช่วงใดที่มีการระบาดจะมีทหารและตำรวจมาตรวจทุกบ้านในชุมชน นอกจากนี้คุณย่าของเด็กหญิงการะเกดยังเล่าให้ฟังว่าเคยมีสถานการณ์ที่ตำรวจบุกจู่โจมตรวจชุมชน และจับผู้กระทำความผิดซึ่งมีทั้งผู้ใหญ่และเยาวชนไม่ต่ำกว่า 20 คนในข้อหาครอบครองสิ่งเสพติด แต่ในระยะหลังมานี้สถานการณ์ค่อนข้างดีขึ้นจากการเปลี่ยนผู้นำชุมชนซึ่งค่อนข้างกรวดขันในเรื่องนี้ คุณครูให้ข้อมูลว่าเนื่องจากชุมชนและโรงเรียนอยู่ไม่ห่างกันมากนักและมีสวนสาธารณะอยู่ระหว่างพื้นที่ทั้งสองทำให้โรงเรียนพยายามสร้างกิจกรรมที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมตลอดทั้งปีซึ่งในระยะหลังมานี้โรงเรียนและชุมชนมีการทำงานด้วยกันมากขึ้นในหลายด้าน เช่น สุขอนามัย ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาเสพติด

คุณพ่อของเด็กชายชาคริตเล่าให้ฟังว่าเด็กผู้ชายในชุมชนจำนวนหนึ่งเรียนจบแค่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และออกไปทำงานเป็นส่วนใหญ่ซึ่งหลายคนไปประกอบอาชีพผิดกฎหมายซึ่งผู้ใหญ่ในชุมชนหลายคนรวมไปถึงผู้นำในชุมชนก็รับทราบถึงปัญหาดี ซึ่งปัญหานี้ทำให้บ้านของชาคริตพยายามให้ลูกออกไปทำกิจกรรมนอกชุมชนและให้ชาคริตมีเวลาอยู่ในชุมชนให้น้อยที่สุดและพยายามห้ามไม่ให้ลูก ๆ ไปพูดคุยกับคนที่ไม่น่าไว้วางใจเพื่อป้องกันการหลงผิดของลูก ๆ ในส่วนนี้ทั้งแม่ของเด็กหญิงการะเกดและนายชาคริตกล่าวใกล้เคียงกันว่าถึงแม้สภาพชุมชนจะเต็มไปด้วยความรุนแรง และเสพติดแต่ลูก ๆ ของตนมักไม่ได้รับผลกระทบเหล่านั้น ซึ่งมีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูและส่วนหนึ่งเด็ก ๆ เหล่านี้ก็มีกิจกรรมอื่นในโรงเรียนที่ให้ความสนใจมากกว่า

ครูของเด็กหญิงการะเกดซึ่งเป็นบุคคลหลักที่พาผู้วิจัยลงพื้นที่ชุมชนอย่างน้อย 2 ครั้งให้ข้อมูลว่าเด็ก ๆ ส่วนใหญ่ในชุมชนมักใช้ช่วงเวลาที่ว่างออกมาเล่นที่สวนสาธารณะและในโรงเรียนทั้งในช่วงเย็นของวันธรรมดาและตลอดทั้งวันของวันหยุด หากแต่ในเด็กบางส่วนก็ไปทำงานหรือทำส่งผิดกฎหมายซึ่งหลายคนก็เป็นนักเรียนของโรงเรียนเอง ครูกล่าวต่อว่าความพยายามของโรงเรียนคือพยายามดึงเด็กออกมาในพื้นที่ที่ปลอดภัยให้มากที่สุดซึ่งคิดว่าอาจช่วยแก้ปัญหาได้บ้าง

ในขณะที่ชุมชนบ้านพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 และ 4 มีความแตกต่างจากชุมชนบ้านเด็บโตอยู่มาก บริบทของชุมชนบ้านพัฒนาเป็นชุมชนแออัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของรัฐทั้งหมดมีบ้านเรือนปลูกติดกันอย่างแออัดอย่างน้อย 100 ครัวเรือนโดยสภาพชุมชนตั้งอยู่กลางใจเมืองกรุงเทพมหานครติดกับหมู่บ้านและคอนโดขนาดใหญ่หลายโครงการจากคำบอกเล่าของครูทำให้ทราบ

ว่าชุมชนจัดเป็นพื้นที่สีแดงของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีปัญหายาเสพติดในระดับที่รุนแรงมาก เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งเป็นทั้งผู้เสพและผู้ค้าด้วยตัวเอง สภาพชุมชนไม่มีพื้นที่สาธารณะใด ๆ เลย พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมมีอยู่ทีเดียวซึ่งคือโรงเรียนที่มีรั้วติดกับชุมชน แต่ด้วยพื้นที่โรงเรียนและการจัดวางอาคารก็ไม่ได้เอื้อให้เด็กในชุมชนได้ใช้ประโยชน์มากนัก

จากการลงพื้นที่ชุมชนบ้านพัฒนา 2 ครั้งผู้วิจัยสัมผัสได้ด้วยตัวเองว่าผู้คนในชุมชนไม่สะดวกใจที่จะให้คนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชนมากนัก ครูปราณีซึ่งเป็นผู้พาลงพื้นที่กล่าวว่า “ถ้าไม่มีครูคุณไม่มีทางเข้ามาในชุมชนได้เลย อันตรายมาก” ครูให้ข้อมูลว่าเนื่องจากคนชุมชนจำนวนหนึ่งประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจะค่อนข้างระวังตัวจากคนแปลกหน้าเพราะคิดว่าอาจเป็นตำรวจหรือสายลับของตำรวจ ช่วงหนึ่งของการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับเด็กชายต้องมานะในขณะที่เด็กชายมานะเดินผ่านบ้านบางหลังในชุมชนได้แสดงความวิตกกังวลมาให้ผู้วิจัยและครูปราณีเห็น โดยทราบภายหลังจากครูปราณีว่าน่าจะเป็นเพราะความกลัว เพราะบางบ้านก็มีการซื้อขายสิ่งผิดกฎหมายกันอย่างโจ่งแจ้งในชุมชนซึ่งเป็นธรรมดาที่เด็กชายต้องมานะจะหวาดกลัวบ้าง หนึ่งในข้อจำกัดในการลดปัญหาความรุนแรงและปัญหายาเสพติดในชุมชนคือปัญหาหนี้สิน ครูปราณีเล่าให้ฟังว่าเกือบทุกครัวเรือนมีปัญหาหนี้สินโดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสองรายมีปัญหาหนี้สินมานานมากในสภาพการณ์เช่นนี้ผู้คนจึงพยายามจะพาตัวเองหลุดพ้นจากปัญหาหนี้สิน จึงไม่ได้คำนึงมากนักของความถูกต้องของงานที่ทำ ช่วงหนึ่งของการพูดคุยกับครูปราณีในขณะที่เดินออกมาจากชุมชนครูปราณีกล่าวว่า “หลายครั้งที่เรารู้สึกอึดอัด ภาวะการณ์ที่เป็นไปด้วยข้อจำกัดในการพัฒนานักเรียนส่วนกิจกรรมอื่นใดของโรงเรียนที่ต้องการความร่วมมือจากชุมชนยังเป็นเรื่องยากในการดำเนินการ ข้อจำกัดนี้ทำให้ชุมชนและโรงเรียนซึ่งแม้อยู่ใกล้กันก็ไม่อาจทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยกันได้”

4.3.2 บริบทสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

“โรงเรียนบ้านเตบโต” และ “โรงเรียนบ้านพัฒนา” เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็กสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งหมายถึงโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีนักเรียนรวมกันน้อยกว่า 400 คน โดยนักเรียนทุกคนในโรงเรียนจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหมดได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครทั้งหมด ทางโรงเรียนจะจัดอาหารเช้าและอาหารกลางวันให้นักเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเช่นกัน

โรงเรียนบ้านเตบโตในอดีตนั้นเป็นโรงเรียนราษฎร์ก่อนที่จะโอนย้ายมาขึ้นตรงต่อสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครเมื่อ 10 กว่าปีมานี้ ทำให้เป็นโรงเรียนที่มีสิ่งปลูกสร้างและ

สาธารณูปโภคพื้นฐานค่อนข้างครบถ้วน ทั้งอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ สนามกีฬา สถานที่ของโรงเรียนสามารถรองรับนักเรียนได้มากกว่า 1,000 คน แต่เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ลึกเข้ามาจากถนนใหญ่ ประกอบกับมีโรงเรียนอื่น ๆ อีก 2 แห่งอยู่ในระแวกเดียวกันจึงทำให้ในรอบ 5 ปีมานี้จำนวนเด็กของโรงเรียนลดจำนวนลงจนเหลือราว ๆ 350 คน ทำให้มีห้องเรียนว่างจำนวนมากจากคำบอกเล่าของครูสมรซึ่งเป็นผู้พาสำรวจชุมชนและโรงเรียนได้ให้ข้อมูลว่าจากการลดลงของจำนวนนักเรียนนั้น ส่งผลให้มีการปรับลดอัตราจำนวนครูและงบประมาณลงทำให้นักเรียนได้รับผลกระทบบ้างในระยะแรก ซึ่งปัญหาหลักเลยคือเรื่องอัตราจำนวนครูเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะเมื่อจำนวนครูน้อยจึงทำให้มีครูที่จบวิชาเฉพาะไม่ครบทุกสาขาวิชา บางวิชาต้องให้ครูที่จบเอกอื่นมาสอนแทนจนกว่าจะได้ครูใหม่มาบรรจุ เช่น ครั้งหนึ่งเคยขาดอัตราครูในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องให้ครูที่จบเอกคณิตศาสตร์มาสอนแทนอยู่เกือบ 3 เทอมซึ่งตัวครูผู้สอนเองก็ยอมรับว่าการสอนข้ามสาขาวิชาเอกของตนเองจะเกิดผลเสียบกันักเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วองค์ความรู้ที่ถูกต้องจะขาดหายไปและในระยะยาวอาจส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและคะแนนโอเน็ตของโรงเรียน

จุดแข็งหนึ่งของโรงเรียนบ้านเดิบโตที่ครูสมรเล่าให้ฟังคือเป็นโรงเรียนที่มีอัตราการย้ายของครูผู้สอนน้อยมากและครูส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ทำให้ครูที่มีอยู่เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนและชุมชนได้ดีมาก ถึงแม้โดยสภาพทั่วไปแล้วโรงเรียนจะมีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการค่อนข้างบ่อยแต่ก็สร้างผลกระทบน้อยมากสำหรับโรงเรียนเพราะมีเครือข่ายครูและผู้ปกครองที่ทำงานด้วยกันอย่างเหนียวแน่น จุดเด่นของโรงเรียนคือกีฬาฟุตบอลและนาฏศิลป์ซึ่งเป็น 2 กิจกรรมที่นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน ในระยะหลังมานี้มีผู้สนับสนุนภาครัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมนี้ของโรงเรียนเรียนมากขึ้น มีผู้สนับสนุนเอกชนที่เข้ามาปรับปรุงสนามฟุตบอลของโรงเรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งระหว่างที่สำรวจโรงเรียนร่วมกับครูสมรผู้วิจัยสังเกตได้ว่าโรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน เพราะระหว่างสำรวจเป็นช่วงปิดเทอมที่จะมีนักเรียนแค่บางระดับชั้นที่มาเรียนปรับสภาพและเด็ก ๆ คนอื่นที่อยู่โรงเรียนที่ใส่ชุดลาลองและชุดกีฬาที่มามีเล่นอยู่เต็มบริเวณโรงเรียนทั้งสนามฟุตบอล ลานกีฬาของโรงเรียนนับได้ไม่ต่ำกว่า 50 คน ซึ่งครูสมรเล่าว่าจะมีนักเรียนมาเล่นอยู่ที่โรงเรียนตลอดช่วงปิดเทอม เนื่องจากสถานที่สะดวกสบาย ร่มเย็นและปลอดภัยเพราะมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและครูเวรประจำอยู่ตลอดทุกวัน

จากสภาพนิเวศของโรงเรียนบ้านเดิบโตที่กล่าวมามีความแตกต่างจากโรงเรียนบ้านพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 และ 4 อย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิ่งแวดล้อมเพราะที่ตั้งของโรงเรียนรายล้อมไปด้วยชุมชนอื่น ๆ ทางเข้าโรงเรียนค่อนข้างแคบและแออัดไปด้วยร้านค้าในชุมชนโรงเรียนบ้านพัฒนามีปัญหาหนึ่งที่เหมือนกับโรงเรียนบ้านพัฒนาคือเป็นโรงเรียนที่จำนวนเด็กลดลงมากจากก่อนหน้าที่มีเด็กเกือบ 1,500 คนซึ่ง 10 ปีมานี้จำนวนนักเรียนลดลงอยู่ราว ๆ 300 คนซึ่งมี

แนวโน้มจะลดลงอีกนอกจากนี้ยังมีปัญหาสำคัญโรงเรียนนั่นคือสาธารณูปโภคพื้นฐานเสื่อมโทรมหลายพื้นที่ในโรงเรียนไม่ได้รับการดูแล ขาดสนามกีฬาเนื่องจากสนามในโรงเรียนถูกใช้เป็นที่จอดรถของครู เนื่องจากโรงเรียนไม่มีที่จอดรถที่ถูกจัดไว้เฉพาะ ครูปราณีเล่าให้ฟังว่าช่วงเปิดเทอมนักเรียนจะใช้เวลาอยู่ในห้องเรียนรวมถึงช่วงพักกลางวันเนื่องจากโรงเรียนไม่มีสถานที่ให้นักเรียนได้พักผ่อนประกอบกับห้องสมุดของโรงเรียนก็มีขนาดเล็กและอุปนิสัยของนักเรียนที่นี่ไม่ค่อยเข้าใช้บริการห้องสมุดของโรงเรียน

ครูปราณีให้ข้อมูลว่าโรงเรียนบ้านพัฒนามีปัญหาเรื่องการย้ายเข้า ย้ายออกของครูในอัตราสูงมาก เนื่องจากครูที่มาบรรจุที่นี่ส่วนใหญ่เมื่อครบกำหนด 5 ปีจะขอทำเรื่องย้ายออกจากพื้นที่ หรือกลับบ้านต่างจังหวัดทันที โรงเรียนจึงขาดผู้ที่เข้าใจในพื้นที่อย่างถ่องแท้แม้แต่ผู้บริหารก็สลับหมุนเวียนเปลี่ยนบ่อยมากจนขาดแผนระยะยาวในการพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้ปัญหาการลดลงอย่างต่อเนื่องของจำนวนนักเรียนเป็นสิ่งที่โรงเรียนกำลังเผชิญหน้าแล้วโรงเรียนยังขาดแผนการแก้ปัญหาระยะยาว โรงเรียนบ้านพัฒนาขาดครูหลายวิชาเอก เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทยและคอมพิวเตอร์นำมาสู่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่น้อยและไม่มีรายวิชาใดเลยของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้วยแบบทดสอบระดับชาติ (O-Net) ช่วงท้ายของการเยี่ยมชมโรงเรียนครูปราณีกล่าวว่า “เด็กที่นี่โชคร้ายหลายเรื่องทั้งชุมชนที่ไม่ดี โรงเรียนก็ไม่พร้อมไม่มีอะไรเลยที่จะสนับสนุนเด็กได้เด็ก ๆ ก็พากันไปทำในสิ่งที่ร้ายๆเสียหมด”

4.3.3 ข้อสังเกตอื่นใดเพิ่มเติม

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลใน 2 พื้นที่วิจัย สิ่งหนึ่งที่สังเกตได้ในทั้งสองพื้นที่คือผู้คนในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอาศัยอยู่มักมีท่าทีที่กังวลต่อคนแปลกหน้าอย่างชัดเจน นิเวศต่าง ๆ ที่รายล้อมโรงเรียนและชุมชนเป็นข้อจำกัดพื้นฐานในการพัฒนานักเรียน สถานที่สาธารณะที่ถุกนึกถึงเมื่อถามนักเรียนมักเป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ห่างออกไปจากชุมชนนอกจากนี้ยังขาดหน่วยงานรัฐ หรือเอกชนที่เข้ามาทำงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ชุมชนและโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสภาพการณ์ที่โรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็กเจอเหมือนกันมากไปว่านั่นคืองบประมาณรายปีที่น้อยเนื่องจากรัฐจะสนับสนุนงบประมาณตามจำนวนหัวนักเรียนซึ่งทำให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่มีโอกาสได้รับงบประมาณจำนวนมากเพื่อทำกิจกรรมนอกเหนือหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและข้อค้นพบที่สำคัญในการร่วมสังเกตการณ์ในพื้นที่ชุมชนและจากคำบอกเล่าของครูทั้งสองโรงเรียนคือปัญหาความยากจนและหนี้สินถือเป็นที่มาหลาย ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนละโรงเรียนตลอดมา

จากผลการศึกษาที่เกิดขึ้นในบทที่ 4 ทั้งหมด ผู้วิจัยจะได้นำไปสู่การสรุปผลและอภิปราย
ผลภายใต้กรอบการศึกษา 3 เรื่อง คือ กรอบความคิดเศรษฐกิจฐานะและนิเวศวิทยา ซึ่งจะปรากฏใน
บทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากรอบความคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็กสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษานักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาบริบทของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร ในบทนี้ผู้วิจัยจะสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยที่ได้จากการวัดกรอบความคิดของนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัย การสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นบริบทรอบข้างนักเรียนและการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์เป็นลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ในตอนท้ายของของบทนี้ผู้วิจัยจะอภิปรายข้อจำกัดของงานวิจัย รวมไปถึงเสนอแนะแนวทางในการนำผลวิจัยไปใช้ต่อไปในอนาคตต่อไป

5.1 การศึกษากรอบความคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด

กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์การวัดกรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแล้วผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุประเภทกรอบความคิดได้ มีผู้เข้าร่วมวิจัยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถนำผลการวัดกรอบความคิดมาศึกษาต่อซึ่งหากพิจารณาในข้อจำกัดของแบบวัดชุดนี้ซึ่งพัฒนามาจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยทำงานแล้ว อาจมีปัญหาเรื่องการนำมาใช้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ (ชัชวาลย์ ศิลปะกิจ และคณะ, 2558) ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต ที่มีค่า Z-Score สูงกว่า 1.5 มีสัดส่วนน้อยกว่าผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดอยู่ถึงร้อยละ 56 ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยวิจัยเรื่องกรอบความคิดกับเศรษฐกิจสถานะที่อธิบายว่า นักเรียนที่มีอยู่ในครอบครัวที่รายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด (Hennessey, 2016) หลักฐานเชิงประจักษ์จากการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมทำให้เห็นข้อจำกัดของเศรษฐกิจสถานะของครอบครัวนักเรียน ความจำกัดของชุมชนแออัดรวมไปถึงข้อดีโอกาสของโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็ก ซึ่งแสดงถึงการขาดโอกาสในเข้าถึงสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาตัวเอง (Chiu, 2010) ภายในพื้นที่ชุมชนแออัดให้เกิดแหล่งเรียนรู้ทั้งห้องสมุดชุมชน พื้นที่ลานกีฬา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียนทั้งสิ้น (Chiu & Chow, 2015) ด้วยข้อจำกัดที่ทุกคนในชุมชนและ

โรงเรียนไม่มีผู้ที่สามารถเอื้อประโยชน์ให้กันและกันได้ทำให้ขาดการสนับสนุนจากภายนอก ซึ่งทำให้นักเรียนขาดโอกาสทั้งการสนับสนุนภายในและการสนับสนุนภายนอกอย่างเป็นระบบซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมที่แสดงออกในนักเรียน (Ryan, 2001) ด้วยข้อค้นพบงานวิจัยทำให้เห็นถึงผลของเศรษฐกิจสถานะที่มีผลต่อการอบความคิดของนักเรียน นำมาสู่ข้อสรุปในงานวิจัยตามข้างต้นว่า กรอบความคิดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีแนวโน้มเป็นกรอบความคิดแบบจำกัดและมีการพบผู้เข้าร่วมวิจัยที่กรอบความคิดแบบเติบโตที่ชัดเจนได้น้อยกว่ามากดั่งนั้นในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีผลการวัดกรอบความคิดเป็นกรอบความคิดแบบเติบโตตามเกณฑ์การวิจัยจึงเป็นผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีน้อยและจัดว่าเป็นกลุ่มนอกเหนือผลปกติ (Extreme Case) ซึ่งจะนำมาศึกษาต่อไป

5.2 การศึกษานักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

เนื่องจากผลการศึกษาในอดีตชี้ชัดให้เห็นว่าในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มาจากครอบครัวที่เศรษฐกิจสถานะระดับต่ำมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด จากคำอธิบายเชิงแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวไว้ในข้อ 5.1 จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกสรุปและอภิปรายผลในข้อนี้โดยมุ่งไปที่ผู้เข้าร่วมวิจัยกรณีศึกษาที่ 1 และ 2 ซึ่งจะทำให้เห็นข้อมูลใหม่จากงานวิจัยในอดีต โดยจะใช้ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 และ 4 อภิปรายรวมเพื่อทำให้เห็นความแตกต่างกัน

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 1 และ 2 ซึ่งมีกรอบความคิดแบบเติบโตนั้นทำให้เห็นมุมมอง ทศนคติ ท่าที่รวมไปถึงพฤติกรรมที่สะท้อนคุณลักษณะการมีกรอบความคิดแบบเติบโต ดังนี้

5.2.1 มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความฉลาด ความเก่ง

ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ โดยท่าทีของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 รายเมื่อพูดถึงความฉลาดแสดงออกถึงความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 มองว่าความฉลาดและความเก่งเป็นผลมาจากการพยายามและฝึกฝนอย่างหนัก ซึ่งความเห็นเช่นนี้ไม่พบในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดทั้ง 2 ราย เนื่องจากผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยพยายามเชื่อมโยงความฉลาดกับผลสัมฤทธิ์ของตนเอง คือมองว่าการสอบตกคือคนไม่ฉลาด การที่ตนเองสอบตกซ้ำแล้วซ้ำอีกทำให้เขาคิดว่า คนที่ไม่ฉลาดยากที่จะฉลาดขึ้นได้ ข้อ

แตกต่างกันอีก 1 ประการคือ การที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าเศรษฐกิจสถานะหรือความยากจนและความร่ำรวยมีผลต่อความฉลาดแต่น้อย เนื่องจากผู้เข้าร่วมวิจัยเหล่านี้มองว่าในข้อดีโอกาสกว่าทางเศรษฐกิจสถานะของครอบครัวยังเป็นแรงผลักดันให้ต้องพยายามให้มากขึ้น นำมาสู่ทัศนคติที่ว่าความยากจนมีผลต่อความฉลาดบ้างเล็กน้อย ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าฐานะความยากจนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความฉลาดและความเก่ง โดยให้เหตุผลว่าคนที่ร่ำรวยกว่าย่อมมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรที่ดี ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยมองว่าเป็นเรื่องยากที่จะมีเด็กที่ยากจนแล้วฉลาดได้ นอกจากนี้ทัศนคติที่แตกต่างกันแล้วทำให้ความมั่นใจในตัวเองของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสองแบบมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะมีท่าทีวิตกกังวลต่อการแสดงความคิดเห็นในประเด็นเหล่านี้ ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตแสดงถึงความมั่นใจในการตอบและแสดงออกถึงการคิดก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นออกมา

ชุดของปรากฏการณ์ข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยที่สำคัญหลายเรื่องนับตั้งแต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในความฉลาดที่อธิบายไว้ว่าในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตคือผู้ที่เชื่อว่าความฉลาดคือสิ่งที่พัฒนาขึ้นได้เปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าความฉลาดและความเก่งคือสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ (Dweck, 1999) ในขณะที่ผลจากเชื่อต่อความฉลาดที่แตกต่างกันส่งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยมีพฤติกรรมที่แสดงออกของคุณค่าของความพยายามแตกต่างกันไป ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจึงทุ่มความพยายามอย่างมากเพื่อจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนได้วางไว้ เพราะมองว่าเมื่อยิ่งพยายามก็จะยิ่งได้เรียนรู้และนำความสำเร็จมาสู่ตนเอง (Dweck & Leggett, 1988) ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะมองว่าความฉลาดขึ้นอยู่กับความยากจนร่ำรวยซึ่งถูกกำหนดมาแล้วราวกับว่าเหล่านี้เป็นคุณค่าที่กำหนดขึ้นโดยโชคชะตามากกว่าการกำหนดได้ด้วยตัวเอง (Dweck & Leggett, 1988)

5.2.2 มุมมองความเชื่อและทัศนคติ ต่อความสถานการณ์ที่ท้าทายความกดดัน และความล้มเหลว

ผลการศึกษาในด้านนี้อธิบายความแตกต่างของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 แบบ ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าความล้มเหลวเป็นเรื่องปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้ โดยเมื่อเกิดความล้มเหลว หรือผลลัพธ์ไม่เป็นไปอย่างที่ตั้งใจไว้ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะทบทวนถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ทบทวนความผิดพลาด หาจุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป อีกทั้งในสถานการณ์ที่ท้าทาย หรือกดดันผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสองก็มีความตื่นตัวและมองว่าเป็นเรื่องที่ต้องฝ่าฟัน

ให้ได้ ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 2 มองว่าสถานการณ์เช่นนี้สร้างความกระชุ่มกระชวยได้อีกด้วย นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตยังมองว่าความล้มเหลวเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งหลายครั้งที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเสียใจจากความล้มเหลวที่เกิดขึ้นแต่จะไม่เคยยอมแพ้และจะทุ่มเทความพยายามให้มากยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของซินดารุงเรือง และเสรี ชัดแซม (2559) ที่แสดงให้เห็นว่าในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ล้มเหลวแล้วก็จะยังทำสิ่งนั้นต่อไป และจะเพิ่มความทุ่มเทและพยายามเพราะเป้าหมายสูงสุดของคนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมุ่งที่ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ไม่ใช่เรื่องของความสำเร็จดังนั้นทุกความล้มเหลวจึงเป็นประสบการณ์ให้ได้พัฒนาตัวเอง

ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดได้อธิบายถึงสถานการณ์นี้ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 อธิบายว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความท้าทาย กัดดัน จะรู้สึกอึดอัดเป็นอย่างมากและจะพยายามเลี่ยงพาตัวเองออกมาจากสถานการณ์ดังกล่าวให้เร็วที่สุด ในการสัมภาษณ์เรื่องความล้มเหลวสะท้อนคุณลักษณะได้ว่าในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด มองว่าความล้มเหลวเป็นเรื่องที่ปกติ ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่แสดงอาการวิตกกังวลต่อความล้มเหลว หากอภิปรายร่วมกับงานวิจัยที่อธิบายคุณลักษณะของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมีความสอดคล้องกัน เนื่องจากความล้มเหลวจะนำมาสู่ความล้มเลิกความตั้งใจ การขาดความพยายาม (Dweck, 2006) โดยผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะถือว่าสถานการณ์เหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุม เมื่อสอบตกจึงโยนความผิดเหล่านั้นให้เป็นเรื่องของโชคชะตาและไม่มีความจำเป็นที่ต้องพยายามต่อไป (Dweck & Leggett, 1988)

5.2.3 พฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้

ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดต่างกันพฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้ก็มีความแตกต่างกันข้อค้นพบพื้นฐานที่ผู้วิจัยจะอธิบายในเบื้องต้นคือในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์สูงแต่อย่างใด แต่คุณลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นแตกต่างจากผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด โดยพฤติกรรมของเด็กหญิงเกาะเกดที่ปรากฏอยู่ในห้องเรียนเป็นนักเรียนที่มีความตั้งใจเรียนเป็นอย่างมาก มีความกระตือรือร้น หากมีประเด็นใดที่สงสัยจะยกมือถามครูทันที ในส่วนของการเดินซึ่งเป็นกิจกรรมที่ชอบยิ่งสะท้อนพฤติกรรมได้ชัดเจน กล่าวคือผู้เข้าร่วมวิจัยมีความตั้งใจในการฝึกซ้อม ทุ่มเทอย่างหนักซึ่งไม่แตกต่างจากนายชาคริตที่แม้จะไม่เก่งด้านการเล่นในชั้นเรียน แต่หากมุ่งสังเกตไปที่พฤติกรรมการเล่นฟุตบอลจะพบว่ามีความทุ่มเทเป็นอย่างมาก ผู้เข้าร่วมวิจัยมีพฤติกรรมที่ทุ่มเทอย่างชัดเจนกว่าเพื่อนๆในทีมและให้ความสำคัญกับการพัฒนา

และปรับปรุงตัวเองอยู่ตลอดเวลา โดยเด็กหญิงการะเกตและนายชาคริตให้ความสำคัญกับกระบวนการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง (Feedback) เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dweck (2006) ที่อธิบายไว้ว่าในผู้ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อคำวิจารณ์เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงตัวเองให้ดียิ่งขึ้น

ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมีพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้ที่แตกต่างออกไปคือ มีปฏิสัมพันธ์สำหรับการเรียนรู้ในห้องเรียนน้อยมาก หลบสายตาคูครูสอนอยู่หลายครั้ง มักจะขออนุญาตครูผู้สอนเข้าห้องน้ำมากกว่า 1 ครั้งในการเรียน 1 ชั่วโมง และผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดยังให้ความสำคัญกับการทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียนน้อย จากการนั่งสังเกตการณ์อยู่ท้ายห้องจะเห็นได้ชัดว่าเด็กชายต้องมานะ นั้นพยายามจะทำแบบฝึกหัดให้เสร็จเร็วที่สุดและรีบวิ่งออกจากห้องทันทีซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูปราณีทำให้ทราบว่าพฤติกรรมเช่นนี้ก็เกิดขึ้นในวิชาที่ครูปราณีสอนเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dweck และ Leggett (1988) ที่อธิบายไว้ว่าในผู้ที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะมีความอดทนต่ำซึ่งคือพฤติกรรมที่เห็นได้ในเด็กชายต้องมานะ และเด็กชายต้องพากเพียรนอกจากนั้นแล้วพฤติกรรมที่แสดงออกของครูเช่นการเปรยออกมาว่า “ตามเคยนะเรา” แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ผู้เข้าร่วมวิจัยแสดงออกมาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำ

5.2.4 บทสรุปและผลการศึกษานักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบคิดแบบเติบโตซึ่งอยู่ในบริบทครอบครัวที่คล้ายกันและมีรายได้ครอบครัวใกล้เคียงกัน มองว่าความฉลาดและความเก่งเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ถึงแม้เงื่อนไขความยากจนจะเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงโอกาสที่ดีกว่ากลุ่มคนที่มีฐานะดีแต่ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 รายมองว่าคุณค่าของความพยายาม ความทุ่มเท และความตั้งใจสามารถพัฒนาตัวเองได้ไม่ต่างจากคนที่มีฐานะร่ำรวยซึ่งในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดให้ความเห็นไว้ในทางตรงกันข้ามคือมองว่าความยากจนทำให้มีทางเลือกในการใช้ชีวิตน้อยและนั่นเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความฉลาดของตนเอง

ในมุมมองต่อสถานการณ์ที่ทำให้หาย สถานการณ์กดดันและความล้มเหลว ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 แบบมีความเห็นใกล้เคียงกันว่า สถานการณ์ดังกล่าวสร้างความรู้สึกอึดอัดได้ ไม่ว่าจะเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ หรือการใช้ชีวิตก็ตามแต่แง่มุมที่แตกต่างกันระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 กลุ่มคือท่าทีในการรับมือกับสถานการณ์เหล่านี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าหากเรียนรู้และพัฒนาตัวเองให้ดี ปรับปรุงตัวเองให้ทันกับสถานการณ์ก็จะรับมือได้ดีขึ้น ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะนึกถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในขั้นถัดไปของตัวเองไม่ออก รู้เพียงว่าจะอยู่ให้ห่างจากสถานการณ์เหล่านั้น

5.3 การศึกษาบริบทของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาอธิบายของการมีกรอบความคิดของนักเรียนโตในนักเรียนนั้นไม่อาจละเลยความสำคัญของบริบทรอบข้างได้เลย ตามที่ได้อธิบายมาตั้งแต่ต้นว่าตามบริบทของผู้เข้าร่วมวิจัยนั้นเป็นไปได้ยากที่จะพบผู้ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต ดังนั้นการศึกษาในส่วนนี้จะแสดงผลการศึกษาด้านนิเวศวิทยาทางสังคมเนื่องจากสิ่งที่เกิดขึ้นในนักเรียนไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามล้วนมีผลมาจากการทำงานของระบบนิเวศทางสังคมที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกัน (Berns, 2012) โดยการสรุปผลและอภิปรายในส่วนนี้ผู้วิจัยใช้ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เพื่อนสนิท และครูของผู้เข้าร่วมวิจัยนอกจากนี้ยังใช้การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมมาเป็นเครื่องมือศึกษาเพิ่มเติม โดยแบ่งเป็นระบบในระดับต่าง ๆ ตามแนวคิดชีวนิเวศวิทยาสำหรับการพัฒนามนุษย์ (The Bioecological Model of Human Development) ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการอภิปรายเป็น 4 ระบบ ดังนี้

5.3.1 ผลการศึกษาาระบบระดับจุลภาคของนักเรียน

ระบบระดับจุลภาคเป็นระบบที่ใกล้ชิดผู้เข้าร่วมวิจัยมากที่สุดประกอบไปด้วยผู้ปกครอง เพื่อน ครู โรงเรียน ชุมชน ซึ่งมีความต่อการพัฒนาในตัวนักเรียน (Berns, 2012) โดยงานวิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลอย่างน้อย 3 คนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เข้าร่วมวิจัย โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต 2 รายนั้นแม้ครอบครัวมีข้อจำกัดเรื่องเศรษฐกิจฐานะที่ยากจน แต่ผู้ปกครองทั้ง 2 ครอบครัวให้ความสำคัญกับลูกเป็นอย่างมาก ถึงแม้จะไม่มีเวลามากพอในการอยู่ด้วยกันเนื่องจากต้องทำงานอย่างหนักแต่คุณแม่ของทั้ง 2 ครอบครัวจะสละเวลาให้ได้คุยกับลูกทุกคน ถ้ามองเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียน นอกจากนี้ทั้ง 2 ครอบครัวผู้ปกครองมีความเข้าใจในเป้าหมายของลูกเป็นอย่างดี และไม่ว่าเป้าหมายนั้นจะตรงกับความต้องการของผู้ปกครอง หรือไม่ ผู้ปกครองก็จะไม่กดดันให้ลูกต้องทำตามความต้องการของตน ทั้ง 2 ครอบครัวให้อิสระในการคิดของลูกและไม่กดดันเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากรู้ว่าลูกของตนถนัดและชอบในสิ่งใด ในเด็กหญิงการะเกด นั้นผู้ปกครองมีบทบาทในการเป็นผู้โน้มนำคำแนะนำเพื่อพัฒนาและปรับปรุงในกิจกรรมที่ลูกได้ทำ จนเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ของผู้ปกครองไม่พบเลยในเด็กชายต้องมานะ และเด็กชายต้องพากเพียรโดยแม่ของเด็กชายต้องมานะ และเด็กชายต้อง

พวกเพียร์ให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาอยู่กับลูกเลยเพราะต้องทำงานเพื่อใช้หนี้ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 3 ผู้ปกครองกล่าวว่าไม่ได้คุยกับลูกอย่างเป็นเรื่องราวมาหลายปีแล้ว

ในขณะที่บทบาทของเพื่อนของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตนั้น แสดงออกมาในรูปแบบการสนับสนุนการคอยกระตุ้นเตือนซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตทั้ง 2 รายมีเพื่อนสนิทที่มีความชอบ ความถนัดใกล้เคียงกัน จึงมักชวนกันไปทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการซ่อมเต็นท์ หรือซ่อมกีฬา แต่ทั้งนี้เพื่อนของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 2 รายให้ข้อมูลตรงกันว่าตนเองไม่ได้เป็นฝ่ายที่ชวนเพื่อนมากนัก เพราะโดยปกติแล้วผู้เข้าร่วมวิจัยจะเป็นฝ่ายกระตุ้นเตือนตนเองมากกว่าซึ่งการสนับสนุนกันเช่นนี้ไม่พบในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดถึงแม้ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะสนิทกับเพื่อนมากเพียงใด แต่ด้วยข้อจำกัดเชิงบริบทของพื้นที่และการขาดกิจกรรมใด ๆ ที่ส่งเสริมการพัฒนาในนักเรียนทำให้เพื่อนไม่สามารถแสดงบทบาทสนับสนุนใด ๆ ได้ ซึ่งเป็นเหมือนกันในเด็กชายต้องมานะ และเด็กชายต้องพากเพียร

ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตนั้นครูมีความเข้าใจในนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังเช่นครูของผู้เข้าร่วมวิจัยที่ 1 รู้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนรวมถึงเลือกเครื่องมือการเรียนรู้ที่สนับสนุนความต้องการของนักเรียน โดยครูให้ข้อมูลว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งตรงกับการให้ข้อมูลในฝั่งของนักเรียนมีมองว่าวิธีการสอนของครูเป็นสิ่งที่เขาชอบและส่งผลให้อยากพัฒนาตัวเอง และเรื่องเล่าที่สร้างแรงบันดาลใจจากครูเป็นส่วนสำคัญที่กระตุ้นให้นักเรียนมีมุมมองกว้างไกลมากยิ่งขึ้น ซึ่งบทบาทที่ปรากฏในครูตรงกับแนวทางการสนับสนุนนักเรียนให้มีกรอบความคิดแบบเติบโต โดย Dweck (2006) โดยแนะนำว่าครูต้องทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความเอาใจใส่ สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมของนักเรียนจะเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโต

สำหรับบทบาทครูในนายชาคริตนั้นเป็นบทบาทโค้ช ซึ่งในการสัมภาษณ์ทำให้เห็นถึงเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนานักเรียนนั้นคือการประเมินจุดแข็งจุดอ่อน และแนวทางการพัฒนาเฉพาะบุคคล รวมไปถึงการติดตามการพัฒนาของนักเรียนอย่างใกล้ชิด การไม่ลดมาตรฐานการฝึกซ้อม การพูดย้ำถึงเป้าหมายเพื่อกระตุ้นความรู้สึกของนักเรียนให้ฮึกเหิม รวมไปถึงการให้กำลังใจในยามที่ล้มเหลวคือคุณลักษณะสำคัญที่สุดสำหรับการสนับสนุนให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโตตามแนวทางที่ Dweck ได้เสนอแนวทางไว้ (Dweck, 2006)

ในครูของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าอิทธิพลของชุมชนมีความสำคัญกับนักเรียนมากภายใต้สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความยากจน ทำให้ความพยายามของครูมีผลต่อนักเรียนน้อยมาก มากไปกว่านั้นจากการสัมภาษณ์ครู ครูมองว่าเศรษฐกิจฐานะเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้พัฒนานักเรียนและข้อจำกัดต่าง ๆ ของโรงเรียนในโรงเรียน ทั้งจำนวนครู นิเวศแวดล้อมในโรงเรียนล้วนไม่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในนักเรียนได้

5.3.2 ผลการศึกษาาระบบกลางของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกรายร่วมกับการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยมองเห็นการทำงานของระบบกลางที่มีผลต่อนักเรียนในหลายประเด็น ทั้งนี้ระบบกลางคือระบบที่แสดงความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ในระดับจุลภาค ซึ่งงานวิจัยนี้พบระบบกลางในคู่ของความสัมพันธ์ 3 คู่ คือ ผู้ปกครองกับโรงเรียน ครูกับโรงเรียนและโรงเรียนกับชุมชนโดยจะอภิปรายเป็นภาพรวมตามคำสัมภาษณ์ ในกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยที่แตกต่างกันด้านกรอบความคิด

โรงเรียนบ้านเด็บโตให้ความสำคัญกับการทำงานกับผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างมากซึ่งการให้ความสำคัญดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากการที่ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนมีอายุราชการค่อนข้างมากและเป็นครูที่มีพื้นที่อยู่อาศัยบริเวณโรงเรียน มีอัตราการย้ายกลับต่างจังหวัดต่ำมาก ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนบ้านพัฒนาที่ครูส่วนใหญ่ที่บรรจุจะอยู่เพียง 5 ปี และทำเรื่องขอย้ายกลับบ้านในภูมิภาคต่างจังหวัดเกือบทั้งหมด ด้วยเหตุนี้การทำงานของครูในโรงเรียนบ้านเด็บโตจะมีความต่อเนื่องและสามารถสร้างแผนการพัฒนานักเรียนและโรงเรียนระยะยาวได้ สำคัญของคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนมีส่วนสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมากในโรงเรียนบ้านเด็บโตที่โรงเรียนมีการทำงานร่วมกับผู้ปกครองอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากมีแผนระยะยาวส่งผลกระทบต่อพัฒนานักเรียนไปในเชิงบวก ผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของนักเรียนได้ดี และนักเรียนได้รับการพัฒนาสนับสนุนเพิ่มเติมจากการความสัมพันธ์ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น กิจกรรมประชุมผู้ปกครองที่ถูกใช้เป็นโอกาสในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนที่จะพัฒนานักเรียนผ่านการจัดตั้งกรรมการผู้ปกครอง นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและโรงเรียนที่ 2 โรงเรียนมีความแตกต่างดังที่กล่าวมาซึ่งตามมาด้วยรูปแบบของอายุงานของครูในโรงเรียน ในโรงเรียนบ้านเด็บโตที่ครูมีอายุงานเฉลี่ยมากกว่าและอัตราการย้ายต่ำกว่า ส่งผลต่อตัวเด็กโดยตรง ซึ่งตรงนี้สามารถอธิบายได้จากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งจากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 4 ราย ซึ่งอยู่ต่างกัน 2 โรงเรียนที่บริบทอายุงานและอัตราการย้ายออกของครูมีความต่างกัน ส่งผลให้ครูมีภาพการทำงานกับเด็กที่ค่อนข้างต่างกันเพราะในโรงเรียนที่ครูมีอัตราการย้ายต่ำและอายุงานของครูมาก ครูจะเข้าใจบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียนและนักเรียนได้ดีกว่า ครูสามารถออกแบบการทำงานที่ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับนักเรียนได้มากกว่าเนื่องจากเข้าใจบริบทในมิติต่าง ๆ ได้ดีกว่าโรงเรียนบ้านพัฒนา

ด้วยข้อจำกัดของชุมชนที่ไม่มีพื้นที่สาธารณะในชุมชน ทำให้โรงเรียนบ้านเด็บโตเปิดพื้นที่โรงเรียนเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับนักเรียน นักเรียนสามารถเข้ามาเล่น หรือทำกิจกรรมในพื้นที่โรงเรียนได้ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ในทุกพื้นที่ของโรงเรียนมีนักเรียนมาเล่นอยู่ตลอดเวลา โดยมีครูเวรและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อยตลอดเวลา มากไปกว่านั้นทางโรงเรียนยังให้ความสำคัญกับการทำงานกับชุมชนผ่านเครือข่ายผู้ปกครองและผู้นำใน

ชุมชนเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวและปัญหา ยาเสพติด ทั้งนี้การทำงานร่วมกันของระบบในระดับจุลภาคในชุดความสัมพันธ์มีผลต่อการพัฒนาใน นักเรียนทั้งสิ้น (Bronfenbrenner, 1994)

5.3.3 ผลการศึกษากระบวนภายนอกและระบบมหภาคของนักเรียน

ผลการศึกษาในด้านนี้ผู้วิจัยนำเสนอโดยรวมระบบภายนอกและระบบมหภาคเข้าไว้ด้วยกัน จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลผู้วิจัยพบว่าระบบภายนอกและระบบมหภาคเป็นระบบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อชุมชนและโรงเรียนที่นักเรียนอยู่อีกด้วยโดยระบบภายนอกจะครอบคลุมไปถึงสวัสดิการบริการจากรัฐ สาธารณูปโภคระดับท้องถิ่นและการเมืองท้องถิ่น (Bronfenbrenner, 1994) ในขณะที่ระบบมหภาคจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทุกระบบร่วมกันโดยครอบคลุมไปถึงมิติความเชื่อ วัฒนธรรม และการเมืองระดับชาติ ซึ่งในงานวิจัยนี้สามารถมองเห็นผลของระบบภายนอกและระบบมหภาคที่มีผลต่อนักเรียนอยู่หลายมิติ ดังนี้

ผลของระบบมหภาคมีผลสำคัญอย่างมากต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 2 โรงเรียน เนื่องจากทั้ง 2 โรงเรียนเผชิญหน้ากับปัญหาการลดลงของจำนวนนักเรียนอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยสภาพการณ์ของทั้งสองโรงเรียนคือมีโรงเรียนขนาดใหญ่กว่าที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมากกว่าจึงทำให้โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่า ส่งผลให้นักเรียนจากหลายครอบครัวในชุมชนใกล้โรงเรียน เลือกลงเส้นทางไกลออกไปเพื่อเรียนในโรงเรียนที่ ดีกว่า ปัญหาการลดลงของจำนวนนักเรียนส่งผลให้อัตราครูลดลงและขาดความรู้เฉพาะในหลายสาขาวิชา นอกจากนี้วัฒนธรรมการกู้หนักระบบที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นปัจจัยทำลายความมั่นคงพื้นฐานของเกือบทุกครอบครัวในชุมชนซึ่งเกิดจากการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ที่สูงเกินกว่ากฎหมายกำหนดหลายเท่า ซึ่งส่งผลต่อมายังเด็กชุมชนที่ขาดการสนับสนุนทางการเงินจากครอบครัวเพื่อเข้าถึงอาหาร สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ชุมชนบ้านเด็บโตและชุมชนบ้านพัฒนาล้วนเป็นชุมชนแออัดที่ขาดสาธารณูปโภคพื้นฐานอย่างมาก พื้นที่ของชุมชนไม่เอื้อต่อการสร้างกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อคนในชุมชน ภายในชุมชนไม่มีสถานพยาบาลพื้นฐาน ห้องสมุดชุมชน แต่ทั้งนี้ในชุมชนบ้านเด็บโตเห็นภาพของหน่วยงานภายนอกทั้งจากภาคส่วนของรัฐและเอกชนเข้ามาทำงานร่วมกันได้บ่อยกว่าโดยใช้พื้นที่ของโรงเรียนเป็นจุดเชื่อมความสัมพันธ์ของบริบทต่าง ๆ ไว้ด้วยกันทำให้นักเรียนจากโรงเรียนนี้ได้รับประโยชน์ด้านการพัฒนามากกว่านักเรียนจากโรงเรียนบ้านพัฒนาที่บริบทของชุมชนและโรงเรียนไม่มีจุดเชื่อมความสัมพันธ์ที่เอื้อให้หน่วยงานภายนอกมาจัดกิจกรรมพัฒนาใด ๆ ในชุมชนมากไปกว่านั้นการชุมชนบ้านพัฒนาถูกจัดเป็นพื้นที่สีแดงของหน่วยงานราชการทำให้ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนอยู่ในระดับ

ที่น้อยมากและขาดผู้นำชุมชนที่จะเป็นแกนนำในการทำงานร่วมกับโรงเรียน มุมมองหรือนโยบายปฏิบัติของรัฐที่มีต่อชุมชนแตกต่างกันไปย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คนที่แตกต่างกันถึง 2 ชุมชนที่กล่าวมา

5.4 เสนอแนะแนวทางการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โดยทั่วไปแล้วนักเรียนที่เกิดมาในครอบครัวที่ยากจน มีโอกาสสูงที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด หากแต่ในทุกแผ่นดินและแผ่นดินฟ้า ล้วนมีเมล็ดพันธุ์ที่พร้อมจะเติบโตโดยอาจฝืนกับสภาพดินฟ้าอากาศของตน ในสภาพที่การเติบโตเป็นไปได้ยาก แรงผลักดันภายในของนักเรียน การเคารพและเห็นคุณค่าในความสามารถของตน พร้อมกับแรงสนับสนุนจากบริบทรอบข้าง นับตั้งแต่ พ่อแม่ พี่น้องและครู ล้วนมีผลต่อการงอกงามของเมล็ดพันธุ์ทั้งสิ้น

ในนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด ยิ่งทำให้เห็นแนวทางการทำงานมากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่การสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวทำให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนากรอบความคิดการสร้างกิจกรรม หรือกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนรวมถึงการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนด้วยหลักสูตรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนผลักดันให้นักเรียนได้พัฒนาความเชื่อที่มีต่อความฉลาด และอาจนำไปสู่การพัฒนากรอบความคิด ซึ่งจะเป็จุดเริ่มต้นของการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพราะในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตได้ชี้ให้เห็นว่าข้อจำกัดของเศรษฐกิจสถานะไม่ใช่อุปสรรคในการพัฒนาตนเองแต่อย่างใด

5.5 บทสรุป

การวัดกรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแล้วผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุประเภทกรอบความคิดได้ มีผู้เข้าร่วมวิจัยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถนำผลการวัดกรอบความคิดมาศึกษาต่อซึ่งหากพิจารณาในข้อจำกัดของแบบวัดชุดนี้ซึ่งพัฒนามาจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยทำงานแล้ว อาจมีปัญหาเรื่องการนำมาใช้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ (ชัชวาลย์ ศิลปกิจ และคณะ, 2558) ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต ที่มีค่า Z-Score สูงกว่า 1.5 มีสัดส่วนน้อยกว่าผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดอยู่ถึงร้อยละ 56 ซึ่งเป็นไปตามผลงานวิจัยเรื่องกรอบความคิด

กับเศรษฐฐานะที่อธิบายว่า นักเรียนที่มีอยู่ในครอบครัวที่รายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบจำกัด (Hennessey, 2016)

ผลการศึกษารายกรณี พบว่าการมีกรอบความคิดที่แตกต่างกันมีผลต่อมุมมอง ทำที่ และทัศนคติต่อความฉลาดและความเก่งแตกต่างกัน (Dweck, 1986) ในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้และเศรษฐฐานะของครอบครัวที่อยู่ในระดับล่างอาจทำให้เข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ไม่เท่ากับคนที่อยู่ในครอบครัวที่ร่ำรวย แต่นั่นไม่ใช่อุปสรรคในการพัฒนาตัวเองให้เก่งและฉลาด ขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าความเก่งและความฉลาดไม่สามารถพัฒนาได้ หรือพัฒนาได้ยากมาก มากไปกว่านั้นยังมองว่าเศรษฐฐานะของครอบครัวที่อยู่ในระดับล่างมีผลอย่างยิ่งที่ทำให้ตัวเองไม่สามารถพัฒนาความฉลาดและความเก่งได้ ผลการศึกษารายกรณีในด้านนี้ผู้วิจัยเห็นถึงทำที่ และพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีความแตกต่างกันอย่างมากในการตอบคำถาม ทั้งทำที่ รวมถึงความมั่นใจและการตอบสนองต่อคำว่า "ความฉลาด" และ "ความเก่ง" กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมักใช้เวลาไม่นานนักที่จะแสดงความเห็นของตัวเองและเมื่อตอบคำถามมักจะเสียงดังฟังชัด หากมีคำถามใดที่ไม่เข้าใจจะรีบถามทันที ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดมักแสดงทำที่และพฤติกรรมที่ไม่มั่นใจ ทั้งเมื่อผู้วิจัยพูดถึงคำว่า "ความฉลาด" และ "ความเก่ง" ผู้เข้าร่วมวิจัยจะใช้เวลาที่นานและต้องอาศัยการตั้งคำถามนำจากผู้วิจัยเพื่อจะนึกคำตอบต่าง ๆ ในมุมมองของตัวเองได้และมักตอบด้วยเสียงที่เบา ไม่มั่นใจ นอกจากนี้เมื่อหยิบยกประเด็นด้านเศรษฐฐานะมาพิจารณาร่วมพบว่ามีทัศนคติแตกต่างกันมากในผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสองกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มที่กรอบความคิดแบบจำกัดมองว่าความยากจนเป็นอุปสรรคให้เข้าถึงโอกาสที่ดี ทรัพยากรที่ดี เงื่อนไขดังกล่าวมักใช้เป็นข้ออ้างในการกำหนดคุณค่าความฉลาดของตนให้ต่ำลง ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองว่าต้นทุนชีวิตที่ต่ำกว่าคนทั่วไปเป็นแรงผลักดันให้ยิ่งต้องพัฒนาตนเอง เพราะที่สุดแล้วเมื่อมีกรอบความคิดแบบเติบโต ก็ไม่พบความแตกต่างกันเลยในด้านความสามารถด้านการเรียนรู้ ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมาจากรอบครัวที่มีรายได้สูง หรือต่ำก็ตาม (Hennessey, 2016)

ในทางทฤษฎีนิเวศวิทยาทางสังคมอธิบายว่าบริบทต่าง ๆ ที่รายล้อมล้วนมีอิทธิพลต่อเด็กด้วยกันทั้งสิ้น นับตั้งแต่ผู้ปกครอง ครู เพื่อน ไปจนถึงโรงเรียน สังคม วัฒนธรรม (Berns, 2012) ซึ่งผลการวิจัยที่เกิดขึ้นอธิบายข้อสรุปนี้ โดยผู้ปกครองมีบทบาทในการร่วมกำหนดเป้าหมายและการเลี้ยงดูที่ให้อิสระในการคิด โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่จัดขึ้นโดยครูต่างมีผลต่อการพัฒนาในนักเรียน ในขณะที่เพื่อนที่มีความฝันและเป้าหมายที่ใกล้เคียงกันจะส่งเสริมกันและกันได้ดีแต่มีข้อสังเกตในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแตกต่างกันก็จะมีมุมมองต่อบริบทแตกต่างกันไปและในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแตกต่างกันนั้นบริบทต่าง ๆ ก็เข้ามามีบทบาทกับเด็กแตกต่างกันไปตามข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ โดยเฉพาะในส่วนที่ไกลไปกว่าระบบจุลภาค (พ่อแม่ ครู เพื่อนสนิท) ใน

ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมักปฏิเสธบริบทด้านลบที่จะเข้ามากระทบกับมุมมอง ท้าท และทัศนคติของตัวเอง ในขณะที่ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดจะซึมซับอิทธิพลของ บริบทเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ในภาพของบริบทในระดับต่าง ๆ ที่รายล้อมตัวเด็กนั้นแต่ระบบใน งานวิจัยนี้ไม่ได้ทำงานแยกขาดจากกัน เมื่อเราพิจารณาไปในที่ละบริบทจะพบว่าจะมีนักเรียนเป็น องค์ประกอบร่วมในทุก ๆ บริบทซึ่งไม่ได้ขาดออกจากกัน และจากช่องว่างขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง กับกรอบความคิดที่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่อยากจน สามารถมีกรอบความคิดแบบเติบโตได้ (Hennessey, 2016) ได้ถูกอธิบายด้วยข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ ตามที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดก่อนหน้านี้ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มเติมองค์ความรู้ด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกรอบ ความคิดต่อไป

5.6 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. แบบวัดกรอบความคิดที่ใช้ในการวัดผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถวัดและระบุกรอบความคิด ของเด็กได้เป็นส่วนน้อยเท่านั้น ซึ่งผู้สร้างเครื่องมือที่ระบุว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบความตรงเป็น กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จึงเป็นไปได้ว่าผู้เข้าร่วมวิจัยนี้ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นอาจไม่เหมาะสมกับแบบวัดนี้การวิจัยในประเด็นที่ใกล้เคียงกันในครั้งต่อไปจึงควร ทดสอบเครื่องมือให้ตรงกับช่วงอายุของผู้เข้าร่วมวิจัยอีกครั้ง เพื่อผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ในการดำเนินการวิจัยในขั้นที่ 1 นั้น ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคนมี กรอบความคิดประเภทใด ซึ่งการรู้ประเภทกรอบความคิดไว้ก่อนการวิจัยในขั้นที่ 2 อาจส่งผลต่อ การสังเกตการณ์ มุมมอง ทัศนคติที่นำไปสู่การตีความที่โน้มเอียงไปจากความเป็นจริง ซึ่งหากมีการศึกษา เพิ่มเติมใดในอนาคตที่มีระเบียบวิธีวิจัยใกล้เคียงกับงานวิจัยนี้ควรให้มีบุคคลอื่นเป็นผู้แปรผลในขั้นที่ 1 เพื่อผลการความอคติในการตีความของงานวิจัยต่อไป

3. ในระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเด็กชายต้องมานะนั้น เด็กชายต้องมานะมีความ ประหมาและไม่สามารถให้ข้อมูลได้ดี ผู้วิจัยจึงให้เพื่อนสนิทของเด็กชายต้องมานะเข้ามานั่งอยู่ด้วยใน ระหว่างการสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้บรรยากาศการสัมภาษณ์ดีขึ้น ซึ่งการกระทำเช่นนี้ของผู้วิจัยอาจส่งผล ต่อความตรงของข้อมูลเนื่องจากการมีบุคคลอื่นมาอยู่ในระหว่างการสัมภาษณ์อาจทำให้ผู้วิจัยได้รับ ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องตามความเห็นของผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างแท้จริง

4. การเก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชนเป็นไปอย่างยากลำบาก เนื่องจากบริบทชุมชนไม่เปิดรับ ให้คนนอกเข้าไปในพื้นที่ซึ่งทำให้ครั้งแรกของการเข้าไปในชุมชนอาจได้ข้อมูลไม่มากนัก ข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยในครั้งถัดไป ผู้วิจัยควรประสานงานวิจัยกับผู้นำชุมชนเพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้วิจัย และชุมชน

5.7 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาในเรื่องกรอบความคิดกับเศรษฐกิจสถานะจากงานวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นความแตกต่างกันของผู้เข้าร่วมวิจัยโดยผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะมีทัศนคติว่าเศรษฐกิจสถานะครอบครัวไม่ใช่อุปสรรคในการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้เกิดทัศนคติ ท่าที และพฤติกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาในตัวเองหลาย ๆ ด้าน เช่นนี้แล้วการพัฒนากรอบความคิดนักเรียนให้เป็นกรอบความคิดแบบเติบโตจะช่วยลดอุปสรรคอันเป็นข้ออ้างพื้นฐานในการพัฒนาตัวเองของนักเรียน ซึ่งครอบครัว โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนควรจัดให้มีหลักสูตร กระบวนการและกิจกรรมส่งเสริมการมีกรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียน

2. ผลการศึกษาเรื่องบริบทของนักเรียนพบว่าถึงแม้นักเรียนจะอยู่ในครอบครัวและโรงเรียนที่มีความคล้ายคลึงกันในเชิงกายภาพ แต่บริบทความสัมพันธ์นั้นมีความแตกต่างกันในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดต่างกัน กล่าวคือครอบครัว เพื่อนสนิท ครู โรงเรียน ชุมชน มีความแตกต่างกันอยู่หลายมิติ ทั้งนี้ผลการศึกษาในผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต จะช่วยชี้ให้เห็นแนวทางการทำงานกับบริบทในระดับต่าง ๆ เพื่อพัฒนากรอบความคิดของนักเรียนต่อไป

3. ผลการศึกษาของของงานวิจัยนี้จึงถูกใช้เป็นพื้นฐานการออกแบบกรอบการทำงาน ของมูลนิธิโรงเรียนวันเสาร์ (Saturday School) เป็นองค์กรที่ผู้วิจัยร่วมงานอยู่ ซึ่งมูลนิธิมีกลุ่มเป้าหมายในการทำงานเป็นนักเรียนและชุมชนที่มีบริบทแบบเดียวกับงานวิจัยนี้ โดยข้อค้นพบต่าง ๆ จะทำให้ทุกฝ่ายในมูลนิธิมีความเข้าใจการทำงานร่วมกับบริบทในระดับต่าง ๆ ของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- ชนิตา รุ่งเรือง และเสรี ชัดเข้ม. (2559) . กรอบความคิดเติบโต : แนวทางใหม่แห่งการพัฒนา ศักยภาพมนุษย์. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*. 13 (1) ,1-13
- ชัชวาลย์ ศิลปกิจ, อรวรรณ ศิลปกิจและรสสุคนธ์ ชมชื่น. (2558) . ความตรงของแบบวัดชุดความคิด. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, ปีที่ 23 (3) ,166-174.*
- ฐิตินัน บ. คอมมอน. (2556) . สื่อใหม่กับการเรียนรู้และการสร้างค่านิยมทางสังคมของเยาวชนไทย. *มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.*
- Berns, R. M. (2012). *Child, Family, School, Community*. Wadsworth.
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an Experimental Ecology of Human Development. *American Psychologist*, 32(7), 513–531. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.32.7.513>
- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. *Readings on the Development of Children*. <https://doi.org/http://www.psy.cmu.edu/~sieglar/35bronfenbrenner94.pdf>
- Bronfenbrenner, U. (1995). Developmental ecology through space and time: A future perspective. *Examining Lives in Context: Perspectives on the Ecology of Human Development*. <https://doi.org/10.1037/10176-018>
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In *Handbook of Child Psychology* (pp. 793–828). <https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0114>
- Chiu, M. M., & Chow, B. W. (2015). Classmate characteristics and student Achievement in 33 countries : Classmates ' past achievement , family socioeconomic status , educational resources , and attitudes toward reading. *Journal of Educational Psychology*, 107(1), 152–169. <https://doi.org/10.1037/a0036897>
- Claro, S., Paunesku, D., & Dweck, C. S. (2016). Growth mindset tempers the effects of poverty on academic achievement. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 113(31), 201608207. <https://doi.org/10.1073/pnas.1608207113>
- Coleman, J., & Hopkins, J. (1966). Equality of Educational Opportunity. *U.S. Department of Health, Education and Welfare*, 66–675.

- <https://doi.org/10.2307/2091096>
- Duncan, G. J., & Brooks-Gunn, J. (1997). The Effects of Poverty on Children. *The Future of Children*, 7(2), 55–71. <https://doi.org/10.2307/1602387>
- Dweck, C. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. *Head Neck* (Vol. 19). <https://doi.org/10.5860/CHOICE.44-2397>
- Dweck, C. S. (1986). Motivational processes affecting learning. *American Psychologist*, 41(10), 1040–1048. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.41.10.1040>
- Dweck, C. S. (1999). *Self-theories: Their role in motivation, personality, and development*. *Essays in Social Psychology*. <https://doi.org/10.1007/BF01544611>
- Dweck, C. S., & Leggett, E. L. (1988). A social cognitive approach to motivation and personality. *Psychological Review*, 95(2), 256–273. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.95.2.256>
- Hennessey, B. Y. J. (2016). Mindsets on a National Scale : Exploring the Relationships Between Growth Mindset , Academic Achievement , and Family Income in Chile, (july), 1–3.
- Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740–763. <https://doi.org/10.1037/a0015362>
- Lofland, J. (2006). *Analyzing Social Settings: A Guide to Qualitative Observation and Analysis*. Wadsworth/Thomson Learning. Retrieved from <https://books.google.co.th/books?id=zYPFQgAACAAJ>
- Mangels, J. A., Butterfield, B., Lamb, J., Good, C., & Dweck, C. S. (2006). Why do beliefs about intelligence influence learning success? A social cognitive neuroscience model. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 1(2), 75–86. <https://doi.org/10.1093/scan/nsl013>
- Pong, S. (1998). The School Compositional Effect of Single Parenthood on 10th-Grade Achievement. *Sociology of Education*, 71(1), 23–42. <https://doi.org/10.2307/2673220>
- Poomontre, J. (2015). A PREDICTION SYSTEM BASED ON THE TMRS STANDARDIZED SOCIO-ECONOMIC STATUS (SES) CLASSIFICATION OF BANGKOK AND METROPOLIAN SUBJECTS, 1–13.

Ryan, A. M. (2001). The Peer Group as a Context for the Development of Young Adolescent Motivation and Achievement. *Child Development*, 72(4), 1135–1150.
<https://doi.org/10.1111/1467-8624.00338>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยฉบับนักเรียน

เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

(Information Sheet)

เอกสารสำหรับนักเรียน

ชื่อโครงการ ผืนดินและแผ่นดินฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน
ในโรงเรียนขยายโอกาสกรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้วิจัย นายวิศรุต นุชพงษ์

ที่อยู่ 77/58 Regent Home 22 ซอยสุขุมวิท 85 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260

หมายเลขโทรศัพท์ 085 049 2231 e-mail wisaroot.noot@gmail.com

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุรวิทย์ อัสสพันธุ์

ที่อยู่ คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธินตำบลคลองหนึ่ง
อำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี 12121 เบอร์โทรศัพท์ 02-564-4440 ต่อ 1598 e-mail : hulse@tu.ac.th

ถึง นักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัย

นักเรียนได้รับเชิญให้เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เนื่องจากนักเรียนเรียนอยู่ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
ครั้งนี้ ก่อนที่นักเรียนจะตัดสินใจเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยดังกล่าว ขอให้ อ่านเอกสารฉบับนี้อย่างถี่ถ้วน เพื่อให้ได้
ทราบถึงเหตุผลและรายละเอียดของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นักเรียนสามารถขอคำแนะนำในการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้จากครอบครัว เพื่อนได้ โดยนักเรียนมีเวลาอย่าง
เพียงพอในการตัดสินใจโดยอิสระ ถ้าตัดสินใจแล้วว่า จะเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ขอให้ลงนามในเอกสารแสดงความ
ยินยอมของโครงการวิจัยนี้

1. วิจัยนี้มีมุ่งอธิบายการพัฒนาในตัวนักเรียนอันมาจากหลายปัจจัย ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการได้พูดคุยหรือสัมภาษณ์
กับนักเรียน รวมไปถึงบุคคลรอบข้าง ไปจนถึงตัวผู้ปกครอง จะทำให้เห็นการพัฒนาในตัวนักเรียนที่ชัดเจน
และใช้เป็นคำอธิบายในงานวิจัยนี้
2. วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่ออธิบายการผลของบริบทรอบข้างต่อการพัฒนาในตัวเรียน โดยผลดังกล่าวจะ
นำไปสู่การสร้างแนวทางการพัฒนาในตัวนักเรียนต่อไป
3. ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้รับ ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาในตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับการ
สนับสนุนการพัฒนาตนเองจากบริบทรอบข้างอย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. หากตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะขอให้นักเรียนเข้าสู่กระบวนการวิจัยดังนี้
 - 1) นักเรียนตอบแบบสอบถาม 1 ชุด
 - 2) ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกนักเรียนที่เข้าร่วมวิจัย 4-6 คน จากผู้เข้าร่วมทั้งหมด เพื่อสัมภาษณ์ 1-2 ครั้ง โดยนักเรียนอาจถูกสัมภาษณ์ในฐานะกลุ่มตัวอย่างวิจัย หรืออาจถูกสัมภาษณ์ในฐานะเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างวิจัย ซึ่งทั้งสองกรณีจะใช้เวลาสัมภาษณ์ครั้งละไม่เกิน 45 นาที
5. ข้อมูลที่ได้ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้รหัสแทน ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เช่น ชื่อ สกุล ชื่อเล่น ในการบันทึกข้อมูลทุกรูปแบบ จะไม่มีการเปิดเผยชื่อจริงในเอกสารใด ๆ และจะดำเนินการทำลายข้อมูล ทันทีภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัยในเดือนสิงหาคม 2560
6. ระหว่างกระบวนการวิจัยหากนักเรียนมีความไม่สบายใจในการตอบคำถามใด สามารถปฏิเสธการตอบได้ทุกกรณี
7. การวิจัยครั้งนี้นักเรียนจะไม่ได้รับค่าตอบแทนและไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

หากท่านมีข้อสงสัยที่จะสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยนี้ ท่านสามารถติดต่อไปยัง นายวิศรุต นุชพงษ์ หมายเลขโทรศัพท์ 085 049 2231 ได้ตลอดเวลา

สิทธิของผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย ท่านจะมีสิทธิดังต่อไปนี้

1. นักเรียนจะได้รับทราบถึงลักษณะและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. นักเรียนจะได้รับการอธิบายถึงความเสี่ยงและความไม่สบายที่จะได้รับจากการวิจัย
3. นักเรียนจะได้รับการอธิบายถึงประโยชน์ที่ท่านอาจจะได้รับจากการวิจัย
4. นักเรียนจะมีโอกาสได้ซักถามเกี่ยวกับงานวิจัยหรือขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. นักเรียนจะได้รับทราบว่าการยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ สามารถขอถอนตัวจากโครงการเมื่อไรก็ได้ โดยไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด
6. นักเรียนจะได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยและเอกสารใบยินยอมที่มีทั้งลายเซ็นและวันที่
7. นักเรียนมีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมในโครงการวิจัยหรือไม่ก็ได้ โดยปราศจากการใช้อิทธิพลบังคับข่มขู่หรือการหลอกลวง

ภาคผนวก ข

เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยฉบับผู้ปกครอง

เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

(Information Sheet)

เอกสารสำหรับผู้ปกครอง

ชื่อโครงการ ผืนดินและแผ่นดินฟ้าแห่งการงอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน
ในโรงเรียนขยายโอกาสกรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้วิจัย นายวิศรุต นุชพงษ์

ที่อยู่ 77/58 Regent Home 22 ซอยสุขุมวิท 85 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260

หมายเลขโทรศัพท์ 085 049 2231 e-mail wisaroot.noot@gmail.com

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุวิทย์ อัสสพันธุ์

ที่อยู่ คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธินตำบลคลองหนึ่ง
อำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี 12121 เบอร์โทรศัพท์ 02-564-4440 ต่อ 1598 e-mail : hulse@tu.ac.th

เรียน ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัย

เด็กนักเรียนในปกครองของท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เนื่องจากเด็กนักเรียนในปกครองของ
ท่าน เรียนอยู่ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจอนุญาตให้เด็กนักเรียนในการปกครอง
ของท่านเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยดังกล่าว ขอให้ท่านอ่านเอกสารฉบับนี้อย่างถี่ถ้วน เพื่อให้ท่านได้ทราบถึงเหตุผลและ
รายละเอียดของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ท่านสามารถขอคำแนะนำในการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้จากครอบครัว เพื่อน ของท่านได้ ท่านมีเวลาอย่าง
เพียงพอในการตัดสินใจโดยอิสระ ถ้าท่านตัดสินใจแล้วว่า จะอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ขอให้ท่าน
ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของโครงการวิจัยนี้

1. วิจัยนี้มุ่งอธิบายการพัฒนาในตัวนักเรียนอันมาจากหลายปัจจัย ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการได้พูดคุยหรือสัมภาษณ์
กับนักเรียน รวมไปถึงบุคคลรอบข้าง ไปจนถึงตัวผู้ปกครองเองจะทำให้เห็นการพัฒนาในตัวเด็กที่ชัดเจน และ
ใช้เป็นคำอธิบายในงานวิจัยนี้
2. วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่ออธิบายการผลของบริบทรอบข้างต่อการพัฒนาในตัวเรียน โดยผลดังกล่าวจะ
นำไปสู่การสร้างแนวทางการพัฒนาในตัวนักเรียนต่อไป
3. ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้รับ ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาในตัวนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับ
การสนับสนุนการพัฒนาตนเองจากบริบทรอบข้างอย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. หากท่านตัดสินใจให้เด็กนักเรียนในปกครองของท่านเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะขอให้เด็กนักเรียนในความปกครองของท่านเข้าสู่กระบวนการวิจัยดังนี้
 - 1) นักเรียนตอบแบบสอบถาม 1 ชุด
 - 2) ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกนักเรียนที่เข้าร่วมวิจัย 4-6 คน จากผู้เข้าร่วมทั้งหมด เพื่อสัมภาษณ์ 1-2 ครั้ง โดยนักเรียนในปกครองของท่านอาจถูกสัมภาษณ์ในฐานะกลุ่มตัวอย่างวิจัย หรืออาจถูกสัมภาษณ์ในฐานะเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างวิจัย ซึ่งทั้งสองกรณีจะใช้เวลาสัมภาษณ์ครั้งละไม่เกิน 45 นาที
5. ข้อมูลที่ได้จากข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้รหัสแทน ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เช่น ชื่อ สกุล ชื่อเล่น ในการบันทึกข้อมูลทุกรูปแบบ จะไม่มีการเปิดเผยชื่อจริงในเอกสารใดๆ และจะดำเนินการทำลายข้อมูล ทันทีภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัยในเดือนสิงหาคม 2560
6. ระหว่างกระบวนการวิจัยหากนักเรียนมีความไม่สบายใจในการตอบคำถามใดๆ สามารถปฏิเสธการตอบได้ทุกกรณี
7. การวิจัยครั้งนี้เด็กในปกครองของท่านจะไม่ได้รับค่าตอบแทนและไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

หากท่านมีข้อสงสัยที่จะสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยนี้ ท่านสามารถติดต่อไปยัง นายวิศรุต นุชพงษ์ หมายเลขโทรศัพท์ 085 049 2231 ได้ตลอดเวลา

สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย ท่านจะมีสิทธิ์ดังต่อไปนี้

1. ท่านและเด็กในปกครองของท่านจะได้รับทราบถึงลักษณะและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. ท่านและเด็กในปกครองของท่านจะได้รับทราบถึงความเสี่ยงและความไม่สบายใจที่ได้รับจากการวิจัย
3. ท่านและเด็กในปกครองของท่านจะได้รับทราบถึงประโยชน์ที่ท่านอาจจะได้รับจากการวิจัย
4. ท่านและเด็กในปกครองของท่านจะมีโอกาสได้ซักถามเกี่ยวกับงานวิจัยหรือขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. ท่านและเด็กในปกครองของท่านจะได้รับทราบว่าการยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ เด็กในปกครองของท่านสามารถขอถอนตัวจากโครงการเมื่อไรก็ได้ โดยผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยสามารถขอถอนตัวจากโครงการโดยไม่ได้รับผลกระทบต่องานวิจัยในปกครองของท่านแต่อย่างใด
6. ท่านและเด็กในปกครองของท่านจะได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยและเอกสารใบยินยอมที่มีทั้งลายเซ็นและวันที่
7. ท่านและเด็กในปกครองของท่านมีสิทธิ์ในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมในโครงการวิจัยหรือไม่ก็ได้ โดยปราศจากการใช้อิทธิพลบังคับข่มขู่ หรือการหลอกลวง

ภาคผนวก ค

หนังสือหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย ฉบับนักเรียน

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ฉบับนักเรียน

โครงการวิจัยเรื่องผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีรอบความคิดแบบเติบโต
ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส
ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร

วันที่ให้คำยินยอม.....

ข้าพเจ้า

ขอทำหนังสือนี้ไว้ต่อหน้าหัวหน้าโครงการเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้อ 1. ก่อนลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจาก
ผู้วิจัยให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กิจกรรมการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่าง
ละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว

ข้อ 2 ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จน
ข้าพเจ้าพอใจ

ข้อ 3 ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมใน
โครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ

ข้อ 4 ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้
เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

ข้อ 6 ผู้วิจัยรับรองว่าหากมีข้อมูลเพิ่มเติมที่ส่งผลกระทบต่อกรวิจัย ข้าพเจ้าจะได้รับการแจ้งให้
ทราบทันทีโดยไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความ
ความเต็มใจ

 ยินยอมให้เข้าร่วมวิจัย

 ไม่ยินยอมให้เข้าร่วมวิจัย

ลงนาม.....ผู้ให้ความยินยอม (.....)/...../.....	ลงนาม.....พยาน (.....)/...../.....
--	--

ภาคผนวก ง

หนังสือหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย ฉบับผู้ปกครอง

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ฉบับผู้ปกครอง

โครงการวิจัยเรื่องผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการรอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโต
ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส
ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร

วันที่ให้คำยินยอม.....

ข้าพเจ้า

ขอทำหนังสือนี้ไว้ต่อผู้วิจัยเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้อ 1. ก่อนลงนามในหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจาก
ผู้วิจัยให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กิจกรรมการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่าง
ละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว

ข้อ 2 ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จน
ข้าพเจ้าพอใจ

ข้อ 3 ข้าพเจ้านุญาตให้เด็กนักเรียนในความปกครองของข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดย
สมัครใจ และข้าพเจ้าหรือเด็กนักเรียนในความปกครองของข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมใน
โครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ

ข้อ 4 ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้
เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

ข้อ 6 ผู้วิจัยรับรองว่า หากมีข้อมูลเพิ่มเติมที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา ข้าพเจ้าจะได้รับการแจ้งให้
ทราบทันทีโดยไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความ
ความเต็มใจ

 ยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมวิจัย

 ไม่ยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมวิจัย

ลงนาม.....ผู้ให้ความยินยอม (.....)/...../.....	ลงนาม.....พยาน (.....)/...../.....
--	--

ภาคผนวก จ

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่องผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการงอกงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ครอบครัวของนักเรียนมีสมาชิกในครอบครัว.....คน (นับรวมตัวเอง)
 2. สมาชิกในครอบครัวประกอบไปด้วยใครบ้าง.....
 3. ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ย.....บาท/เดือน
 4. อาชีพของผู้ปกครองที่หารายได้.....
- (หากมีผู้หารายมากกว่า 1 คน ให้ระบุอาชีพทั้งหมด เช่น พ่อ อาชีพ ครู และ แม่ อาชีพ ค้าขาย เป็นต้น)

จงเลือกแสดงความเห็นในตารางข้างล่าง โดยเลือกข้อที่ตรงกับความเห็นของนักเรียนมากที่สุด

คำอธิบายเลือกให้คะแนนในแต่ละข้อตามระดับการยอมรับของท่านต่อข้อความที่กำหนดให้

- 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
4 = ค่อนข้างเห็นด้วย 5 = เห็นด้วย 6 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความ	ระดับความเห็น					
	1	2	3	4	5	6
1. ฉันเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพื้นฐานความฉลาดของฉันได้						
2. ฉันสามารถเพิ่มความฉลาดขึ้นอย่างชัดเจน ได้แน่นอน						
3. ฉันสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเอง ไม่ว่าฉันจะเป็นคนอย่างไรก็ตาม						
4. ฉันสามารถทำบางสิ่งบางอย่างให้แตกต่างออกไป แต่ส่วนสำคัญที่เป็นตัวฉันไม่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้						
5. ฉันสามารถเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบพื้นฐานของความเป็นตัวเองได้เสมอ						
6. คนที่เก่งจริง ๆ ไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามมาก						
7. ฉันหลีกเลี่ยงที่จะต้องเผชิญสิ่งใหม่ๆ เพราะรู้สึกกดดัน						
8. เวลาเผชิญสิ่งที่ท้าทาย หรือ ยาก ฉันจะพยายามมากขึ้นไม่หือถอย						
9. เมื่อใดที่ฉันต้องใช้ความพยายามมากๆ ฉันรู้สึกเหมือนกับว่าฉันไม่เก่งจริง						
10. ถ้าเรื่องที่จะทำนั้น ฉันคิดว่าไม่สำเร็จ ฉันเลือกที่จะไม่ลงมือทำแต่แรก						

ข้อมูลได้เส้นปะนี้ จะถูกตัดทิ้งและทำลายทันที หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นเสร็จสิ้น

ชื่อ สกุล ○ คช. ○ ดญ. ○ นาย ○ นางสาว.....อายุ.....

โรงเรียน.....ระดับชั้นที่ศึกษา.....

ขอขอบคุณสำหรับการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างคำถามในขั้นตอนการสัมภาษณ์

1. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์นักเรียน

- ช่วยเล่ากิจวัตรประจำวัน
- ชอบเรียนวิชาอะไรที่สุด
- ชอบเพราะอะไร
- วิชาที่ไม่ชอบ
- เวลาเรียนวิชาที่ไม่ชอบมีความรู้สึกอย่างไร
- ความใฝ่ฝันคืออะไร
- เคยสอบตกไหม วิชาอะไร
- รู้สึกอย่างไรเวลาสอบตก
- อะไรคือความท้าทายในชีวิต
- เคยอยู่ในสถานการณ์ที่ท้าทายในชีวิตไหม/ รู้สึกอย่างไร
- คิดว่าความฉลาด หรือความเก่งคืออะไร
- คิดว่าความเก่งสามารถพัฒนาได้ไหม
- คิดว่าความเก่งพัฒนาได้ยากไหม
- เคยมีใครบอกว่าเรา เก่ง/ไม่เก่งไหม
- คิดว่าคนไม่เก่งหากพยายามมาก ๆ จะเก่งขึ้นมาได้ไหม เพราะอะไร
- คิดว่าตัวเองเป็นคนเก่งไหม เพราะอะไร
- คิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเราฉลาดต่างกัน
- คิดว่าความร่ำรวย และยากจนมีผลต่อความฉลาดของคนไหม

2. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

- ช่วยเล่านิสัยของลูก
- สไตล์การเลี้ยงลูกเป็นอย่างไร
- ตั้งเป้าหมายในชีวิตลูกไว้อย่างไร
- คิดว่าตัวเองดูไหม ลูกกลัวเราไหม
- มีเวลาด้วยกันในครอบครัวเยอะไหม
- เวลาอยู่ด้วยกันส่วนใหญ่ทำอะไร

- คิดว่าลูกเราเป็นเด็กที่เก่ง/ฉลาดไหม
- ลูกเคยมาเล่าเรื่องการเรียน ผลสอบให้ฟังบ้างไหม
- เวลาลูกสอบตกพูดกับลูกอย่างไร
- คิดว่าลูกแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร

3. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์ครู

- คิดว่านักเรียนคนนี้มีเอกลักษณ์อะไรที่โดดเด่นกว่าคนอื่น
- มีพฤติกรรมอะไรในห้องบ้างที่ครูมักสังเกตเห็นนักเรียนทำอยู่บ่อย ๆ
- เขาเคยสอบไม่ผ่านในวิชาของครูบ้างไหม
- เขาทำอย่างไรเวลาสอบตก
- เรื่องที่นักเรียนมาปรึกษาอยู่บ่อย ๆ
- รู้ใหม่ว่านักเรียนมีความใฝ่ฝันอะไร
- ครูคิดว่านักเรียนเป็นเด็กที่เก่งไหม
- เขาสามารถเก่งขึ้นได้อีกไหม
- ครูคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กสองคนฉลาด/เก่งต่างกัน
- ในนักเรียนที่ผลการเรียนไม่ดี อ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีความสามารถที่เด่นชัด ครูคิดว่าสามารถพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้นไหม

4. ตัวอย่างคำถามสำหรับสัมภาษณ์เพื่อนสนิท

- สนิทกับเพื่อนมากี่ปีแล้ว
- เพื่อนมีนิสัยอย่างไร
- เพื่อนมีเอกลักษณ์อะไรที่โดดเด่น แตกต่างจากคนอื่น
- ปกติในห้องเรียนได้นั่งใกล้กันไหม
- เพื่อนมีพฤติกรรมอย่างไรเวลาเรียน
- เรื่องที่เพื่อนมาปรึกษามักบ่อย ๆ คืออะไร
- เราคิดว่าตัวเองเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้เพื่อนไหม
- เพื่อนเคยสอบตกไหม
- เวลาเพื่อนสอบตกมักแสดงออกอย่างไร
- เรารู้ใหม่ว่านักเรียนมีความใฝ่ฝันอะไร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายวิศรุต นุชพงษ์
วันเดือนปีเกิด	27 พฤษภาคม 2534
วุฒิการศึกษา	2557 : นิเทศศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาการสื่อสารตรา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการอาวุโสด้านทรัพยากรบุคคล บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) Head of Learning and Development Saturday School
ประสบการณ์ทำงาน	2560 – ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการอาวุโสด้าน ทรัพยากรบุคคล บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) 2560 Head of Volunteer Relationship Management: Saturday School 2559 – 2560 Head of Curriculum and Learning Research: Saturday School 2557- 2559 ครุภรณ์นิธิ Teach for Thailand โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร